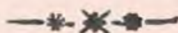
ଅଧ୍ୟାତ୍ମ୍ୟ ସାହିତ୍ୟ ।

ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାବା ଶ୍ରୀ ବନ୍ଦାଶ୍ରୀ ଦାସ ମହନ୍ତ-
ଗୋଷ୍ଠଲଯି ମଠଙ୍କଦ୍ୱାରା ସଂଗୃହୀତ ଓ ପ୍ରକାଶିତ

ପ୍ରଥମ ବାର

ମୁଦ୍ରାଙ୍କିତK;

mpan

CUTTACK,
Printed by the Cuttack Printing Company
Limited.
1907.

ମୂଲ୍ୟ ୫ —/॥/ ଛଅଅଣା
Rs 10/-

ବିଜ୍ଞାପନ ।

ହେ । ବଙ୍ଗ ସଭ୍ୟମଣ୍ଡଳୀ ସୁମାନ୍ୟ ଭଦ୍ର ମୋର ନିର୍ବୋଧ ସ୍ଥାନେ ଯାହା ବହୁ ଘଟିଲା ତାହା ଏହି ପୁସ୍ତକରେ ଜଣାଇଅଛୁ, ଆପଣମାନେ ଅନୁଗ୍ରହ କରି ଦେଖିବା ହେଉନ୍ତୁ ଏହା କୌଣସି ପୁସ୍ତକ ଦେଖି ଅନୁବାଦ ଲେଖନ ହୋଇନାହିଁ କେବଳ ଭ୍ରମଣକାଳେ ଯାହା ଦୃଷ୍ଟ ହେଲା ତାହା ଲେଖି ଦେଇଅଛୁ ଯଦି ଏହି ପୁସ୍ତକ ଲେଖିବାରେ କୌଣସି ଦୁର୍ଗୁଣ ବା ଅନୁପଯୁକ୍ତ ଥାଏ ତାହାହେଲେ ଆପଣମାନେ ମାର୍ଜନା କରି ମୋ ହପ୍ରତି ସଦୁପଦେଶ ଦାନ କଲେ ତାହା ମୁଁ ଶିରୋଧାର୍ଯ୍ୟ କରି ପାରିବ ବନ୍ଧୁଗଣ ଏହି ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡରେ ଅଳ୍ପାଂଶରେ ଜଣାଇଅଛୁ ଯଦି ଆପଣମାନଙ୍କର କରୁଣା ଥିବ ତେବେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଖଣ୍ଡରେ ଆଉ ଯାହା ଦୃଷ୍ଟ ହେବ ତାହା ଜଣାଇବାକୁ ବାଗ୍ର ରଖି- ଅଛୁ ଯଦି ଆପଣମାନଙ୍କର ପ୍ରିୟ ବୋଧ ହୁଏ ତେବେ ମୋର ଲେଖି- ଥିବା ପଦଗୁଡିକ ଶୁଦ୍ଧ କି ନା ଶୁଦ୍ଧ ଅପ୍ରିୟ ବୋଧ ହେଲେ ଆପଣମାନେ ମୋ ହପ୍ରତି ଦାରୁଣ ହୃଦୟରେ ଯେଉଁ ଲଗୁଡ଼ ପ୍ରହାର କରିବେ ତାହା ମଧ୍ୟ ମୋର ଶିରୋଧାର୍ଯ୍ୟ ମୁଁ ସର୍ବେ ଆପଣଙ୍କର କର୍ଣ୍ଣପ୍ରିୟକର୍ତ୍ତା ମୁଁ ନୁହେ ଅବଶ୍ୟ କର୍ଣ୍ଣକଟୁ ହେବ ଯାହାହେଉ ସ୍ୱପ୍ନ ମୋର ସୂକ୍ଷ୍ମ- ବୁଦ୍ଧିରେ ଯାହା ଘଟିଲା ତାହା ଅବଶ୍ୟ ଆପଣମାନେ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତୁ ବା ନ କରନ୍ତୁ ସ୍ୱୀୟ ବଚନ ଦୁଃଖ ବା ଅଳ୍ପ ପରିତୃପ୍ତ କରିବାର ଲକ୍ଷ କରି ଦେଖିବାର ଯୋଗ୍ୟ ବୁଝି ଗ୍ରହଣ କରିବା ହେଉନ୍ତୁ ।

ନିବେଦକ

ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ମହାନ୍ତ ସମ୍ବଲପୁର
ଗୋପାଳ ଜିଉ ମଠ ବେଙ୍ଗଲ ଓଡ଼ିଶା ଡିଭିଜନ

ସୂଚିପତ୍ର ।

ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ସାହିତ୍ୟ ।

ସ୍ତୁତି ମଙ୍ଗଳ ।

ଜୟ ଗୋପାଳ ଗୋରୂପ ପୃଥ୍ୱୀ ହିତକାରି ।
ଜୟ କୃଷ୍ଣବକ୍ଷଭ ହେ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ମୁରାରି । ୧ ।
ଜୟ ଅଚ୍ୟୁତ କେଶବ ଜୟ ଅବଦନ ।
ଜୟ ନାରାୟଣ ବ୍ରହ୍ମରୂପ ଜୁଦେଶ୍ୱନ । ୨ ।
ଜୟ ନୃସିଂହ ମୁରାରି ଶ୍ରୀ ମଧୁସୂଦନ ।
ଜୟ ଗୋପୀଙ୍କ ବନ୍ଧୁ ଶ୍ରୀ ନନ୍ଦନନ୍ଦନ ହେ । ୩ ।
ଜୟ ହେ ରୁକ୍ମିଣୀକାନ୍ତ ଜୟ ଉପଇନ୍ଦ୍ର ।
ଜୟ ଶ୍ୟାମଳମୂର୍ତ୍ତି ଶ୍ରୀ ଗୋକୁଳଚନ୍ଦ୍ର ହେ । ୪ ।
ଜୟ କଂସ ନାଶକାରୀ ଜୟ ହେ ମୁରାରି ।
ଜୟ ଶକଟଭଞ୍ଜନ ଗୋପୀ ହୃଦିକାରୀ ହେ । ୫ ।
ଜୟ କାଳୀଦଳନ ହେ ଜୟ କୃପାସିନ୍ଧୁ ।
ଜୟ ସୁଦାମ ହୃଦୟହିତ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ହେ । ୬ ।
ସେ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ବରନ୍ତେ କରଣ ସ୍ମରଣ ।
ନମଇଁ ପାଦପଦ୍ମରେ ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗ ହୋଇଣ ହେ । ୭ ।
ନମଇଁ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦନ ମାତଃ ସରସ୍ୱତି ।
ତୋ ପାଦପଦ୍ମରେ ମାଗୋ ହୁଏଁ ମୁଁ ପ୍ରଣତ ଗୋ । ୮ ।
ପ୍ରଥମେ ଭାରତୀ ନାମ କିପୁରେ ବହନ୍ତି ।
ଦ୍ୱିତୀୟରେ ସରସ୍ୱତୀ ନାମ ତୁ ବୋଲାଉ ଗୋ । ୯ ।

ତୃତୀୟରେ ଶାରଦା ତୁ ନାମ ପ୍ରକାଶିଣ ।
ଚତୁର୍ଥେ ହଂସବାହିନୀ ହେଲୁ ମାତ ପୁଣ ଗୋ । ୯ ।
ପଞ୍ଚମେ ଜଗଦ୍‌ବିଖ୍ୟାତା ତ୍ରିପୁର ତାରଣୀ ।
ଷଷ୍ଠେ ବାଗୀଶ୍ୱରୀ ହେଲୁ ମାଗୋ ତୁ ଜନନୀ ଗୋ । ୧୦ ।
ସପ୍ତମରେ କୁଅଁରୀ ପ୍ରୋକ୍ତା ନାମକୁ ପାଇ ।
ଅଷ୍ଟମେ ବରଦାୟିନୀ ତୁ ଗୋ ମହାମାୟି ଗୋ । ୧୧ ।
ନବମରେ ବୁଦ୍ଧିଦାତ୍ରୀ ପ୍ରକାଶି ସ୍ୱନାମ ।
ବ୍ରହ୍ମଚାରିଣୀ ଗୋ ମାତଃ ବୋଲାଉ ଦଶମ ଗୋ । ୧୨ ।
ଏକାଦଶେ ଚନ୍ଦ୍ରଘଣ୍ଟା ନାମ ପ୍ରକାଶିଲୁ ।
ଦ୍ୱାଦଶରେ ଭୁବନେଶ୍ୱରୀ ବୋଲାଇଲୁ ଗୋ । ୧୩ ।
ସେ ଦ୍ୱାଦଶନାମରେ ମୁଁ ପଶିଲି ଶରଣ ।
ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ପୂର୍ଣ୍ଣକର ରଣ କର ଦାନ୍ତ ଗୋ । ୧୪ ।
ବ୍ରହ୍ମରୂପିଣୀ ହୋଇଣ କଣ୍ଠେ ଆସି ବସ ।
ମୋ ମନ ଜାଣିଣ ପଦଶବ୍ଦକୁ ପ୍ରକାଶ ଗୋ । ୧୫ ।
ନମଇଁ ଗୁରୁସ୍ୱରୂପ ବ୍ରହ୍ମତେଜ ପୁଞ୍ଜ ।
କରଯୋଡ଼ି ଜଣାଉଛି ସେବକ ମୋ ଅରଜ ହେ । ୧୬ ।
ଜଣାନାହିଁ ଭାଲପତ୍ରେ କ ଲେଖିଲେ ଅନ ।
ଅଜସ୍ର ଭ୍ରମୁଛି ମନ ନ ପାଇ ତୋ ଶୋକ ହେ । ୧୭ ।
ଜନ୍ମକାଳୁଁ ପାଣି ହୋଇଗଲା ଏତେଦିନ ।
ଭବତ୍ୟଙ୍କୁ ହଅ ଯେ ଅପବର୍ଗ ଦାନ ହେ । ୧୮ ।
ନମଇଁ ସନକାଦି ଯେ ମହର୍ଷିଗଣ ।
ନମଇଁ ନାରଦାଦି ଯେ ଆତ୍ମଜ୍ଞାନୀ ପୁଣ ହେ । ୧୯ ।
ହର ଭକ୍ତ ହର ବଳସିତ ତାଙ୍କ ଚିତ୍ତ ।

ହର ବିଳାସ ଯେ ସ୍ଥାନ ସେ ସ୍ଥାନରେ ରତ ହେ । ୨୦ ।
ବୃନ୍ଦାବନ ସୁଖ ବିଳସିତ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନ ।
ମଥୁରା ଯେ ଧର୍ମଶାଳା ଯେତେ ସେ ଭୁବନ ହେ । ୨୧ ।
ସେ ସ୍ଥାନକୁ ଦଣ୍ଡବତ ସେ ଯେତେ ମୁରୁବା ।
ନ ପାଇଣ ପାଉଅଛନ୍ତି ଏ ମାୟାର ଦକ ହେ । ୨୨ ।
ନମଇଁ ଯେତେ ଗୋମତୀ ପଦ୍ମକାରକ ।
ନମଇଁ ଯେ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ସାକ୍ଷାତେ ଗୋଲୋକ ହେ । ୨୩ ।
ନମଇଁ ଯେ ଦ୍ୱାରାବତୀ ମହା ପୁଣ୍ୟସ୍ଥଳ ।
ନମଇଁ ରୁକ୍ମିଣୀମାତାଙ୍କ ଯେ ପାଦ ମୂଳ ହେ । ୨୪ ।
ବଂଶୀ ଗୋପାଳମନ୍ତ୍ରକୁ ହୃଦୟେ ଧରିଣ ।
ଯହାଁରି କରୁଛନ୍ତି ଏହିମାୟା ଏ ଭୁବନ ହେ । ୨୫ ।
ମାଳା ଧାର ନର୍ମୋହି ଯେ ଅଖାଡ଼ାକୁ ପାଇ ।
ମାୟାରଣ୍ୟେ ଭ୍ରମୁଅଛନ୍ତି ଠାବକୁ ନ ଧାଇଁ ହେ । ୨୬ ।
ଗତ ବା ଅଗତ ଦେଉ ନାହିଁ ମୋ ଆସ୍ତୃତ ।
ନିରନ୍ତରେ ଅଛା ମୋର ଶ୍ରୀ କମଳାକାନ୍ତ ହେ । ୨୭ ।
ନମଇଁ ଯେ ଅଷ୍ଟ ଅଙ୍ଗଯୋଗ ଯେଉଁ ରୂପ ।
ଋଷିଗଣେ ଖଣ୍ଡିଲେ ଯେ ଯୋଗବଳେ ଅପ ହେ । ୨୮ ।
ନାସିକାଦ୍ୱାରେ ସେ ଯୋଗ ହୁଅଇ ଯେ ସାଧ୍ୟ ।
ନାସିକାଦ୍ୱାର ବୋଲିଣ ହୃଦେ କର ବୋଧ ହେ । ୨୯ ।
ନମଇଁ ଯେ ଦୁର୍ବାସାଙ୍କ ଶ୍ରୀ ପାଦପଦ୍ମରେ ।
ମହା ସିଦ୍ଧବୃତ୍ତି ସେ ଯେ ନିମ୍ବାର୍କ ବଂଶରେ ହେ । ୩୦ ।
ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗରେ ଦଣ୍ଡ ପ୍ରଣିପାତ ହୋଇକରି ।
ନିମ୍ବାର୍କ ସ୍ୱାମିଙ୍କ ପାଦପଦ୍ମକୁ ସୁମରି ହେ । ୩୧ ।

ଯେ ପୁରୁଷ ନିମ୍ବାର୍କ ପାଦେ ହୋଇ ଦାସ ।
ସାରୂପ୍ୟ ଭକ୍ତିରେ ମୁକ୍ତିଦ୍ୱାରକୁ ପ୍ରକାଶ ହେ । ୩୨ ।
ସେ ମୁକ୍ତିପଦର ପ୍ରକାଶିଲେ ଏ ସଂସାର ।
ନିମ୍ବାର୍କ ସମ୍ପ୍ରଦା ତହୁଁ ହେଲା ସେ ପ୍ରଗଟ ହେ । ୩୩ ।
ତହୁଁ ଦ୍ୱାଦଶ ଅଗ୍ରାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଲେ ବିଖ୍ୟାତ ।
ଅଗ୍ରାର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗରେ ପ୍ରଣିପାତ । ୩୪ ।
ତହୁଁ ବାଦଶଭଟ୍ଟ ଯେ ହୋଇଲେ ବିଦିତ ।
ତାଙ୍କ ପାଦପଦ୍ମ ଭଜୁଥାଇଁ ମୁଁ ନିରତ ହେ । ୩୫ ।
ଭ୍ରମୁଁ ଥାଇଁ ମାୟାର୍ଣ୍ଣବେ ନ ପାରଇଁ ହେଳି ।
ମାୟାରେ ମଜ ଜଡଲି ଜୀବ ଜେକ ବୁଡି ହେ । ୩୬ ।
ତାଙ୍କ ବଶାବଳଂସରେ ଶୁଭ ଗ୍ରାମ ଖ୍ୟାତ । ୦
ସେହୁ ବୈଷ୍ଣବ ବଂଶର ଅଟେ ମୁଁ ଅଜ୍ଞିତ ହେ । ୩୭ ।
ନିମ୍ବାର୍କ ଗୁରୁ ବଂଶୀୟ ଯେତେକ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ।
ଦଣ୍ଡବତ କରୁଅଛି ଖଣ୍ଡ ମୋର ଖେଦ ହେ । ୩୮ ।
ଆଉ ନିମ୍ବାର୍କ ବଂଶ ଯେତେକ ଏ ସଂସାରେ ।
ସମସ୍ତଙ୍କୁ କରଯୋଡି ଦଣ୍ଡବତ କରେଁ ହେ । ୩୯ ।
ନମଇଁ ଅନନ୍ୟ ସମ୍ପ୍ରଦା ବୈଷ୍ଣବ ବୃନ୍ଦକୁ ।
ନମଇଁ ଯେ ସଙ୍ଗ ଧର୍ମ ସିଦ୍ଧ ପୁରୁଷଙ୍କୁ ହେ । ୪୦ ।
ନମଇଁ ହଂସାବତାର ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ।
ନମଇଁ ଯେ ସର୍ବେଶ୍ୱର ମୁକ୍ତିଦାତା ପଣ । ୪୧ ।
ନମଇଁ ସନକ ସୁତ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଭକତ ।
ନମଇଁ ଅଞ୍ଜନାସୁତ ମହାପୁଣ୍ୟବନ୍ତ ହେ । ୪୨ ।
ନମଇଁ ବ୍ୟାସ ବାଲ୍ମୀକି ଭକ୍ତ ମଧ୍ୟେ ହଜ ।

ନମଇଁ ଯେ ଜୟଦେବ ଜଗନ୍ନାଥ ଦ୍ୱିଜ ହେ । ୪୩ ।
ନମଇଁ ତୁଲସୀ ଦାସ ବାବା ବଡ ଭକ୍ତ ।
ରାମଚରଣରେ ନିରନ୍ତର ଅନୁରକ୍ତ ହେ । ୪୪ ।
ନମଇଁ ଯେ ଭାନୁ ଶଶୀ ଧର୍ମ ଧୁରନ୍ଧର ।
ଧର୍ମ ଧର୍ମ ବଳରେ ବୁଲନ୍ତି ସଂସାର ହେ । ୪୫ ।
ବନ ଅବନୀ ପବନ ସୁରାସୁର ଯେତେ ।
ଶରଣ ପଶୁଛୁ ରଖାନ୍ତୁ ହୋ ସନ୍ତେ ହେ । ୪୬ ।
ଦୀନ ହୋଇ କରୁ କ୍ରମେ ଏ ଦୁର୍ଜ୍ଜଣ ବଣ ।
ଦୀନାର୍ତ୍ତ ସ୍ୱରରେ ମୁଁ ଯେ କରୁଛୁ ଜଣାଣ ହେ । ୪୭ ।
ଦୀନବନ୍ଧୁ ପାଦପଦ୍ମ ଆଶ୍ରିତ ହୋଇଣ ।
ଦବାଗ୍ନି ଜାଳୁଅଛୁ ମାୟାରେ ଜଡଣ ହେ । ୪୮ ।
ଭବ ଭୟ ପାଇ ଥରକ ଉଠଇ ମନ ।
ଭବ ମାୟା ତରଙ୍ଗରେ ନ ପାଉଛୁ ତ୍ରାଣ । ୪୯ ।
ମାୟାମୋହ ମଦରସ ପାନରେ ମତ୍ତ ଭୋଳ ।
ମାୟାଶ୍ରିତେ ପଡ ଗର୍ତ୍ତେ ନ ମିଳଇ କୂଳ । ୫୦ ।
ଦଦଘ ନାବ ଖଣ୍ଡିକ ଖସି ଅନାସୃତ ।
ଦମ୍ଭ ଧର ଗହ୍ନି ଅଛୁ ଗ୍ରହର ଅଭ୍ୟାବ । ୫୧ ।
ନାରାୟଣ ସ୍ମର ସ୍ମର ଯାଉ ମୋ ଜୀବନ ।
ରଖନ୍ତୁ ବା ନ ରଖନ୍ତୁ ନାହିଁ ମୋର ଆନ ହେ । ୫୨ ।
ବୁଧଜନେ ଜଣାଉଛୁ ତୁମ୍ଭର ଅଗ୍ରତ ।
ବାୟା ହୋଇ ଭ୍ରମୁ ଅଛୁ ମୁହିଁ ଯେ ଅସ୍ଥିର । ୫୩ ।
ଉତ୍କଳ ଖଣ୍ଡ କେନ୍ଦ୍ରରେ ଏ ସମ୍ବଲପୁର ।
ଗୋପାଳଜୀମଠ ଦେବଙ୍କର ଯେ ମନ୍ଦିର ହେ । ୫୪ ।

ହୋଯ୍ସର କର୍ମରେ ଯୁକ୍ତ ହୋଇ କାଟେ ଦନ ।
ଜାସ୍ୱୃଣ ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟାନ୍ନ କରଇ ଭୋଜନ ହେ । ୫୫ ।
ବନ୍ଧୁକାଳରୁ ଏ ମଠ ସସ୍ଥାପିତ ହୋଇ ।
ସ୍ୱକର୍ମକୁ ଧ୍ୟାୟି ଗଲେ ହେଚେନ୍ତ ଏଠାଇଁ । ୫୬ ।
ଚୋହାନ ବଂଶ ବାଦସା ସହାନୁଭୂତରେ !
ସ୍ଥାମ ଆଦ ଖଞ୍ଜା ଅଛୁ ଧର୍ମ ଅନୁସାରେ ହେ । ୫୭ ।
ଯହିଁଯୁ ବଂଶଧରଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକାର ହୋଇ ।
ମନ୍ତ୍ର ଉପଦେଶ କାର୍ଯ୍ୟେ ଗୁରୁ ପୀଠ ଏହୁ । ୫୮ ।
ବଲ୍ଲଥାର ସିଂହ ନରପତି ଥିବାହ୍ୱାଲେ ।
ମଠ ସଂସ୍ଥାପନା ହେଲା ଏହୁ ଶୁଭ ସ୍ଥଳେ ହେ । ୫୯ ।
ମଠ ଅଦ୍ୟ ବଂଶ ଅଛି ବନ ବଦାରଣେ ।
ସ୍ୱମୂଳକୁ ସ୍ଥାପିଲେ ଯେ ଗର୍ବ ପ୍ରେମ ଧାନେ ହେ । ୬୦ ।
ସ୍ୱଜପୂଜନା ଦେଶସ୍ଥ ଯେ ସଲେମାବାଦ ।
ଗୁରୁ ପୀଢ଼ ସ୍ଥାନ ବୋଲି ହୁଦେ କର ବୋଧ । ୬୧ ।
ଏକ ଗୁରୁ ଶିଷ୍ୟ ହୋଇ ଗୃହଜଣ ଅଛି ।
ସ୍ୱକାନ୍ତ କ ପ୍ରକାଶିଲେ ଧର୍ମ ଯେବେ ପଶି ହେ । ୬୨ ।
ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଜଣ ରହିଲେ ଯେ ପୁରୁଷୋତ୍ତମରେ ।
ଦ୍ୱିତୀୟ ଜଣଙ୍କ ବାସ ଏ ସମ୍ବଲପୁରେ ହେ । ୬୩ ।
ତୃତୀୟ ଜଣ ରହିଲେ କଟକ ନଗର ।
ଚତୁର୍ଥ ଆଶ୍ରମ କଲେ ଅମଦାବାଦର ହେ । ୬୪ ।
କହିଲି ଦ୍ୱିତୀୟଜଣ ଶ୍ରୀ ହଦାସ୍ୱ ଦାସ ।
ମଠ ସସ୍ଥାପକ ହୋଇ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲେ ବାସ ହେ । ୬୫ ।
ତାଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ ଶ୍ୟାମ ଦାସ ମହନ୍ତ ଯେ ହେଲେ ।

ତହୁଁ ଚଣି ରାମଦାସ ମହନ୍ତଙ୍କୁ ଲେଖ ହେ । ୨୬ ।
ଅନନ୍ତ ରାମଦାସ ମହନ୍ତ ତାଙ୍କଠାରୁ ।
ଲଛୁ ରାମଦାସ ହେଲେ ତାହାଙ୍କ ଉତ୍ତାରୁ ହେ । ୨୭ ।
ଯମୁନା ଦାସ ହୋଇଲେ ତହୁଁ ଯେ ମହନ୍ତ ।
ଭଗବାନ ଦାସ ହେଲେ, ତହୁଁ ସେ ବ୍ରହ୍ମଚ ହେ । ୨୮ ।
ମାଧବ ଦାସ ମହନ୍ତ ତାଙ୍କଠାରୁ ଜାଣ ।
ଗୋପାଳ ଦାସ ମହନ୍ତ ମମ ଗୁରୁ ସେନ ହେ । ୨୯ ।
ମୋ ଛନ୍ଦ ହୃଦୟ ୯ଶ୍ୱ କନ୍ଦୁଛୁ ବୁଝାଇ ।
ବ୍ୟର ଭର ସନ୍ଥନେ ହୃଦୟରେ ଧ୍ୟାଯି ହେ । ୨୦ ।
ଉଦ୍ଭୂତାଶ୍ୱସ୍ଥା ବ୍ରାହ୍ମଣ ଉତ୍କଳ ଦେଶରେ ।
ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବଂଶ ଭଲମୂଳ କରେ ହେ । ୨୧ ।
ପୂର୍ବ ବଂଶଙ୍କ ସ୍ଥାନ ଯେ ଅଟେ ଗଲମୂଳ ।
ସେଠାରୁ ଆସିଣଥିଲେ ଆମ୍ଭ ଆଦକୁଳ ହେ । ୨୨ ।
ମଧୁସୂଦନ ତ୍ରିପାଠୀ ଆସିଲେ ଏଠାର ।
ଥାଉଙ୍ଗ ନାମେ ପୁତ୍ର ଥିଲା ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗର ହେ । ୨୩ ।
ଆଉଙ୍ଗର ହେଲା ଦେଖ ସେ ଚ୍ୟାର କୁମର ।
କନିଷ୍ଠ ପୁତ୍ର ପାଇଲେ ମଠେ ଅଧିକାର ହେ । ୨୪ ।
ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପୁତ୍ର ନାରାୟଣ ହୋଇଣ ହବର ।
ପାଞ୍ଚଜଣ ପ୍ରଥମ ଭାର୍ଯ୍ୟାରୁ ଉପଗତ ହେ । ୨୫ ।
କନିଷ୍ଠପୁତ୍ର ଅମ୍ଭର ଗୁରୁ ଯେ ସାକ୍ଷାତ ।
ମଧ୍ୟମ ପିତା ଆମ୍ଭର ତାଙ୍କ ଗର୍ଭୁଁ ଜାତ ହେ । ୨୬ ।
ଦୁର୍ଗାନନ୍ଦ ତ୍ରିପାଠୀ ସେ ଦୁର୍ଗା ଯାର ଇଷ୍ଟ ।
ପାରେଶ୍ୱର ଗୋତ୍ର ଶ୍ୟାମ ବେଦକୁଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ହେ । ୨୭ ।

ହୋଇଥିଲ ପାଣ୍ଡା ବଂଶ ନୃପାଶ୍ରୟନ ଯେ ସେନ ।
ଚଳନ୍ତିଲ ଶାସନ ଦାନାଧ୍ୟକ୍ଷ ଯୋଜନ ହେ । ୭୮ ।
ଏଣୁ ପୂଜକ ବର୍ଗରେ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଣ ।
ବଂଶାନୁକ୍ରମ ପ୍ରମାଣେ ବହନ୍ତ ତା ଜାଣ ହେ । ୭୯ ।
ସମ୍ବଲପୁର ନିକଟ ଲବଙ୍ଗା ଗ୍ରାମରେ ।
ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲି ତାଙ୍କ ଭୃତ୍ୟାପୁ ଗର୍ଭରେ ହେ । ୮୦ ।
ବଙ୍କମାହାନ୍ତ୍ୟ ଦ୍ୱାବିଂଶେ ଏ ଉଥିଙ୍କ ହେଜ ।
ଦୀନବନ୍ଧୁ ନାମେ ମୋର ସ୍ୱାମୀ ଚନ୍ଦ୍ର ବୃନ୍ଦ ହେ । ୮୧ ।
ଜନ୍ମ ଏକୋଇଶ ସ୍ୱନ୍ଧେ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ନାମରେ ।
ପଞ୍ଚୁସନ୍ଧ ସ୍ୱବଂଶରେ ନାମ ହେଲେ ମୋରେ ହେ । ୮୨ ।
ପିପିଲିବା ବଂଶନରେ ଶୃଙ୍ଗି ନାମ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ।
ବଦାନ୍ୟ ଦାସ ଏ ନାମ ଅଟେ ଗୁରୁଦତ୍ତ ହେ । ୮୩ ।
ଶ୍ରାବଣ କୃଷ୍ଣ ପଞ୍ଚମୀ ସେ ଗୁରୁବାସରେ ।
ଜନ୍ମ ହୋଇ ଭ୍ରମୁଅଛୁ ମହାଅରଣ୍ୟରେ ହେ । ୮୪ ।
ନବ କୋଟି କର୍ଣ୍ଣାଟ ଉତ୍କଳ ବର୍ଗପିଣ୍ଡ ।
ଗୌଡ଼େଶ୍ୱରକ୍ଷଣି ସେହ ସେ ଯେ ଗଜପତି ହେ । ୮୫ ।
ଦେବସିଂହଙ୍କର ଅଷ୍ଟ ଅଙ୍କ ସମୟରୁ ।
ଛାଡ଼ଜର୍ମ ଜଣାଉଛି ଗ୍ରୀବ ଗବ ହରୁ ହେ । ୮୬ ।
ଅଧମରଣରେ ଏହା ଜଣାଉଛି ହେଜ ।
ବାତୁଳ ପ୍ରାୟ ମୋ ଚିତ୍ତ ଅଜ୍ଞାନତା ଶୋକ ହେ । ୮୭ ।
ଦୁର୍ଗୁଣ ମୋ ସଦାକାଳେ ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ଥାଉ ।
କ୍ଷମା ମାଗୁଅଛୁ ଦୟା ସଙ୍ଗେ ରକ୍ଷ ସ୍ୱାମି ହେ । ୮୮ ।
ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ଥାଇ ସରି ଯାଉ ମୋର ଧନ ।

ଅହର୍ନିଶି ମୋର ଏହା ବୃନ୍ଦାବନେ ଯେନ ହେ । ୮୯ ।
ଭବାବ୍ଧିରୁ ହୋଇ ରହିଅଛୁ ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ।
ଦାସ ଯୋଡ଼ି ଜଣାଉଛୁ ରଙ୍ଗ ଅନୁରାଗେ ହେ । ୯୦ ।
ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ କ୍ରୀଡ଼ା କର ଦେଖି ପ୍ରେମଭାବ ।
ଏକାଦଶୀର ପରରେ ବନ୍ଦନା ହେଲା ଶେଷ ହେ । ୯୧ ।
ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ସମ୍ବନ୍ଧ ଜଣାଇବା ଇଚ୍ଛା କରୁ ।
କର ଯୋଡ଼ି ଟିକେ ହେଉଅଛନ୍ତି ମୁଁ ବଦାନ୍ୟ ହେ । ୯୨ ।
ଆଶା କର ସ୍ନେହରଜ୍ଜୁ ଧର ଝୁଲୁଅଛୁ ।
ବଦାନ୍ୟ ଦାସ ତୁମ୍ଭର ସ୍ତବରେ ରହିଛୁ ଯେ । ୯୩ ।

—୦❀୦—

ଅଧ୍ୟାତ୍ମଚନ୍ଦ୍ର ।

ରାଗ କାମୋଦୀ ।

ଅବାଙ୍ମନ୍ତ୍ର ଯାର ଗୁଣ ନ ଥାଇ ଶବ୍ଦ ବର୍ଣ୍ଣି ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଭୁବନେ ବ୍ୟାପ୍ତ । ଅନନ୍ତ ବ୍ରହ୍ମମୂର୍ତ୍ତି ଯୋଗୀ ଧ୍ୟାନ କରନ୍ତି ଭକ୍ତ ସ୍ତବରେ ଥାନ୍ତି ବଶ୍ୟ ସେ । ଅଲକ୍ଷିତ । ଅଖିଳ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରେ ସ୍ଥିତ । ଅଦ୍ଭୁତାନନ୍ଦ ଗୁଣାତ୍ମ ଯୁକ୍ତ । ଅନାଦି ରୂପ ସେହି ଅଲେଖ ବାସୁଦେବଙ୍କ ସେହି ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ମନେ ଚିନ୍ତ । ୧ ।

ଅଚ୍ଛାଦିତ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ତାର ତେଜ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଯା ଅବେଶେ ଭ୍ରମେ ମାର୍ତ୍ତଣ୍ଡ । ଅନାଶରେ ଅନନ୍ତ ପାତାଳେ ଯା ଚରଣ ଉଦରେ ଶୋଭିତ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ସେ । ଅଦିପ୍ରଭୁ । ଆତ୍ମାରୂପରେ ଯେତେ ବଳୁ । ଯାତାୟାତ ଛାଡ଼ିବ ଗର୍ଭ । ଅଚିନ୍ତ୍ୟ ମର୍ତ୍ତ୍ୟପୁରେ ଅବତାର ଯେ ଧରେ ରକ୍ଷା ଅରକ୍ଷା କର୍ତ୍ତା ସର୍ବ । ୨ ।

ଇଚ୍ଛା ରୂପରେ ଥାଇ ରେଣୁ ଈଶ୍ୱର କହି ସେହି ସ୍ୱରୂପଙ୍କୁ ଧ୍ୟାୟି

ରହ । ଇଚ୍ଛା ଜାଣି ସୁଫଳ ଦଅନ୍ତି ସେ କେବଳ ଶୁଭାଶୁଭ ତାଙ୍କ ଅଭୟ ଯେ । ସୁଜ୍ଞଜନର । ଇହଜନ୍ମଟି ଏ ସଂସାର । ଉତ୍ୟାନ୍ଦ ସୁଖ ମଣ ସାର । ଇହ ମଣିଲେ ସୁଖ ପରେ ପାଇବ ଦୁଃଖ ବୁଝି ବସିଲେ ଦୁଃଖାଗାର । ୩ ।

ଇହ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଭୁବନେ ଅନେକ ଋଷିଗଣେ ବସିଣ ଯୋଗଧ୍ୟାନେ ଭଜ । ଇହ ଲୋକରୁ ପାର ହେଲେ ସେ ଋଷିବର ହେଲେ ସେ ଯୋଗବଳେ ଗଜ ସେ । ଇଚ୍ଛାରୂପେ । ଈଶ୍ୱର ପାଇଲେ ସମୀପେ । ଏପରି ଯୋଗୀ ପ୍ରଭୁ ଅଟେ । ଇହ ସଂସାର ମାୟା ଭେଦ ନାହିଁ ସ୍ୱକାୟା ଯାର ବଚନେ ମହୀ କମ୍ପେ ହେ । ୪ ।

ଉମାଦ ମହେଶ୍ୱର ଭଜନ୍ତି ଯା ପଦ୍ମ ର ହୋଇଣ ଯୋଗେଶ୍ୱର ସେହୁ । ଉପାସ ବ୍ରତ କରୁ କେତେକ ତପସ୍ୱୀ ଦୃଢ଼ଜ୍ଞାନକୁ ଧରି ରହନ୍ତି ସେ । ଉଦ୍ଧବରଲେ । ଉପମା ରହିଛି ଏସ୍ଥଳେ । ଉତ୍ତମରୂପେ ଯେ ବୁଝିଲେ । ଉଦ୍ଧାର ବାଟ ସେହୁ ଅମ୍ଭେ ପାଇବୁ କାହିଁ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅଜ୍ଞା ତ ନୋହିଲେ ।

ଉପାସନା ନ ଜାଣି କେତେକ ମୂଢ଼ ପ୍ରାଣି ନାମ ଧରିଣ ହେଲେ ପାର । ଉପଦ୍ରବ ଦେଖିଲେ ଅସତ କର୍ମସ୍ଥଳେ ନାମ ଅଜ୍ଞାତ ହେଲେ ତାରନ୍ତେ । ଚକ୍ରାୟୁଧ । ମାୟାଚକ୍ରରେ କଲେ ବନ୍ଧ । ମାୟାମୋହରେ କରୁ ଅନ୍ଧ । ଉପାୟ କଲା ଯାହା ଫଳ ଭୁଞ୍ଜିଲା ତାହା ଧର୍ମଦ୍ୱାରେ ଦଣ୍ଡିତ ହେବ । ୬ ।

ରୂପ ଅନେକ ହରି କର୍ମ ଜାଣି ବହନ୍ତି ସକଳ ଘଟେ ନାରାୟଣ । ରୁଚି ଅରୁଚି ବାଛୁ କରିବ ନାହିଁ କଛୁ ସବୁଠାରେ ବ୍ୟାପିଛନ୍ତି ଜାଣ ହେ ସୁଜ୍ଞଜନରେ । ଅମ୍ଭାକୁ ଅମ୍ଭା ନାଶ କରେ । ସ୍ୱାଭାବିକ ଯେ ରୂପ ଧରେ । ରୂପ ବବଧ ରୂପେ ନାଶ ହୁଅଇ ଅଟେ ହିଂସାଭମାନଙ୍କ ହେଉଁରେ ହେ ସୁଜ୍ଞଜନରେ । ୭ ।

ରୂପ ବର୍ଣ୍ଣିବା ପାଇଁ ନାରଦ ବୀଣା ବାଇ ଅନେକ ରୂପେ ସ୍ତୁତି କଲେ । ରୂପ ନାହିଁ ଯାହାର ନାମ ତା ସର୍ବେଶ୍ୱର ବୋଲିଣ ନାମ ଖଞ୍ଜି କଲେ ସେ ॥ ଜନେନ୍ଦ୍ରିୟ । ହୃଦୟେ ହୋଇଲେ ବସ୍ତୁ । ନିପୁରେ ପାଇଣ ଅଭୟ । ରୂପାନନ୍ଦ ସଙ୍ଗରେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶଲୋକରେ ନାମ ଗାନରେ କାଲ ଘସୁ ସେ । ୮ ।

ଲୋମ ବିଲୋମ ଦୁଇ ନିଗୁଣ ତହିଁ ଥାଇ ପଞ୍ଚ ମହାଭୂତ ସେ ହେଲେ । ଲୋମ ନାମଟି ଚିତ୍ତ ବିଲୋମ ଯେ ଅଚେତ ଚୈତନ୍ୟ ନାମକୁ ପାଇଲେ ଯେ । ଏହା ଦେଖ । ନିଗୁଣ ତହିଁରେ ଯେ ଯୋଗ । ସତ୍ୱ ରଜ ତମ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ । ଲୁପ୍ତ ହୋଇଣ ତହିଁ ବିଧାତା ଜ୍ଞାନ ପାଇ ତହିଁରୁ ବେଦ ଏ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଯେ । ୯ ।

ଲୁଚି ରହିଛନ୍ତି ଦେହେ ପଡିଣ ମାୟାମୋହେ ଦେଖି ନ ପାଇ ହୁଅ ବାୟୁ । ଲୁପ୍ତ ହୋଇଣ ବ୍ରହ୍ମା ବୋଲାଏ ବିଶ୍ୱକର୍ମା ତହିଁରୁ ସର୍ଜନା ଏ କାୟା ହେ । ବୁଧଜନେ । ଯଦି ବୁଝିବ ଅସ୍ୱଜ୍ଞାନେ । ସମସ୍ତେ ଛନ୍ତି ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ । ଲୁପ୍ତ ହୋଇଣ ଏଥି ଯଦି ପାରିବ ଦେଖି ନିଶ୍ଚୟ ଭଜ ସନ୍ନିଧାନେ ହେ । ୧୦ ।

ଏହି ନବ ଦେହରେ ପଡି ମାୟାମୋହରେ ସମସ୍ତେ ହୋଇଛନ୍ତି ଠୁଳ । ଏହା ବୁଝି ବସିଲେ ଦେଖ ହୃଦପୃଷ୍ଠରେ ବାସୁକୀ ଯେତି ପାଦ ମୂଳ ସେ । ପାତାଳ ଯେ । କଟି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ ତହିଁ ଖଣ୍ଡ । କଟିଠାରୁ ମର୍ତ୍ତ୍ୟକୁ ହେଜ । ଏହୁ ଯେ କଣ୍ଠ ଦେଖ ତହୁଁ ସ୍ୱର୍ଗ ପ୍ରକାଶ ନିପୁର କରି ଏହା ଶୋଚ । ୧୧ ।

ଐକ୍ୟ ନ ଥାଇ କେତେ ସବୁ ପୂରି ରହିଛନ୍ତି ଯାହା ଭାବିବ ତାହା ଦେଖ । ଐଲ କର ଦେହରେ ବୁଝି ନ ପାଇବାରେ ମିଥ୍ୟାରେ ହୋଇଛ ବିମୁଖ । ହେ ବୁଧଜନେ । ବର୍ଣ୍ଣିବାକୁ ମୁଁ କି ଭାଜନେ । ମହାମୂଢ ତୁମେ

ଅଙ୍ଗାଦେ । ଜୀବନ ଥାଉ ଯାରେ ବ୍ରହ୍ମାଦି ବେଦସ୍ୱରେ ବର୍ଣ୍ଣି ଭ୍ରମୁଥାନ୍ତି ଗତ୍ୱକେ ହେ । ୧୬ ।

ଓଁକାର ପଦ ଯେଉଁ ସାଙ୍ଗରେ ପଦ ସେହି ତେଣୁ ମନ୍ତ୍ର ଅଦ୍ୟରେ ଥାଏ । ଓଁକାର ପଦ ଧରି ଶବ୍ଦ ନାଦ ବିନ୍ଦୁ ପୁଣି ବେଦବାକ୍ୟରେ ଶୋଭା ପାଏ । ହେ ବୁଧଜନେ । ଓଁକାର ଥାଏ ଯୋଗ ଧ୍ୟାନେ । ଋଷିମାନଙ୍କ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନେ । ଓଁକାରୁ ବେଦ ହେଲା ଶବ୍ଦନାଦ ପୂରଣ ପ୍ରକାଶେ ଚଉଦ ଭୁବନେ ହେ ବୁଧଜନେ । ୧୩ ।

ଔଷଧାଦି ନ ଥିଲେ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ କି ଏ ସ୍ଥଳେ ବିଶ୍ୱର ସ୍ୱହୃଦୟମୂଳେ । ଔଷଧ ବୋଲି ବୃକ୍ଷ ଆଦି ହେଲା ପ୍ରଥମରେ ବିଧାତା ସର୍ଜନାକୁ କଲେ । ସେ ପଶ୍ଚାତରେ । ଜୀବାଦି ଜାତ ଏ ସଂସାରେ । ଏହା ଦେଖ ଭାଗବତରେ । ଔଷଧାଳୟ ବୋଲି ଏହିଠି ମଣ୍ଡଳୀ ସଂସାରେ ହୋଇଛି ବିଦିତ । ୧୪ ।

କଷ୍ଟହାର ହେଲେ ଜଗତ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରସରି ସଂସାରେ ଯେଉଁ ଅବତାର । ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ପୁରୁଷ ସକଳ ଘଟେ ବାସ ତାଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ ହୃଦେ କର ହେ ବୁଧଜନେ । ସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣରେ ଗୀତ ଯୋଡ । ମାୟା ଅରଣ୍ୟେ ମୂଢ଼ ପଡ଼ । ଅଙ୍କିତ କଲ ଏହା ବୁଝି ନ ପାରି ତାହା ମାୟାସାଗରେ ଅଛ ଜଡ ହେ । ୧୫ ।

ଅଂକାରଣେ ମୋ ଜୀବ କଷ୍ଟେ ବାହାରି ଯିବ ନ ପାଉଣ କିଛିହିଁ ଠାବ । ଅନ୍ତଃକରଣେ ମୋର କିଛି ନାହିଁ ବିଶ୍ୱର ଯାହା କରୁଣା ତାଙ୍କ ହେବ ହେ । ବନ୍ଧୁଗଣେ । ମୋର ଗୁହାରି ଏବେ ଶୁଣ । ଦୋଷଥିଲେ ଦୋଷ ନ ଘେନ । ଅଜ୍ଞାନ ମୂର୍ଖ ମୂଢ଼ କିଛି ଜାଣଇ ନାହିଁ ବଢ଼ାଇ ବାର୍ତ୍ତିଉ ଜଣାଣ ହେ । ୧୬ ।

କୃଷ୍ଣସ୍ତବ । ରାଗ ରାମକେରୀ ।

ଭଜ ବ୍ରଜପୁର ମଣ୍ଡନ ତାଙ୍କ କୀର୍ତ୍ତି କଳାପ ।
ସମସ୍ତ ପାପ ନାଶକାରୀ ଖଣ୍ଡନ୍ତି ଭବତାପ । ୧ ।
ସର୍ବ ଜୀବ ତୋଷ ଦାୟକ ଏହା ସେ କାସ୍ତପୂର୍ଣ ।
ସର୍ବ ଦେବତା ସେହୁ ଜାଣ ପ୍ରଭୁ ନନ୍ଦନନ୍ଦନ । ୨ ।
ଶୋଭିତ କଟିତଟ ପୀତପଟ୍ଟ କାଞ୍ଚେଣି ରାଜେ ।
କୁସୁମ ଗୁଚ୍ଛ ଚୂଳପରେ ଶୋଭିତ ହୋଇ ସାଜେ । ୩ ।
ସୁନ୍ଦର ନାଦ ସ୍ୱର ବେଣୁ ବଂଶୀ ଶୋଭିତ ଥାଇ ।
କନ୍ଦର୍ପ ସାଗର ସେ ହସ ରଙ୍ଗେ ଗୋପୀଙ୍କୁ ମୋହି । ୪ ।
ନମସ୍ତେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନାଗର ମନୋଜ୍ଞ ଗର୍ବହନ୍ତା ।
ବିଶାଳ ଶୋଭିତ ନୟନ ସର୍ବ ଜୀବ କରତା । ୫ ।
ଗୋପୀଙ୍କୁ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଦାୟକ ପଦ୍ମଲୋଚନ ହରି ।
ଦନ୍ତାଗ୍ରେ ବିନ୍ଦୁ ପ୍ରମାଣେ ଯେ ପୃଥ୍ୱୀ ଧାରଣ କରି । ୬ ।
ସ୍ତୁତି ପୁରାଣେ ସେ ଯା କୀର୍ତ୍ତି ଲୋକାଦରେ ବିଖ୍ୟାତ ।
ଷଠୀନାଦ୍ୱା ମତ ହରିଲେ ସାକ୍ଷାତେ ଜଗନ୍ନାଥ । ୭ ।
ନମସ୍ତେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମୁରଘ୍ନ ଦୁଷ୍ଟଙ୍କୁ ବଳ ହତ ।
ମକର କୁଣ୍ଡଳ ଗଣ୍ଡରେ ତେଜରୂପ ଅନନ୍ତ । ୮ ।
ବ୍ରଜାଙ୍ଗନାଙ୍କର ବଲ୍ଲଭ ନମସ୍ତେ କୃଷ୍ଣ ମୂର୍ତ୍ତି ।
ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ସେ ପ୍ରଭୁ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ କାହିଁ ପାଇବୁଁ ଗତି । ୯ ।
ବାଳ କାଳେ ମାୟାଧର ସେ ମାୟାଭାବ ବିସ୍ତାରି ।
ମୃତ୍ତିକା ଭକ୍ଷଣେ ମାତାଙ୍କୁ ଦେଖାଇଲେ ତ୍ରିପୁରୀ । ୧୦ ।
କି କହିବି କୃଷ୍ଣ ଚରିତ୍ର ବେଦ ଅଗମ୍ୟ ମୂର୍ତ୍ତି ।
ମାୟା ଦେଖାଇବାପାଇଁ ସେ କୋପ କାନ୍ତି ବଦନ୍ତି । ୧୧ ।

ଯଶୋଦାଙ୍କ ଅଗେ ଭେଳୋକ୍ତି ଭଣନ୍ତେ ସେ ଶ୍ରୀହରି ।
ମନ୍ଥନ ଦଣ୍ଡରେ ବାନ୍ଧଲେ ଯଶୋଦା କ୍ରୋଧ କରି । ୧୨ ।
ବନ୍ଧା ଯିବା କାଳେ ଦେଖିଲେ କୃଷ୍ଣ ଅଦ୍ଭୁତ କାଯ୍ୟା ।
ଖଣ୍ଡଣ ଦେଲେ ତାଙ୍କୁ ସେ ଗୃହେଁ ବିଚିତ୍ର ମାୟା । ୧୩ ।
ନମସ୍ତେ ତେ ନନ୍ଦ ଯଶୋଦା ନମସ୍ତେ ଭଗବାନ ।
ନମସ୍ତେ ସେ ବୃନ୍ଦାବନ ଯେ ସଙ୍କେତ ଭୂମି ସ୍ଥାନ । ୧୪ ।
ନବକାଳେ ଗୋପନାଗର ଗରୁଡ଼ ଧ୍ୱଜ ଧରି ।
ନବମାୟା ପ୍ରକାଶିଣ ସେ ଢେଳ କର୍ତ୍ତା ମୁସରି । ୧୫ ।
ସଂସାର ସାଗର ମଧ୍ୟରେ ସୁନ୍ଦରରୂପ ଶୋଭି ।
ଭଜେ ବ୍ରଜପୁର ମଦନ ଧସ ଅଗମ୍ୟ ଲୋଭି । ୧୬ ।
ସଦା ସର୍ବଦା ତୋ ପାଦରେ କରିବାକୁ ନିବାସ ।
ମୋ ହୃଦୟେ ଏହା ବଳିଛି ରହୁ ମୋର ମାନସ । ୧୭ ।
ସମସ୍ତ ଗୋପ ନାଗର ହେ ବ୍ରଜାଙ୍ଗନା ମୋହନ ।
ନମାମି ହେ କୁଞ୍ଜବିହାରି ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଶୋଭିବନ । ୧୮ ।
ଏକାଦଶ ରିବ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ତେଜଦାଥ ବସ୍ତ୍ରାର ।
ନିତ୍ୟ ନବ ନବ ରୂପରେ ନନ୍ଦଙ୍କ ତୋଷ କାରୁ । ୧୯ ।
ଗୁଣାକର ସୁଖାକର ହେ କୃପାକର ତେଜ୍ଞ ସ୍ୱାମି ।
ସୁସ୍ୱର ଶ୍ରୁତଦାୟକ ସାକ୍ଷାତେ ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ । ୨୦ ।
ନମାମି ଗୋପଭାବୁକ ହେ ସର୍ବଦୋଷ ନାଶନ ।
ସର୍ବ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଦାୟକ ହେ ଭକ୍ତଗଣ ରକ୍ଷକ । ୨୧ ।
ନମସ୍ତେ କୃଷ୍ଣପ୍ରେମ ମୂର୍ତ୍ତି ଲାଳସା ପୂର୍ଣ୍ଣକାର ।
ଗୋପୀନାଥ ପ୍ରଭୁ ହୋଇଣ ଗୋପୀଙ୍କ ହୃଦବାସୀ । ୨୨ ।
ନିଷ୍କାମ ସକାମ ଦାୟକ ସଜନେ ସ୍ଥଳେ ସ୍ଥିତ ।

ଜଗତ୍ସୁନ୍ଦର ମୂରତ ପଞ୍ଚାସ୍ୟକ କୀର୍ତ୍ତି । ୨୩ ।
ଉଚ୍ଚାଇଣ ବେଣୁ ନାଦରେ ଦେଖାଇଣ ବହୁତ ।
ଭବ ଉଦ୍ଭବ ତାରକ ଦେହ ଦେଖାଅ ବ୍ରହ୍ମ ଜ୍ୟୋତି । ୨୪ ।
ସଂସାର କାରଣ ପାଇଁକି ଯଶୋଦା ଗର୍ଭୁ ଜାତ ।
ବାଲ କ୍ରୀଡ଼ାରେ ଦୁଗ୍ଧଶ୍ରେଷ୍ଠ ଦେଖାଉଛ ଅଦ୍ଭୁତ । ୨୫ ।
ମାୟା ପ୍ରକୃତ ବଦନ୍ତରେ ମୁଗ୍ଧକଲ ଗୋପୀଙ୍କୁ ।
ମନୋବାଞ୍ଛା କାମନା ଯା କଲେ ଦେଉଅଛ ତାହାଙ୍କୁ । ୨୬ ।
ନମସ୍ତେ ବ୍ରହ୍ମଶ୍ରେଷ୍ଠ କର୍ତ୍ତା ବୃନ୍ଦାବନ ବିହାର ।
ଅବୋଧ ହୋଇଣ ସଂସାରେ ଲିପି ଯାଉଛୁ ହରି । ୨୭ ।
ସଂସାରାଗ୍ନିରେ ଦଗ୍ଧହୋଇ ଛନ୍ନ ବନ୍ଧୁ ଜୀବନ ।
କେବେ ନେଶେ ହେଲେ ନ ପାରେଁ ନାମ କରି ସ୍ମରଣ ।୨୮
ତଥାପି କୃଷ୍ଣସହ କଥାରେ ମନ ହୃଦୟୁ ବାସ ।
ରହୁ ସନ୍ନତରେ ମାଗୁଛୁ କରିଅଛୁ ମୁଁ ଆଶ । ୨୯ ।
ସେହୁ କୃପା ମୁଁ ଯେ ପାଇଣ ନର୍ମ ଦଶାକୁ ଧରି ।
କାଟିବି ଏ ଭବ ଜଞ୍ଜାଳ ତୁମ୍ଭ ପାଦକୁ ସ୍ମରି । ୩୦ ।
ନବମନ୍ଦାରଚମ୍ପା ଶୋଭେ କସ୍ତୁରୀର କପାଳେ ।
କଉସ୍ତୁଭମାଳ ଶୋଭିତ ଯାହାର ବକ୍ଷସ୍ଥଳେ । ୩୧ ।
ନାସାରେ ଗଜମୁକୁତାର ବସଥିଣି ଝଟକେ ।
କରରେ କଙ୍କଣ ବସ୍ତରେ ବସିଥାଇ ଛଟକେ । ୩୨ ।
ମଳୟଚନ୍ଦନ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଶୋଭା ପୁଞ୍ଜ ।
କଣ୍ଠେ ମୁକ୍ତାମାଳ ରହୁଛି ଅବର ଗୁଞ୍ଜ ଗୁଞ୍ଜ । ୩୩ ।
ଗୋପ ନାୟିକା ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗେ ବେଢ଼ି ରହିଣଛନ୍ତି ।
ତସ୍ମଧ୍ୟେ କୃଷ୍ଣ ନନ୍ଦନ୍ୟେ ହଡ଼ାଇ ଶୋଭା କୀର୍ତ୍ତି । ୪୪ ।

ସେହିରୂପ ଗୃହିଁ ରହିଛ କରି ହୃଦୟପ୍ରକାଶ ।
ସଙ୍କେତ ବୁଝିଲେ ଜନ ବୋଲ କୁହଏ ବହ୍ନାଶ୍ରୀ ଦାସ । ୩୬ ।

ପଦ ।

ରାଗ । ରସକୋଇଲି । ୱ

ଶ୍ରୀଚରଣ ଦେହ ବୁଦ୍ଧେ ମୋହ ଛିନ୍ନ । ଯାହା ସୃଷ୍ଟିଛ ଏ ମାୟା
ଭୁବନ । ବିସ୍ମୟ ମୋହନ ଭାବ ପ୍ରକାଶ । ଅମୂଲ୍ୟ ହୃଦୟ ମ ଭର
ନାଶ ଯେ । ଭଜ ସେ ଜଗତ ଈଶ ଯେ । ଯାକୁ ଭଜଲେ ସଂସାରୁ
ମୋକ୍ଷ ଦେବ ଚିଥ ସେହି ପ୍ରେମ ରସ ଯେ । ୧ ।

ଅନ୍ଧକାର ସଂସାର ହୃଦୟ ଧରି । ମଦନ ପ୍ରେମରେ ହୋଇଣ ପାଗ ।
ଭ୍ରମୁଅଛ ଏହି ଦବା ସବାଶ୍ରୀ । ଏହା ସର୍ଜନା କର୍ତ୍ତା ଯେଉଁ ବ୍ରହ୍ମ ଯେ ।
ତାଙ୍କୁ ଦେଖ ନେତ୍ର ଭରି ଯେ । କେମନ୍ତେ ଏ ମାୟା ବିସ୍ତାର କାରକ
କପରି ସେ କାନ୍ତିଗିରି ଯେ । ୨ ।

ମଦାନ୍ଧରେ ସବେ ହୋଇଲେ ମତ୍ତ । କାମଭାବ ତରଙ୍ଗେ ଭ୍ରମନ୍ତ
ଚିତ୍ତ । ବୁଝି ନ ପାରିଲ ଯାହା ସେହିତ । ବୃଥାରେ କାଳ କରୁଥାଉଁ
ହତ ଯେ । ଭାବ ସେ ଯାହା ଉତ୍ପତ୍ତି ଯେ । ଭବପାପ୍ତ ହୋଇ ତୁମ୍ଭ
ସଙ୍ଗେ ଥାଇ ଭ୍ରମୁଛ ମୁହିଁ ନିରତ ଯେ । ୩ ।

ଶ୍ରୀଚରଣ ରେ ଯାହା ଦେଲି ପ୍ରକାଶ । ତାହା ଜଣାଉଛି ମୁଁ ତୁମ୍ଭପାଶ ।
ସୁଜ୍ଞଜନେ ନ ଧରିବ ଯେ ଦୋଷ । ପ୍ରଭୁ ପାଦ ପଦ୍ମେ କରିଣ ଆଶ
ଯେ । କରିଛି ଏହା ମୁଁ ଭାଷ ଯେ । କୁହଇ କୋବଦ ଅଟଇ ନବୋଧ
ପ୍ରଭୁ କଲେ ଯାହା ଦୃଶ୍ୟ । ୪ ।

ନିର୍ଗୁଣରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଏହି ସଂସାର । ନିର୍ବିଧରେ ଜୀବାଦ ଯେ ଅକା-
ର । ଜୀବାଦ ମଧ୍ୟେ ସେ ମାନବ ସାର । ମାନବ ଦାନବ ଦୁଇ ପ୍ରକାର

ସେ । ଉଥାଣ କର୍ମ ଉଣର । ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ସାମିଳନ ସାମାଜିକ ସାମର୍ଥ୍ୟ
ସେବଣ କରି ସେ । ୫ ।

ସେ କର ମାନବ ବୋଲି ଜାଣିବ । ଅବର ଦାନବର ଦେଖ
ସ୍ୱବ । ସାହାସ ସାହାଦିକ ଯେ ଦେଖିବ । କଠିନତା ହୃଦୟ ଯାର
ଥିବ ସେ । କଷ୍ଟ ଲୁଟିଲ ଯା ଗିର ଯେ । କୁଟଜାତ କଥା କହୁ ଦଏ
କଥା ସେହୁ ଦାନବ ଏ ଭବ ଯେ । ୬ ।

ଧର୍ମ ଦାଣ୍ଡ ମାନବଙ୍କ ଏ ପୂର । ଧାରଣ କାରଣ ହୁଅପ୍ରକାର । କାରଣ
ପଥରେ ସେବଣ ନର । ଗମିବ ଯାଇ ପର୍ବତ କନ୍ଦର ସେ । ଲୋଭ
ଲଷ ସ୍ନେହ ଛାଡ଼ି ଯେ । ଜୀବ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ନ ପାଇବା ଲୋଡ଼ି ସଂସାର
କଷ୍ଟ ଏଡ ଯେ । ୭ ।

ଶ୍ରୀଦସ୍ତଭଞ୍ଜଣେ ଲଗାଇ ଧ୍ୟାନ । ଯୋଗ ବଳେ ସେ ଦେଖିବେ
ଭୁବନ । ମହାଜନ ଜାଣିବ ସେହୁ ଜନ । ମହାନନ୍ଦ ସ୍ୱଭ ଅପଣା ମନ
ଯେ । ମହାତ୍ମା ସମାଧି ଗୁଣ ଯେ । ଅବର ମାନବ ଧାରଣ ଦାଣ୍ଡରେ
ଗମିବା କହୁଛି ଶୁଣ ଯେ । ୮ ।

କଦସ୍ଥ ହୋଇବ ପ୍ରେମ ରଙ୍ଗରେ । କଶଂଭ ହେବ ସ୍ୱକୁଳ
ଧର୍ମରେ । କଷ୍ଟାଳ ଭାବ ଭ୍ରମିବ ସଂସାରେ । ସମାଧା ନ ଥାଇ ପରବାରଂ-
ରେ ସେ । ସତ୍ୟରେ ସେ ପଣ୍ଡାଦଳ ଯେ । ସଦାଶୁର ହୋଇ ସତ୍ୟ ଗୁଣ
ବହୁ ଅନନ୍ତ କଲ୍ଲୋଳ ଜାତ ଯେ । ୯ ।

ସତ ରଜ ତମ ତ୍ରିଗୁଣେ ଖଞ୍ଜିତ । ସେହୁ ତ୍ରିଗୁଣରୁ ଜନ ଏ ଜାତ ।
ପ୍ରକାଶ କରୁଛି ଯା ହେଲା କାଳ ମୁଁ ଧ୍ୟ ଜନେ ରୂପ ହୃଦୟଗତ ଯେ ।
ମୁଁ ଅଟେ ବାଳକ ମୂଢ଼ ଯେ । ଦୁଃଖ ସଂସାର କଳ ହେ ପାରିବ
ବେଦାନ୍ତରେ ଯାହା ଗୂଢ଼ ଯେ । ୧୦ ।

ସତ୍ତ୍ୱରେ ଯାହା ମୁଁ କହୁଅଛି । ଦୁର୍ମୁଖ ଅନ୍ତରରେ ତାହା କହୁଛି ।
ସତଗୁଣରୁ ଯେ ନର ଜନ୍ମିବ । କାହାଣୀ ପଥରୁ ସେହୁ ବୁଝିବ ଯେ ।

ରଜଗୁଣେ ଯେହୁ ଜାତ ଯେ ମାନବ ବୋଲଣ ତାହାଙ୍କୁ ଜାଣିବ ପ୍ରେମ-ଗୁଣ ତା ସୃହିଁତ ଯେ । ୧୧ ।

ତମଗୁଣେ ଜାତ ଯେତେ ମନୁଷ୍ୟ । ଦାନବ କହିଥାରେ ତାଙ୍କ ମାନସ । ସତତରେ ତାଙ୍କ ହୃଦୟ ବାସ । ଯାହାସ ଉଦ୍ବିଗ୍ନ ବହୁଣ, ଦ୍ୱେଷ ଯେ । ଦେହଥାନ୍ତି ସେ ପ୍ରକାଶ ଯେ । ଦଷ୍ଟ ବଧାନ ସକଳ ଦୂର କରି ଦନ୍ତମନ ଭ୍ରଷ୍ଟେ ଅଣ ଯେ । ୧୨ ।

ଏହିପରି ମାନବଙ୍କ ସ୍ୱଧାନ । ଯେହିଁରେ ପ୍ରକାଶିତ ନାନାବର୍ଣ୍ଣ । ବ୍ରାହ୍ମଣ କ୍ଷତ୍ରିୟ ବୈଶ୍ୟ ଶୂଦ୍ରେଣ । ପତିତ ଦାସ ଚଣ୍ଡାଳ ସେ ପୁଣ ଯେ । ଜଦଧ କୁଳେ ସମ୍ଭୂତ ଯେ । ବେଦପଢ଼ ଏହା ଭଅଣ ତରତା ହୁହିଁବ ହୋଇ ଗ୍ୱତ ଯେ । ୧୩ ।

ଏଥିଉତ୍ତରୁ ମୁଁ କହୁଅଛି ପୁଣ । ଦେଖ ଏ ସଂସାର ଅନ୍ଧବନ । ବଢଇ ଶରୀର ଏହା ପାଚଣେ । ଦେଖାଅ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଯାହା ସେ ଶୋଭନ୍ତ ଯେ । ଶୋଭନ୍ତି ବୃକ୍ଷ ନନା ଯେ । ଏହା ସେ ବୃହିଁଣ ଶୋଭନରେ ପୁଣ ଧାଯ୍ୟ ଯେ ସେ ଅଧିଷ୍ଠିତା ଯେ । ୧୪

ଭୁଲ ଧର୍ମାନୁଯାୟୀ ସେ ଜନନ । ମନ୍ତ୍ର ବ୍ୟାସାଦଙ୍କ ଦେଖ ପୁରାଣ । ପାରଦର୍ଶୀ ହୋଇ ଦେଖ ଭୁବନ । ପ୍ରେମରସପ୍ଳୁତ ହୃଦେ ବହୁଣଯେ । ଇଚ୍ଛାଅନୁଯାୟୀ ମଦ ଯେ । ଚିଉଣ ସଂସାର ଗୃହିଁଣ ହେବ ବୃଧେ ବାନ୍ଧ ଏ ଭବ ବଣାଦ ଯେ । ୧୫ ।

ମଦ ଯେତେ ଅଂଶେ ହୋଇଛି ସ୍ଥିତ । ତାହା କହୁଛି ମୁଁ ଶୁଣ ଅଭ୍ରାନ୍ତ । ଉତ୍ତମ ମଧ୍ୟମ କନିଷ୍ଠ ଖ୍ୟାତ । ସଂସାରରେ ତାହା ଅଛି ବଦତ ଯେ । ଶୁଣ ସେ ମଦ ସ୍ଥିଅଣ ଯେ । ପ୍ରକାଶିତ କରି କହୁଁ ତା ପ୍ରତି ଭାବ ଗୃହିଁ ଅମୃଜନ ଯେ । ୧୬ ।

ବାରୁଣୀ ପ୍ରସୂତ ଯନ୍ତ୍ରକୁ ଦେଖ । ତାହା ସଙ୍ଗେ ଏହି ହୃଦୟ ରଖ । ସାତ୍ୱିକ୍ୟ କର୍ମ ସ୍ଥିତ ଯେଉଁ ଲେଖ । ହରିରସମଦ ତହିଁ ଦରଶ ଯେ ।

ମଧୁବୃନ୍ଦ କେବଳ ଶ୍ଳୋକ ଯେ । ସ୍ୱୟଂ ନାରାୟଣ କର୍ତ୍ତା ବୋଲି ଜାଣ ଦଧିରସ ମଦ ଦେଖ ଯେ । ୧୭ ।

ମଧୁସୂଦନ ପାଦ ବୃକ୍ଷ ପୁଣ । ଧର୍ମ ଯାର ମୂଳ ସେ ବଚଣ । ବେଦ ଯାହାର ସ୍କନ୍ଧ ବୋଲି ଜାଣ । ପୁରାଣ ଶାଖା ରହିଛି ହୋଇଣ ଯେ ଯଜ୍ଞ ସେ ହେଲା କୁସୁମ ଯେ । ସେ କୁସୁମରୁ ଏ ମଦକୁ ଭଅଣ ଯାର ସ୍ୱାଦକୁ ବଖାନ ଯେ । ୧୮ ।

ସେ ମଦ ଅଣସ୍ତୁବାସ୍ତ ହୋଇଣ । ଶିବ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନୀ ସେ ଋଷି-ଗଣ । ମହାଜନ ଧାସ୍ତୁ ପିଅନ୍ତି ପୁଣ । ହୋଇ ରହିଲେ ସେ ତହୁଁ ଅଜ୍ଞାନ ସେ । ଯୋଗ କର୍ମ ଜ୍ଞାନ ହରି ଯେ । ଅଘସ୍ତୁ ହୋଇଣ ରହି-ଲେ ସେ ପୁଣ ସେହି ବୃକ୍ଷମୂଳ ଧରି ଯେ । ୧୯ ।

ସଂସାରକ୍ଷୁଧା ତୃଷା ଦୂର ମଣି । ଯୁକ୍ତି ସଙ୍ଗେ ବଳ୍ପଜଳକୁ ଅଣି । ମୁକୁନ୍ଦଶ୍ରୀ ତହିଁ ଦେଇ ପୁଣି । ଶ୍ରୀବିଦା ସ୍ୱଷା ମିଶାଇ ତା ସେବନ ସେ । ଦହବି ତା ସମର୍ପିଲେ ଯେ । ପିଇଣ ସେ ଜର୍ଣ୍ଣ ଖାଇ ମୋକ୍ଷ ଫଳ ଚରଣାଳକୁ ଖୁହିଁଲେ ଯେ । ୨୦ ।

ମାନ ଅପମାନ ମୃଗକୁ ମାରୁ । ମାଂସ ପକ୍ୱ କରନ୍ତି ସେ ଜଗୁର । ଉପକାର ଘୃତଅଦ ଦଳଦୀ । ମଣ୍ଡ ମସଲା ତହିଁ ସଙ୍ଗେ ଭେଦ ଯେ । ଭକ୍ତିଲବଣ ସେ ଦେଇ ଯେ । ଅନନ୍ତେ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ହରିକି ଧ୍ୟାଇଣ ପ୍ରେମେ ବିଶଦେବ ଖୁହିଁ ଯେ । ୨୧ ।

ଲଜ୍ଜା ପଦାର୍ଥରେ କର୍ମ ପିଷ୍ଟକ । ଖୁହିଁ ଦେଖିଲେ ସେ ସଂସାର-ଯାହ । ମନକୁସୁମ ସୁବାସ ଦାୟକ । ଏହା ହୃଦୟେ କରିଣ ବିବେକ ଯେ ଉତ୍ତଣ ରହିଲେ ସେହି ଯେ । ସେହି ଜଗଦାତ୍ମା ବ୍ରହ୍ମ ନିରୂପଣ ଅନ୍ତେ ପାଇବା ଯେ କାହିଁ ଯେ । ୨୨ ।

ସେହୁ ହରି ପଦ ପାଇବା ପାଇଁ । ବ୍ରହ୍ମାଦି ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ । ନାରଦେ ଖୋଜଣ ସ୍ତୁତି ହୋଇ । ନୃତ୍ୟ କଲେ ବୀଣାନାଦ ବଜାଇ-ଯେ । ଭ୍ରମିଲେ କେପୁର ମଣ୍ଡି ଯେ । ଅମ୍ଭେ ଚନ୍ଦ୍ରଲେ ତ ହେବ ଏହୁ-ସ୍ଥଳେ ବୃଥାରେ ହେଉଛୁଁ ଦଗ୍ଧ ଯେ । ୧୩ ।

ଏଥି ଉତ୍ତାରୁ ମୁଁ ଦ୍ୱିତୀୟ ମଦ । ବର୍ଣ୍ଣନା କରଇଁ ଶୁଣ ହୋଷଦ । ନାମ ତାର ଅଟଇ ମାୟାମଦ । କେମନ୍ତ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲା ସେ ଭେଦ ଯେ । ମାଦକ ଯାହା ଅଭେଦ ଯେ । ସେହି ମଦ ପିଇଣ ଯେ ସଦା-କାଳେ ଲଭୁଥାଅ ସୁଖ ବୋଧ ଯେ । ୧୪ ।

ମଧୁଜା ନାମକ ବୃକ୍ଷକୁ ଦେଖ । ସଂସାର ଯା ମୂଳ ଦେଖ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ । ସଂସାରସ୍କନ୍ଧ ଶୋଭା ଯା ଅଶେଷ । ସଂସେବ୍ୟ ସଂସୃଷ୍ଟି ଶାଖାକୁ ଯୋଖ ଯେ । ସଂକଳ୍ପ ଅନଳକୁସୁମ ଯେ । ଏ କୁସୁମରୁ ଏ ମଦକୁ ଉଥଣ ମାଦକ ଯା ଅନୁପମ ଯେ । ୧୫ ।

ମଧୁ ପ୍ରସ୍ତୁତିର ସମ୍ବାଦ ଯେତେକ । ସର୍ଜନାକୁ ବେଦପଢ ନାୟକ । ସକଳ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ । ମାୟାମଦ ତାହା ଦେବାର ଧ୍ୟାୟୀ ଯେ । ଜଗତ ବସ୍ୟୁ ଲକ୍ଷି ଯେ । ବାସୁଦେବ ମଦ ଭିଆଣ କରନ୍ତା ଜଗଦ୍-କ୍ଷୋୟାନ କର୍ମ ଦେଖି ଯେ । ୧୬ ।

ଜଗତ୍ର ପାତ୍ର ଉକ୍ଷିପ୍ତ ସେ କଲେ । ପାତ୍ର ଜାଣି ମଦ ସଙ୍ଗ କସିଲେ । କ୍ଷୋଭ ଇନ୍ଧନ ସେ ତହିଁ ଖଞ୍ଜିଲେ । ଆଗମ ଅଗ୍ନି ତହିଁ ଲଗାଇଲେ ଯେ । ଦାବାଗ୍ନି ସେ ପ୍ରଜ୍ୱଳତ ଯେ । ଶୋକ, ମୋହ, ଜଳ ତହିଁ ପୂରାଇଲେ ଗ୍ରାବ ତହିଁ ସେ ଅନନ୍ତ ଯେ । ୧୭ ।

ସଂକଳ୍ପ ଅନ୍ନ ତହିଁ ପୂରାଇଲେ । ମାୟାବୀ ମଦ ତହିଁ ଜାତ କଲେ । ସେ ମଦ ସୁମନା ହେବାକୁ ଧ୍ୟାୟୀ । ସ୍ନେହରସ ପ୍ରୀତିପଦରେ ମିଶାଇ ଯେ । ପ୍ରିୟମାଣ ମଦ ହେଲା ଯେ । ବଣକର୍ମୀ ଭୂତାତ୍ମା ସେ ଗଢ଼ିଥିବା ଶୁଦ୍ଧି-ଯାକେ ଭଖାଗଲା ଯେ । ୧୮ ।

ମଦନରସ ପ୍ରେମ ମିଶାଇଲେ । ବାସନା ଉଦ୍ଦୀପ୍ତ ଭୂମଣ୍ଡଳେ । ସେହି ମଦ ବାସନା ଯେ ଉପର । ମୋହିତ କରେ ମାୟାମୂର୍ତ୍ତି ଧର, ଯେ । ଧନ୍ୟ ସେ ରୂପ ଅନନ୍ତ ଯେ । ମାୟାସାଗର ତହୁଁ ସେ ସମ୍ଭବନ୍ତି ଗୃହଁ ଦେଖ କଳ ଘଟ୍ଟ ଯେ । ୩୦ ।

ଅନ୍ତରକାଣ୍ଡ ସେ ବାସୁଦେବ । ଉନ୍ମତ୍ତ ଉଣାଇଲେ ଭୂଦେବ । ସୃଷ୍ଟି ବାହ୍ୟ ହେଲେ ସେ ପ୍ରଜାପତି । ଭୂମିଗନ୍ଧ ତାଙ୍କ ହୃଦୟ ଗତି, ସେ ବହୁଳତ ଦବାଗ୍ନି ଯେ । ମାୟା ରସେ ମତ୍ତ ଜ୍ଞାନ ଗନ୍ଧ ଦଢ ଘଟ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନାରେ ତୃପ୍ତି ଯେ । ୩୧ ।

ଅନନ୍ତ ଦେଖି ହୋଇଲେ ସେ ରୋଷ ।ବାସୁଦେବ ତହୁଁ କରନ୍ତି ଘୋଷ । ଦିଅ ଶିବ ଏହି ଯେ ମାୟାରସ । ମଦେଶ କଲେ ତହିଁରେ ବାସ ଯେ । କରନ୍ତି ଏହା ପ୍ରକାଶ ଯେ । ଅରସ ମଦଲୁକ ପଞ୍ଚ ସେ ଅମ୍ଭେ ବ୍ରହ୍ମମଦରସେ ଅଛ ଯେ । ୩୨ ।

ମାନବଙ୍କ ପାଇଁ ଏ ମଦ ଖ୍ୟାତ । ଏହା ଖାଇ ଅଜ୍ଞେ ଅନନ୍ତ । ମାୟାମଦରେ ସେ ହେବେ ମୋହିତ । ଅନନ୍ତକଲ୍ଲୋଳ ହୃଦୟଗତ ଯେ । ପ୍ରେମରେ ହେବେ ଗ୍ରାବତ ଯେ । ସଂସାର ବଣ୍ୟ ଘୂର୍ଣ୍ଣ ଅଣୟ ଭୂମ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ପରିତ ଭ ଯେ । ୩୩ ।

ପ୍ରାପଣିକ ହୋଇଣ ତୁମ୍ଭେ ଥାଅ । ଜ୍ଞାନ ପାପ ତର୍ଦ୍ଧି ଜାଳଣ ଦଅ । ଶିବ ଏହା କହି ହୋଇଲେ ତୂର୍ଣ୍ଣ । ବାସୁଦେବ କହୁଅଛନ୍ତି ପୁଣି ସେ । ଅମ୍ଭେ ରହିବୁଁ ଯେ ସ୍ଥାନ ସେ । ବ୍ରହ୍ମାଦି ଆବର ଯେତେ ଦେବଗଣ ହୋଇ ପାଉ-ନିବତ ଭିନ୍ନ ଯେ । ୩୪ ।

ଶଙ୍କର ହର୍ଷିତ ହୋଇ କହିଲେ । ତ୍ରିଶୂଳେଶ ତବ ଚରଣତଳେ । ଦେବ ମାନବେ ଯେ ସଭାଗତର । ସମସ୍ତେ ତୁମ୍ଭର ପାଦ କଙ୍କର ଯେ । ତମୋଘ୍ନ ହେ ମାୟାଧର ହେ । ମାୟା ପ୍ରକାଶିଣ ସଂସାର ସ୍ରୁଅଛ ପୁଣି ତୁଅ ନାଶକର ହେ । ୩୫ ।

ଅଚଳରେ ପ୍ରକାଶମାନ ହୋଇ । ସରସ୍ୱତରେ ବଞ୍ଚାଇ ତୋ ଦେହି । ପଦ୍ମନାଭ ପରଚସ୍ତୁ ତୁ ନୋହି । ଦେଖୁଥାଉ ମାୟାହାଟ ବସାଇ ଯେ । ସଂକଳ୍ପ ଭାବକୁ ପାଇ ଯେ । ସଂକ୍ଷିକର ଯାହା ହେଉଥାଏ ତାହା ହେବାକୁ ତୁ ଭାବଗ୍ରାହୀ ଯେ । ୩୬ ।

ଅଭେଦ ଅଟଇ ତବ ଶରୀର । ଅବ୍ୟର୍ଥନା କରେ ପ୍ରଭୁ ଈଶ୍ୱର । ଯାହାଂ ଇଚ୍ଛା ତାହା ଭିଆଣ କର । ଦବ୍ୟଚକ୍ଷୁ ହେଉ ମାନବଙ୍କର ଯେ । ତୋ କୀର୍ତ୍ତି ପାଇବେ ଗୁଣେ ଯେ । ଅମର ବଶଦ୍ଧ ବୁଝି ସେ ପାଇବେ ତନ୍ତୁ ହେବେ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନୀ ଯେ । ୩୭ ।

ତୋ ମାୟା ମଦକୁ ପିଇଣ ସେହୁ । ମାଦକ ବହିଲେ ଦେଖିବେ ମଧ୍ୟ । ସୃଷ୍ଟି ସର୍ଜ୍ଜନା ଭାବ ପ୍ରେମ ଷ୍ଟହିଁ । ତୋ ଗୁଣ କୀର୍ତ୍ତନ ହୃଦୟେ ବହୁ ଯେ । ଜନମଣ୍ଡଳରେ ରହୁ ହେ । ଧର୍ମ ଜ୍ଞାନ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରେମରସ ରଙ୍ଗେ ସଂସାର ଭାବକୁ ସ୍ପୃହି ଯେ । ୩୭ ।

ଜୟ ପଞ୍ଚାଙ୍ଗ ବଜାଅ ଥରେ । ଜୟନାଦ ଧ୍ୱନି ଶୁଭୁ ହିୟରେ । ପୂଲକ ଜାତ କରସ୍ୱ ମୋଠାରେ । ଦାସ ହୋଇଥିବ ସଦାକାଳରେ ଯେ । କହୁଣ ଜୟୁଲୋଚନ ଯେ । ବାସୁଦେବ ପାଦେ ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ପଡିଲେ ଭ୍ରଠାନ୍ତ ପଦ୍ମଲୋଚନ ଯେ । ୩୮ ।

ବୃଷପଲ୍ଲଙ୍କର ଦେଖି ଏ ଦଶା । ଆଲିଙ୍ଗନ କଲ କହନ୍ତି ଭାଷା । ତୁମ୍ଭଠାରେ ସଦାକାଳେ ମୋ ଆଶ । ତୁମ୍ଭେ ଅଟ ମୋର ହୃଦୟ ବାସ ଯେ । ଯାହା କହିଲ ମହେଶ ହେ । ଅବଶ୍ୟ ମାନବେ ଦବ୍ୟଚକ୍ଷୁ ହେବେ ସର୍ବ କରୁଛି ପ୍ରକାଶ ଯେ । ୩୯ ।

ତନ୍ତୁ ଦବ୍ୟଚକ୍ଷୁ ମାନବେ ହେଲେ । ମାନବେ ଜ୍ଞାନ ଚକ୍ଷୁ ସେ ପାଇଲେ । ମାୟାମଦ ପିଇ ଅଜ୍ଞାନ ହେଲେ । ପୁରୁଷଋଷ୍କୁ ପାଇଣ ରହିଲେ ଯେ । ସ୍ୱର୍ଗଣ ଅମରପୁରୀ ଯେ । ମନୁ ବର୍ଣ୍ଣସାଧ ଏ ମଦକୁ ଖାଇଣ ଗଲେ ଯଶ ଗାଇକରି ଯେ । ୪୦ ।

ଯାଚ ଭକ୍ତ ସେ କେମନ୍ତେ ପାଇବ । ସେହି ବିଷୟ ବୁଝି ସେ ମାନବ । ଜୀବର ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁ ତାହିଁ ଜାଣ । କର୍ମ ଅନୁସାରେ ଏ ଘଟ ପୂର୍ଣ ଯେ । କର୍ମର ଲେଖକୁ ଦେଖ ଯେ । ତଦଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ସ୍ୱରୂପରେ ଥାଇ ଗୁଣ ଯାହାର ଅଲେଖ ଯେ । ୪୧ ।

ଜନ୍ମାବଚ୍ଛିନ୍ନରେ ଯେତେ ବିଷୟ । ସବୁ ତାର ହୁଅଇ ପରିଚୟ । ଅନ୍ତଃକରଣେ ଭାବତ ସେ ଯାହା । ତା ପାଞ୍ଜିରେ ଲେଖା ହୁଅଇ ତାହା ଯେ । ବୁଝିବ ଏହା ସୁଜନେ ଯେ । ତାହାଠାରୁ ହୁଅନ୍ତି ଯେ ସ୍ଥାୟୀପାଇଁ ଜଣାନ୍ତି ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସ୍ଥାନେ ଯେ । ୪୨ ।

ଜନ୍ମ ଜନ୍ମାନ୍ତର ସୁକୃତ କ୍ରିୟା । ଧର୍ମଦ୍ୱାରେ ହେଉଥାଏ ସେ ଥୁଆ । ରଖିଥିବା ସୁକୃତ ଫଳ ଯେତେ । ସେହି ଫଳରୁ ଜନ୍ମ ଏହି ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ଯେ । ଜ୍ଞାନୀ ହୋଇ ବୁଝିବ ହେ । ଏହା ଯେ ବୁଝିଣ ହୃଦୟେ ଧାଇଣ ଲଗାଅ ସେ ପ୍ରେମଭାବ ଯେ । ୪୩ ।

ପ୍ରଭୁପାଦ ସ୍ମରିବା ଉଚ୍ଚାକାଂକ୍ଷୀ । ମାନବରୂପେ ଜନ୍ମ ଏହି ପୃଷ୍ଠେ । ଭାବକୁ ଜାଣି ତହିଁ ଚିନ୍ତାମଣି । ଜ୍ଞାନରସ ତ ଦିଅନ୍ତି ପ୍ରେମ ଜାଣି ଯେ । ଏ ବିଷୟ ସବୁ ବୁଝି ଯେ । ଭାଗ୍ୟବାନ୍ ପୁରୁଷ ହୋଇଣ ସଂସାରେ ପ୍ରେମରସେ ପଡ଼ି ମଜ୍ଜ ଯେ । ୪୪ ।

ମଦକ ଧାଇଣ ଏ ମଦ ପିଅ । ମଧୁବସ୍ତୁ ଖାଇ ଅଜ୍ଞାନ ହୁଅ । ମଧୁପାପ ସଙ୍ଗେ ମଧୁଜଳ ପ୍ରର୍ଦ୍ଦ । ଲୋଭ ରସହେତୁ ଅଜ୍ଞାନେ ବଦ୍ଧ ଯେ । ଅଧାମ୍ମଗଣକୁ ସେ ମାର ଯେ । ସେହି ମାଂସକୁ ପରିପକ୍ୱ କରଇଣ ଖାଅ ସେ ହବା ସର୍ବନାଶ ଯେ । ୪୫ ।

ସ୍ତ୍ରୀଜାତି ସଙ୍ଗରେ କୀର୍ତ୍ତି ପିଶାଚ । ଖାଇ ବୁଲୁଥାଅ ରାତିଣ ଦଳ । ମୁଁ ଯେ ଅର୍ପିତ କହିଲି ଏତେକ । ବୁଝାଇଲି ମୋର ହୃଦ ବିବେକ ଯେ । ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ମୋତେ ରଣ ଯେ । ଉଦାସୀନ୍ତୁ ହୋଇ ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ଥିବି ଲଢ଼ିଣ ହୃଦୟୁ ଠେଳ ଯେ । ୪୬ ।

ବସ୍ତୁ ଜାତ ହୃଦେ ହେଉଛୁ ମୋର । ଅବର ମଦ ସ୍ୱବ ହୃଦୟର ।
ନଦାଘ ପଡନ୍ତା ଅଛି ମୋ ଶିର । ତ କରବ କବ ହେ ସୁଜନର ହେ ।
ମହିମା ଯାଉ ଅପାର ଯେ । ଏ ମଦ ମାଦକ ଅତି ଭୟାନକ ସଂସାର
ସେ କାରଣାର ଯେ । ୪୭ ।

ଯାହା ହେଉ ପଛେ ତା ଜଣାଇବ । ଦେଖ ଉଭବ କପଟ ତା
ଛବ । ତାତର ହୋଇଣ ଜଣାଇ ଦେବ । ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ଯାଇଁ ଲୁଚ ରହବ
ଯେ । ହୋଇଣ ତୁମ୍ଭେ ସଦୟ ଯେ । ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ଥାଇଁ ପ୍ରେମଭାବ
ଗ୍ରହି ହୋଇଥିବ ମୁଁ ଅଭୟ ଯେ । ୪୮ ।

ଏ ମଦ ମାଦକେ ହେଲେ ଖବର । ମୋ ଜନ୍ମ ହେବାର ହେବ ଯେ
ବ୍ୟର୍ଥ । ପୁରୁଷାର୍ଥ ଯେବେ ଖଣ୍ଡଣ ଦେବ । ତେବେ ଏ ମଦରେ ଗ୍ରାବତ
ହେବ ଯେ । ବୃଧଜନେ ଏହା ବୁଝ ଯେ । ମୁଁ ଅଟେଁ ବାଳକ ତ
ଦେଖି ନାୟୁକ ଲଦଅଛ ମୁଣ୍ଡେ ବୋଝ ଯେ । ୪୯ ।

ଯଦ ଲଦଅଛ ମୁଣ୍ଡରେ ବୋଝ । କୋହବ ତହିଁ ବ ମୁଁ ବଡବୀର୍ଯ୍ୟ ।
ଯାହା ହେଉ ପଛେ ହେଉଛୁ ଠିଆ । କରପତ୍ର ଯୋଡ ଜଣାଏଁ
ତାହା ଯେ । ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାହିଁ ତାହାର ଯେ । ଯାହା ଜାଣିଅଛୁ ତାହା ମୁଁ
ବହୁଛ ବହୁଣ ତୁମ୍ଭ ଛାମୁର ଯେ । ୫୦ ।

ପର୍ଯ୍ୟବସାନ କରବା ପାଇଁତ । ପଢିବା ପଢିଲାପସ୍ ଏହୁ ତ । ଅଭି-
ମାନ ମଦ ଉତ୍ପତ୍ତି କଥା । ତାହା ଶୁଣିବାକୁ ଟେକ ଟେ ମଥା ଯେ ।
ଜବ ଯେପରି ହୋଇଛୁ ଯେ । ସଂଶୟ ଫିଟାଇ ସବୁ କହବଇଁ ଏବେ
ମୁଁ ଠିଆ ହେଉଛୁ ଯେ । ୫୧ ।

ଶୁଣ ସୁଜନେ କର୍ଣ୍ଣ ମନ ଦେଇ । କାମ ନାମକ ବୃକ୍ଷ ଯେ ଅଟଇ ।
ମନୁମୂଳ ବୋଲି ହୃଦେ ବଢ଼ଇ । ଲୋଭ ସ୍କନ୍ଧ ଯାର ମଦା ଅଙ୍କୁର

ଯେ । ମୋହ ନାମକ ଯେ ଶାଖା ଯେ । ମଦପତ୍ରରେ ସେ ଶୋଭି ବିକାଶିଛି କୁସୁମ ତା ଅଣଲେଖା ଯେ । ୫୨ ।

ସେ କୁସୁମର ନାମ ଯେ ମତ୍ସର । ବୃକ୍ଷରୂପ ଦେଖ ସେ ଭୟଙ୍କର । ସେହି ବୃକ୍ଷ ଦେଖି ସେ ବେଦବର । କୁସୁମ ସଞ୍ଚୟ କଲେ ଅପାର ଯେ । ଅଭିମାନ ମଦ ପାଇ ଯେ । ଏ ମଦମାଦକ ଅଛି ଉତ୍ସାହକ ହେତୁ ଦେବ ଏ ଦନୁ ଯେ । ୫୩ ।

ବଂଶବାଦକ ଭାବରେ ବସିଲେ । ବୈରଙ୍ଗ ଯନ୍ତ୍ରକୁ ତହିଁ ସ୍ଥାପିଲେ । ମହାବ୍ୟାଧି ନାମକ ନାଶ୍ତ ଦେଲେ । କାଳାଗ୍ନି ତହିଁ ଜେଉଣ ସ୍ଥାପିଲେ ଯେ । ମଦ ବାନ୍ଧିବାର ପାଇଁ ଯେ । ଦଇତ୍ୟାରିଙ୍କୁ ସେ ଅଦ୍ଭୁତ କରଣ କହନ୍ତି ଯେ ବେଦପାଇଁ ଯେ । ୫୪ ।

ତାମସିମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏ ମଦ । ଦାନବଗଣଙ୍କ ଜାଣ ସେ ସ୍ୱାଦ । କାଳାନ୍ତକ ଜଳକୁ ପ୍ରବାଇବ । ମସ୍ତତି କୁସୁମେ ମଦ ଗନ୍ଧବ ଯେ । ଏହା ଶୁଣି ଦଇତ୍ୟାରି ଯେ । ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ପାଳଣ କରିହରି ମଦକୁ ଚଳେ ଭିଆରି ଯେ । ୫୫ ।

ସ୍ପନ୍ଦିତ ହେବାର ପାଇଁ ସେ ହରି । ବିନାଶକ ବସ୍ତ୍ର ଲମ୍ବକୁ ଧରି । ବିମୋହିତ କରନ୍ତି ମଦ ହେଲା । ବିମାର୍ଗ ବାସନା ଉହଟିଗଲା ଯେ । ମହାଉତ୍ସାନଙ୍କ ମଦ ଯେ । ଏ ମଦ ଖାଇଲେ ମାଦକବହିଲେ ଭାବଉରେ ହେବ ବାଦ ଯେ । ୫୬ ।

ନିର୍ମିତ କଲେ ମଦ ଅଦ୍ଭୁତ । କବର୍ତ୍ତକ ହେବାକୁ ତାମ୍ରପୂଣ । ଶିବଙ୍କୁ ସମର୍ପି ଦେବି ସେ ତାହା । କାଳାନଳ ମଦ ନ ଦେଖୁ ଏହା ଯେ । ଭାବଣ ସେ ହୃଷୀକେଶ ଯେ । ଶିବଙ୍କୁ ଅନାଇଁ ଦନ୍ତୁଛନ୍ତି ତହିଁ ହୋଉଣ ସେ ହସ ହସ ଯେ । ୫୭ ।

ସୁରେଶଗଣ ଏ ମଦକୁ ଦେଖ । ମହା ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ରୂପ ଅଲେଖ । ପ୍ରଳୟକୁ ଏହା ଶୋଷି ଯାଇବ । ବୈକୁଣ୍ଠ ଏଥିରୁ ହେବ ସ୍ୱଭାବ ଯେ । ଅଜ୍ଞାନ ତମକୁ ଦେଇ ଯେ । ଦାନବଗଣଙ୍କୁ ଖୁଆଇ ଏମଦ ସ୍ୱର୍ଗେ ଥିବ ସୁତ ଯାଇଁ ଯେ । ୫୮ ।

ଶଙ୍କର ବୋଲନ୍ତି ହେ ଭାବଗ୍ରାହୀ । ଏହା ମୋ କପାଳେ କି ନ ଅଛଇ । କାଳକୂଟ ଖାଇ ବାୟ୍ୟା ମୁଁ ହୋଇ । ଭ୍ରମୁଅଛୁ ହୃଦୟକୁ ମୁଁ ଦହି ଯେ । ଗୋଳ । ହୃଦୟ ବହି ଯେ । ଅଭିମାନ ମଦ ମହା ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ଏହା ଦେଉଛ କିପାଇଁ ଯେ । ୫୯ ।

ଶ୍ରୀହରି ବୋଲନ୍ତି ହେ ଦିଗମ୍ବର । ତମ ଗୁଣ ଜାତ ତୁମ୍ଭ ଶରୀର । ତୁମ୍ଭ ଅଂଶୁଁ ଜନ ହେବେ ଯେ ଜାତ । ସେହି ଖାଇ ମଦ ହେବେ ଅଚେତ ଯେ । ତହୁଲେ ସେ ନରହରି ଯେ । ହର ବୋଲନ୍ତି ହେ ଶୁଣ ନାରାୟଣ ଆମ୍ଭେ ରଖିବୁଁ କପରି ଯେ । ୬୦ ।

ଆମ୍ଭେ ରଁଖି ଅଚେତ ସେ ହୋଇଲେ । ଶୁଭ କି ନା ତୁମ୍ଭ ହୃଦୟ ସ୍ଥଳେ । ଯାକୁ ଦେଖି ବିରଞ୍ଚି ତୁମ୍ଭେ ଭଜି । ଆମ୍ଭେ ଭଜିବୁଁ ନାହିଁ ଯେ କପରି ସେ । ଏହା କହ ସେ ଫିଟାଇ ଯେ । ତହୁଁ ନାରାୟଣ କହୁଛନ୍ତି ପୁଣ ଭୂତନାଥଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ଯେ । ୬୧ ।

ଭୂତାତ୍ମା ନାମକ ସେ ଯେ ବିଷୟ । ତହିଁରେ ତୁମ୍ଭେ ହୁଅ ପରିଚୟ । ସାତ୍ତ୍ୱିକ ରାଜସୀ ହେ ତାମସେକ । ତ୍ରିଗୁଣେ ସଂସାର ବିନାଶ ଦେଖା ଯେ । ସାତ୍ତ୍ୱିକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଯେ । ହରି ରସ ମଦ ମୋଠାରେ ରହିଲା ଦେଖ ହୃଦୟରେ ଧ୍ୟାୟି ଯେ । ୬୨ ।

ରଜସି ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଯେ ମଦ । ମାୟାମଦ ତାହା କରି ବାଦ । ବ୍ରହ୍ମା ରଖିଲେ ବହୁଣ ପ୍ରମୋଦ । ମାନବେ ଖାଇଲେ ସ୍ୱର୍ଗେ ଆମୋଦ

ଯେ । ଜ୍ଞାନ ତତ୍ତ୍ୱ ତାଙ୍କୁ ଦେଲ ଯେ । ରାମସିଦ୍ଧ ମଦ ଧଏ ସେ
ରଖିବ ଏ ବଶପୁକୁ ଯେ ସ୍ଥଳ ଯେ । ୬୩ ।

ଶଙ୍କର ଶୁଣି ହେଲେ ସକୁତର । ଅଭିମାନ ମଦ ମୁଁ ରଖିବ ତ ।
ଦାନବେ ତାଇ ହେବେ ସେ ଅଜ୍ଞାନ । ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଜଗତ୍ର ପୂର୍ଣ୍ଣ
ଯେ । ଏହା ଶୁଣି ନାରାୟଣ ଯେ । ବୋଲନ୍ତି ହେ ଶିବ ପ୍ରସ୍ତୁତ ମୁଁ
ଜନ୍ମ ନାଶ କରିବ ହେ ପୁଣ ଯେ । ୬୪ ।

ଶିବ ସ୍ୱୀକାର କରିଣ ରଖିଲେ । ହରଷ ନାରାୟଣ ଚହ୍ନି ଗଲେ ।
ଏହା ଶିବ ତାହାକୁ ଦମ୍ଭାଇଣ । ହେମବତୀଙ୍କୁ ହେଁ ସେ ଡାକଣ ଯେ ।
ଏହା ଭଖ ଭୁ ପାର୍ବତ ଲେ । ଅଭିମାନ ମଦ ଏହା ସେ ଅଠର ଭସ୍ମ-
ଙ୍କର ଦେଖ ନେଖଇ ଯେ । ୬୫ ।

ପାର୍ବତୀ ବୋଲନ୍ତି ହେ ଶୂଳପାଣି । ଯେ ଖାଇବ ହେବ ବହୁଳ
ମତ୍ତ । ଏହା ରଖିଲେ ଯେ ଅମୃତ ହତ୍ତ । ଶୁଦ୍ଧ ରହିବ କି ଅମୃତ ମତ୍ତ
ଯେ । କହନ୍ତି ସେ ମହେଶ୍ୱର ଯେ । ସ୍ୱାର୍ଥ ଏଥିର ତୁ ବସ ଯାଣିହୁ
ଏହା ଜଗତ୍ର ଭୁ କର ଯେ । ୬୬ ।

ଭୂତାତ୍ମା ବୋଲିଣ ଏକଇ ବୃକ୍ଷ । ତ୍ରିମୂର୍ତ୍ତି ହୋଇଛୁଁ ଦେଖ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ।
ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁ ମହେଶ୍ୱର ଯେ ପୁଣି । ତହୁଁରୁ ସର୍ବେ ଏହୁ ଅବନୀ ଯେ ।
ଅଂଶାଦ୍ଦ ସ୍ୱ ଅନୁସାରେ ଯେ । ଉତ୍ପତ୍ତି ପ୍ରଳୟ ହେବା ପାଇଁ ତ ଦେସ
ଏ ମଦ ବେଗେରେ ଯେ । ୬୭ ।

ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଅଂଶରୁ ଜାତ ଯେ ଜନ । ଦେବତା ବୋଲିଣ ତାହାକୁ
ମଣ । ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ଅଂଶରୁ ମାନବ ଜାତ । ମହା ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନୀ ସେହୁ ହେବ
ତ ଯେ । ଅବଶ ଦାନବ ଯେହୁ ଯେ । ଅମୃତ ଅଂଶରୁ ଜାତ ସେ
ହୋଇବେ ସେହୁ ଖାଇବେଟି ଏହୁ ଯେ । ୬୮ ।

ପାଷଣ୍ଡ ବୋଲନ୍ତି କହିଲି ସତ । ଅଶ୍ବର୍ଦ୍ଧ ମଣ୍ଡିଲ ଏହା ମୁହିଁ ତ । ଦେବ ମାନବ ରାକ୍ଷସ ତ ଗଲେ । ଅବର ଜୀବାଦ୍ୟ ସେ କ ଖାଉଲେ ଯେ । କପଟ ଉତ୍ପତ୍ତି ହେଲେ ଯେ । ହସି ଶୂଳପାଣି ଶୁଣି ଲେ ପାଷଣ୍ଡ କହନ୍ତି ଏହା ତୋ ଭୁଲେ ଯେ । ୬୯ ।

ପ୍ରଥମ ମଦ ମାନବେ ଖାଇବେ । ସେ ବ୍ରହ୍ମ ଜୀବ ସଙ୍ଗେ ମିଶି ଯିବେ । ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଆନନ୍ଦ ବହୁ । ଦେଖିବେ ସଂସାର ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ଯେ । ଦ୍ୱିତୀୟ ମଦ ଉତ୍କ୍ଳେଶ ଯେ । ସ୍ଥାବର ଜଙ୍ଗମ ପଶୁ ପତ-ଙ୍ଗାଦ ଖାଇ ତୃପ୍ତୁଛନ୍ତି ଦେଖ ଯେ । ୭୦ ।

ଜୀବାଦ ମଧ୍ୟେ ନର ଜନ୍ମ ସାର । ମାନବ ଦାନବ ଦୁଇ ପ୍ରକାର । ମାନବଙ୍କ ଶୁଦ୍ଧ ଦ୍ୱିତୀୟ ମଦ । ହେବାକୁ ତହିଁରେ ଯେ ଅସ୍ତ୍ର ବୋଧ ଯେ । ଜ୍ଞାନ ତତ୍ତ୍ୱ ପାଉଛନ୍ତି ଯେ । ଆବର ଦାନବ ପାଇଁକି ଏ ମଦ ଭକ୍ଷଣ କରିଅଛନ୍ତି ଯେ । ୭୧ ।

ପାର୍ବତୀ ଶୁଣି ବ୍ରହ୍ମାପେ କହିଲେ । ତଏ ଏହା ସବୁ କଣ୍ଠର ହଲେ । ତଏ ସବଳ ଏ ସକଳ ମଦ । ତପରେ କସପୃ ସେ ତତ୍ତ୍ୱବୋଧ ଯେ । ଫେଡ଼ କହ ଭୋଳାନାଥ ହେ । ଶୁଣିଲେ ସଂଶୟ ମୋର ନାଶ ଯିବ ଜନ୍ମ ମୋର ହେବ ସାର୍ଥ ଯେ । ୭୨ ।

କହୁଛନ୍ତି ବୃଷପତି ତହିଁକି । ଯେବେ ବୁଝାଇଲେ ବୁଝ ଜାହ୍ନବି । ଉତ୍ପତ୍ତି ପ୍ରଳୟ ସଂସାର ଜାଣ । ତହିଁ ପାଇଁ ଏହା ସବୁ ଭକ୍ଷଣ ଯେ । କପଟ ସେ ନାରାୟଣ ଯେ । କହୁ ସଙ୍ଗରେ ମୁଁ ଯେ ତହିଁ ଥାଏଁ ତାଙ୍କ ଆଜ୍ଞାକୁ ପାଳଣ ଯେ । ୭୩ ।

ମୋକ୍ଷଦାତା ପ୍ରଭୁ ସେ ନରହରି । ସଚରାଚରର ସେ ଅଧିକାରୀ । ସଂକଳ୍ପଦାତାଙ୍କୁ ସେ ବଳ ଜାଣ । ସଂହାରକ ଜାଣି ଅଦେଶ ପୂର୍ଣ ଯେ । ଦଅନ୍ତି ସେ ଭଗବାନ ଯେ । ବ୍ରହ୍ମା ତାହାଙ୍କ ଆଜ୍ଞାରୁ ସେ ସେହିମତେ ଜୀବାଦ୍ୟ କଲେ ଭକ୍ଷଣ ଯେ । ୭୪ ।

ଛଳମଦ ଜୀବାଦଙ୍କର ପାଇଁ । ସୃଜଣ ଏସବୁ ସେ ଗ୍ରୀବଗ୍ରାହୀ । ପ୍ରଥମ ମଦକୁ ନଜେ ରଖିଲେ । ଦ୍ୱିତୀୟ ମଦ ସେ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ଦେଲେ ଯେ । ତୃତୀୟ ମଦଟି ଏହୁ ଯେ । ଏହା ଅମ୍ଭ ଘଟେ ପଡ଼ଣ ଅଛଇ ଶୁଣିଲୁଁ ବ ପ୍ରାଣସହୁ ଲୋ । ୭୫ ।

ଶୁଣି ଦୈତ୍ୟବର୍ଗ ତହୁଁ ହସିଲେ । ଫଣଯୃ ରହିଲା ହୃଦୟସ୍ତଳେ । ମାନବେ ଜ୍ଞାନ ଚକ୍ଷୁକୁ ପାଇଲେ । ଦାନବେ ବସ ପାଇଣ ରହିଲେ ଯେ । ବ ଦେବ ତାହାଙ୍କୁ ପୁଣ ଯେ । କେଉଁ କେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟେ ନିମଗ୍ନ ରହିବ ତାହା କହ ପଞ୍ଚାନନ ଯେ । ୭୬ ।

ପୁଣି ଶଙ୍କର ତହୁଁ ସେ ବୋଲନ୍ତ । ଶୁଣ ଲୋ ପାଷଣ୍ଡ ବର୍ଗର ମତ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅଜ୍ଞା ମୁଁ ପାଇଅଛଇଁ । ଦାନବଙ୍କୁ ଅଜ୍ଞାନ ଚକ୍ଷୁ ଦେଇ ଯେ । ଦେଖିବ ସଂସାର ମୁହଁ ଯେ । ମାନବଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ବାଦ ଭଅଇବେ ଅଭିମାନମଦ ପିଇ ଯେ । ୭୭ ।

ଅବର ବିଷୟ ଏବେ ତୁ ଶୁଣ । ମୁକ୍ତି ଦେବା କାର୍ଯ୍ୟ ସେ ନାରାୟଣ । ଉତ୍ପତ୍ତିବର୍ଗଙ୍କୁ ସେ ବେଦପତି । ପ୍ରଳୟ କରିବା କାର୍ଯ୍ୟ ମୋ କତି ଯେ । ଏପରି ବିଭାଗ ପାଇ ଯେ । ଏ ତିନି କାର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ କରିବା ପାଇଁକ ଏ ମଦ ଅଛୁଁ ଭଅଇଁ ଯେ । ୭୮ ।

ଯାହା ଘଟରେ ଜୀବ ଜାତ ହେବ । ଜନ୍ମିଥିବା ଅଂଶ ମଦ ପିଇବ । ସେହୁ ମଦଗୁଣ ହୃଦଯେ ଧରି । ଯାଇଁ ଦେଖିବ ମାୟା ମର୍ତ୍ତ୍ୟପୁରୀ ଯେ । ରହିଲ ଏହା ବୁଝାଇ ଯେ । ଶୁଣ ଲୋ ପାଷଣ୍ଡ କହିଲ ମୋ କତି ମଦ ରଖ ହୃଦେ ଧ୍ୟାୟି ଯେ । ୭୯ ।

ଶଙ୍କରଙ୍କୁ ଗୃହେ ସେ ମହାସତୀ । ସବୁ ବୁଝାଇଲ ଦେବ ବ୍ରହ୍ମପତି । ବିଷ୍ଣୁ ଖାଇଲେ ଯେ କେଉଁ ମଦ । ସେତ କହିଣ ମୋ ହୃଦୟ ବୋଧ

ଯେ । ଥିବର ଉନ୍ମାଦଗଣ ଯେ । ଦେଖି ମଦ ଖାଇ ଆନନ୍ଦେ ଉଦନ୍ତ
ଝମ୍ପଇ ନନ୍ଦ ଗା ପୁଣ ଯେ । ୮୦ ।

ବସି ବସନ୍ତ ତହୁଁ ଦଗମ୍ବର । ପାବଶ ନଟାଳ ନରୁ ଅପାର ।
ତାହା ବୃତ୍ତାନ୍ତ ବହୁଅଛୁ ଶୁଣ । ଦେବତାମାନେ ଲୁବ୍ଧ ହେ ହୋଇଣ
ଯେ । ଅଣ୍ଡ୍ରପ୍ତି ସେ ଦେଖ ମଦ ଯେ । ଦାନବେ ତଥି ସଙ୍ଗରେ ସେତେ
ଛନ୍ଦ ଅଭିମାନ ମଦେ ବୋଧ ଯେ । ୮୧ ।

ସ୍ୱୟଂ ନାରାୟଣ କର୍ତ୍ତା ସେ ଜାଣ । ଯେ ମଦ ପିଇବେ କେତେ ।
କାରଣ । ସବୁ କର୍ତ୍ତା ସେହୁ ଅନନ୍ତଦେବ । ତାଙ୍କ ହସ୍ତରେ ଏ ସବୁ ଭିଆଇ
ଯେ । ଜୀବନ ସ୍ୱଅ ରୁ ସଗ ଯେ । ବ୍ରହ୍ମା ମାୟାମଦ ପିଇଣ ଅଛନ୍ତି ସୃଷ୍ଟି
ସର୍ଜ୍ଜନାରେ ତୃପ୍ତି ଯେ । ୮୨ ।

ଆମ୍ଭେ ହରିରସ ମଦକୁ ଖାଇ । ଭୃଗୁଆନ୍ତି ମହାନନ୍ଦକୁ ବହି । ସପ୍ତ
ପ୍ରଳୟ ସବୁକାଳ ରହି । ଦାସ ହୋଇ ପ୍ରହ୍ଲାଦଙ୍କୁ ଧ୍ୟାୟି ଯେ ।
ସ୍ୱବଶ କରି ଯାନ୍ତି ଭୁହି ଯେ । ଏ ସବୁ ବଶପୂ ବୃତ୍ତାନ୍ତ କହିଲି ଖାବ ର ହ
ହୃଦେ ଧ୍ୟାୟି ଯେ । ୮୩ ।

ପାର୍ବତୀ ତହୁଁ ସେ ମଦକୁ ନେଲେ । ଆନନ୍ଦାର୍ଣ୍ଣବେ ମନକୁ ରଖିଲେ ।
ଲୁଅନ୍ତେ ଘୋଟିଲା ସେ ମହାଜ୍ୱାଳା । ହୃଦୟ ହୋଇଗଲା ତହୁଁ କଳା
ଯେ । କାଳୀ ନାମକୁ ବହିଲେ ଯେ । ମହା ବର୍ଣ୍ଣମୂର୍ତ୍ତି ପ୍ରକାଶ ହୋଇଲେ
ତ୍ରିପୁରକୁ ନାଶାଇଲେ ଯେ । ୮୪ ।

ଷଡ଼୍ଭୁଜ ତହୁଁ ନାଗ ସେ ହଲେ । ଏକ ହସ୍ତରେ ଯେ ମୁଣ୍ଡ
ଧଇଲେ । ଆରେକ ହସ୍ତରେ ଖଡ୍ଗକୁ ଧରି । ବର ଅଭୟ ଅନ୍ୟ ହସ୍ତେ
କରି ଯେ । ଲୋଲଜିହ୍ୱା ବଢ଼ାଇଲେ ଯେ । ମୁଣ୍ଡମାଳ ଗଳାରେ ସେ
ଲମ୍ବାଇଣ ତ୍ରିପୁରକୁ ନାଶ ହେଲେ ଯେ । ୮୫ ।

ବଳକା ଯୁବକାଳେ ସେ ମା କାଳୀ । ମହାଦେବ ଶବ ଉପରେ ଏକ । ନୃତ୍ୟ କଲେ ଭୟଙ୍କର ରୂପରେ । କୁନ୍ତଳ ମୁକୁଳ କର୍ଣ୍ଣଦେଶରେ ଯେ । ମହା ଭୟଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତି ଯେ । ଯେଣୁ ଦୁର୍ଗତି ନାଶନ ସେ ପାଇଁତ ଦୁର୍ଗା ନାମ ପାଉଛନ୍ତି ଯେ । ୮୬ ।

ଦେଖ ଏ ମଦ ପ୍ରତାପ ଏମନ୍ତ । ବୁଧଜନେ ଏଥି କୋଉ ସ୍ୱଭବ । ଏହା ଖଗ୍ରଉବ ହୃଦୟଗତ । ଏହା ଖାଇବାକୁ ଯେ ରୁଚି ହୁତ ଯେ । ଖାଅ କାମବୃକ୍ଷ ଫଳ ଯେ । ଅଧଃପତନ ଫଳ ତାର ଯେ ପୁଣ ଖାଉ ସେ ନୁଅ ବକଲ ଯେ । ୮୭ ।

ରାବଣେଶ୍ୱର ଖାଉଣ ଏ ମଦ । ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ସଙ୍ଗେ କଲା ବାଦ । ମହାପ୍ରତାପୀ ଖ୍ୟାତ ସେ ପୁଣି । ବର ଦେଉଥିଲେ ସେ ପଦ୍ମଯୋନି ଯେ । ତପସ୍ୟା ତେଜ ତେଜରୂପ ଯେ । ସ୍ୱବଂଶ ହରାଇ ଗଲା ସେ ଯେ ପୁଣି ସ୍ୱର୍ଗି ଦେଇ ବ୍ରହ୍ମାଦର୍ପ ଯେ । ୮୮ ।

ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନାଦ୍ଦ ସେ ମହାରାଜନ । ଅଭିମାନ ମଦ ପିଇଲେ ପୁଣ । ସ୍ୱବଂଶ ହରାଇ ନାଶ ସେ ହେଲେ । ବୁଝାଉ କହୁଲି ତୁମ୍ଭ କୁଳେ ଯେ । ସ୍ୱଭବରେ ଲାଗେ ଭୟ ଯେ । ସଜ୍ଜନଗଣ ବୁଝାଇ କହୁଲି ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ ପଥ ଯେ । ୮୯ ।

ତୁମ୍ଭ ଅଗ୍ରତେ ମୁହିଁ ବାଳକ । ପ୍ରେମ ଦେଇ ତୁମ୍ଭ ପାଶରେ ରଖ । ଜଣାଇଲି ଯାହା ଜାଣିଣ ଥିଲି । ନମସ୍କାର କରି ବଦା ମୁଁ ହେଲି ଯେ । ନ ଧରିବ ମୋର ଦୋଷ ଯେ । ଅଜ୍ଞାନଭାବରେ ଏହା ମୁଁ କହୁଲି ଜଣାଏ ବନାଖ୍ରି ଦାସ ଯେ । ୯୦ ।

ସ୍ତବ ଶୋକ ହାମୋଚୀ ।

ଶ୍ରୀ ବରପାଦରେ ନିବେଦନ କରେଁ ଯେବେ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମି ମୋ ଜଣାଣ । ତୁମ୍ଭ ଶ୍ରଦ୍ଧା ପାଇଁ କାନ୍ଦୁଅଛି ଏହି ମାୟାମୟ ଏ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଭୁବନ । ପ୍ରଭୁ ଅନନ୍ତ ହେ । ଗୁହାରି କରୁଛି ମୁଁ ନିରତ । ସ୍ୱଭାବେ ଅଚ୍ୟୁତ କେ କରେ ବ୍ୟକ୍ତ କେ କହିପାରେ ତୋ ଆଦିଅନ୍ତ । ୧ ।

ମାତଃ ସରସ୍ୱତି ଯେବେ ମୋ ବଚନ ହେଉଛି ପ୍ରଣତ ତୁମ୍ଭଠାରେ । ଥରେ ତୁ ସୁଦୃଷ୍ଟି କର ମହାମାୟା ତୋ ଗୁଣ ଗାଉଛି ନିରନ୍ତରେ ।

ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣା ମାତା ଓ ବାଗ୍‌ଦେବୀଙ୍କର ପଦପଦ୍ମରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରେଁ ହେ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମି ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅନନ୍ତଦେବ ଧାରଣକରି ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମି ସ୍ୱରୂପେ ମୋର ଅନ୍ତଃକରଣରେ ଯାହା ଘଟିଅଛି ତାହା ତ ଆପଣ ଜାଣିପାରନ୍ତି । ଏଣୁ ମୁଁ କର ସମ୍ପୁଟରେ ଠିଆ ହୋଇ ଜଣାଉଅଛି ମୋର ଜଣାଣ ଶୁଣିବା ହେଉ । ହେ ପ୍ରଭୁ ମୁଁ ଶରଣାଗତ ହୋଇ କାଳକର୍ତ୍ତନ କରେଁ ଆହା ! ଏହି ମାୟାମୟ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଭୁବନ ରଘୁନାଥ ଏହା ଅନନ୍ତ ଅଟେ । ଏହା ଅନ୍ତ ପାଇବାକୁ ସମର୍ଥ ନଏ ଅଛି ଏଣୁ ମୁଁ ସନ୍ତତରେ ଜଣାଉଅଛି ଆପଣଙ୍କର ସ୍ୱଭାବ, ଗୁଣ, କାନ୍ତି, ଅଚ୍ୟୁତ ଓ ଆପଣ ତାହିଁରେ ସଲଗ୍ନ ନୁହନ୍ତି କିନ୍ତୁ ସର୍ବବ୍ୟାପକ ଆପଣଙ୍କର ଆଦି ବା ଅନ୍ତ ନଏ କଳପାରବ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବାର ଯୋଗ୍ୟ ନଏ ଅଛି ଏଣୁ ଆପଣ ଅବ୍ୟକ୍ତରୂପ ।

ମା ! ସରସ୍ୱତି ମୁଁ ପ୍ରଣତ ହୁଏଁ ବା ପ୍ରଣାମ କରେଁ ତବ ଆଶୀର୍ବାଦ କାମନା ଶୁଣିବା ହେଉ ଯଦି ବାରେ ସୁଦୃଷ୍ଟି କର ହେ ମହାମାୟା ତବ ଗୁଣ ସନ୍ତତରେ ଗାଉଛି ବା ଗାୟକ ବା ସ୍ତବରେ ଠିଆହେଲି ।

ଅଟଗୋ ବୀଣାଧାର । ପଦ ଦେଉଥିବୁ ଜୁହାର । ମୋ ହୃଦୟରେ ବସ ନିରନ୍ତରେ ବ୍ରହ୍ମସ୍ୱରୂପିଣୀ ହୋଇ କର । ୨ ।

ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ କହୁଁ ଅହେ ଧୀରେ କରୁଛି ଜଣାଣ ତୁମ୍ଭଠାରେ । ସଂସାର ଯେ ବୃକ୍ଷ ଏହା ଥରେ ଦେଖ ଫୁଟିଛି କୁସୁମ ବୃକ୍ଷପରେ । ଥରେ ଦେଖୁଥର । କେଉଁରୂପେ ଯା ହୁଏ ପ୍ରଖର । ଦୁଇଗୋଟି ହୋଇ ଫୁଲ ପ୍ରକାଶଇ ବାଞ୍ଛା କରି ତାହା ଶିରେ ଧର । ୩ ।

ତ୍ରିକୂଟଶିଖରେ ସେ ବୃକ୍ଷ ହୃଦରେ ଭାବ କରି ତାହା ଥରେ ଦେଖ । ତାହା ପଞ୍ଚ ଡାଳ ହୋଇଛି ସକୂଳ ପ୍ରକାଶି ଅଛି ରୂପ ଅଲେଖ । ତାହ,

---

ମା ଥରେ ସୁଦୟା କର ଗୋ ବୀଣାଧାରି ମୋର ହୃଦୟରେ ସନ୍ତତରେ ତବ ବ୍ରହ୍ମରୂପିଣୀ ରୂପ ଧାରଣ କରୁ ମମ କଣ୍ଠରେ ବସି ପଦକୁ ଫିଟାଇ ଦେଉଥିବୁ ।

ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ହେ ସଂସାରସ୍ଥ ବୁଦ୍ଧିଜ୍ଞ ସମାଜଗଣ ତବ ସମ୍ମୁଖରେ କିଛି ଅଂଶ ଜଣାଉଅଛି ତାହା ଶୁଣିବା ହେଉ ଦେଖନ୍ତୁ ମୁଁ କ୍ଷୁଦ୍ରବୁଦ୍ଧି-ହୀନ ସଂସାରକୁ ଗୋଟିଏ ବୃକ୍ଷ ଲକ୍ଷ କରେଁ ଏହା ଥରେ ଦେଖିବା ହେଉ ସଂସାର ବୃକ୍ଷରେ କି ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଫୁଲ ଫୁଟିଅଛି ବନ୍ଧୁଗଣ କରନ୍ତୁ କେଉଁ ପ୍ରକାରରେ କି ସ୍ୱରୂପେ ପ୍ରଖର ହୋଇଅଛି ଆଉ ସେହି ଫୁଲ ଦୁଇ ଗୋଟି ହୋଇ ପ୍ରକାଶମାନ ହୋଇଅଛି ଭାଇମାନେ ଯାହା ମନକୁ ଯେଉଁଠା ଯାଏ ଆପଣମାନଙ୍କର ମନୋଜ୍ଞପୂର୍ବକ ବୋଲି ନେଇ ଗ୍ରହଣ କରିବା ହେଉନ୍ତୁ ।

ହେ ! ବନ୍ଧୁଗଣେ ଆପଣ ବା ବୋଲିବେ ସେହି ବୃକ୍ଷ କେଉଁଠି ଅଛି ସତ୍ତ୍ୱ, ରଜ, ତମ, ଜଳ, ଅଗ୍ନି, ପବନରେ ଜନ୍ମିତ ହୋଇଥିବା ଯେଉଁ ପର୍ବତ ସେହି ପର୍ବତର ନାମ ତ୍ରିକୂଟ ସେହି ତ୍ରିକୂଟ ଶିଖରେ ସେହି ବୃକ୍ଷ ପ୍ରକାଶ ହୋଇ ଶୋଭାକୁ ଦେଖାଉଅଛି । ପ୍ରିୟ ବନ୍ଧୁ !

ଶୋଭା ବୁଲୁ । ବିକାଶ ହୋଇଛୁ ଏହୁ ପୃଥ୍ୱୀ । ହେରୁ ଭ୍ରମ କରି ସେ
ବୃକ୍ଷକୁ ଧରି ଭୋଗ କରି ରହ ଏହୁ ଛିଣ୍ଡି । ୪ ।
ତ୍ରିକୂଟ ଶିଖରସ୍ଥାନ ଅଗୋଚର ତଥିପରେ ହର ଗୁଣ ଗାବ ।
ଶୁଣନ୍ତୁ ଶ୍ରବଣ ଦେଲେ ପଞ୍ଚାନନ ଅବ୍ୟକ୍ତ ହୋଇଲେ ଦେଖି ଛବ ।
ଚହୁଁ ବିଲକ୍ଷଣ । ଦେଖିଲେ ତ୍ରିକୂଟର ବ୍ୟବସ୍ଥା । ବର୍ଣ୍ଣି ବେଦ ଗଲା
ଶେଷ ସେ ନୋହିଲା ଚତୁରାନନ ବିସ୍ମୟେ ଚିନ୍ତା । ୫ ।

ଗାହା ଥିରେ ଭାବକରି ଦେଖିବା ହେତୁ ଆପଣମାନେ ବୋଲିବେ
ଇଣ୍ଡ୍ରାଗଛଟାଏ ନା ଲଡ଼ ଗାଛ ତ ନୁହେଁ । ନାନାପଲ୍ଲବ ଶାଖା ପ୍ରଶା-
ଖା ସଜାଯଜ ହୋଇ ବିକାଶିଅଛି ଯାହାର ରୂପ ଅଲେଖ ତାହାର
ଶୋଭା ବଲୁଛରେ ଏହି ପୃଥିବୀ ବିକାଶମାନ ହୋଇଅଛି ଭୃଙ୍ଗ ହେଲୁ
ଭ୍ରମ କରି ଏହି ଯାନପଦରେ ସେହି ବୃକ୍ଷକୁ ଧରି ଭୋଗ କରିବା-
ହେଉନ୍ତୁ ॥

ସଭ୍ୟବୃନ୍ଦ ! ଉକ୍ତ ତ୍ରିକୂଟ ଶିଖରସ୍ଥାନ ଗୋଚର ହେବାର
ବସ୍ତୁ ଦେଖାନ୍ତୁ ଯେଉଁ ତ୍ରିକୂଟ ଶିଖର ଗୁଣ କୀର୍ତ୍ତନ କରି-
ବାପାଇଁ ଯୋଗେଶ୍ୱର ମହାଦେବ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ତାର ଗୁଣ
କୀର୍ତ୍ତନ କରିବାର ଗୋଟିଏ ମୁଖରେ ନ ହୋଇପାରିବାରୁ ଅଉ
ଚାରିଗୋଟି ମୁଖ ନୂତନ ପ୍ରକାଶ କଲେ ପୂର୍ବମୁଖ ମିଶି ପାଞ୍ଚଟି ହେଲା
ତେବେସୁଦ୍ଧା ତତ୍ତ୍ୱମସି ହୋଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ ପଞ୍ଚାନନ ବୁଝାଇଲେ
ଅପାରିବାର ହେତୁରୁ ତ୍ରିକୂଟର ଛନ୍ଦ ଅନାଇ ଅବ୍ୟର୍ଥ ହୋଇ ରହି-
ଲେ । ଯେଉଁକାଳେ ମହାଦେବ ଅପାରିବାର ଶୁଣିଲେ ବ୍ରହ୍ମା ଭାବିଲେ
ମୁଁ ବିଲକ୍ଷଣ ମୁଁ ପାରିବ ନାହିଁ କି ? ଏହା କହି ଅନାଇଲେ ତ୍ରିକୂଟର
ବ୍ୟବସ୍ଥା ଶୁଦ୍ଧାବ ବର୍ଣ୍ଣନାକରି ବସିଲେ ଋଗ୍ବେଦ ଶେଷ ହୋଇଗଲା
ତ୍ରିକୂଟର ଗୁଣ କାନ୍ତ ଶେଷ ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ତେଣୁ ବଦନ

ନ ପାଇଣ ଅନ୍ତ ନାମ ସେ ଅନନ୍ତ ଦେଇଣ ଭୁଜ ଟେକାଇଲେ ସେହି । ତାଙ୍କ ପରେ ଏର ତରିଣ ଉଚ୍ଚାର ନାରଦ ଅଇଲେ ବୀଣାବାଇ । ଦେଖି ନୃତ୍ୟ କଲେ । କୀର୍ତ୍ତି ଶେଷ କରି ନ ପାରିଲେ । ଏହି ପରକାରେ ସର୍ବ ସୁର ଧୁ ର କୀର୍ତ୍ତି ଉଡ଼ିଗଲେ ମଣ୍ଡଳେଗଲେ । ୬ ।

ସିଦ୍ଧର୍ଷିଗଣ ଖୋଜିଣ ନର୍ଜନ ସ୍ଥାନେ ଦେଇ ମନ ଜ୍ଞାନ ଧ୍ୟାନ । କଲେ ସ୍ମରଣ ନ ପାଇଲେ ତତ୍ତ୍ୱ ଦେଖି ଛନ୍ଦ ଗଲା ହୃଦ ଦ୍ରବ । ତାଙ୍କ

କରିବେ ଚନ୍ଦ୍ରାନନ ବସ୍ତୁସ୍ଥରେ ଚିନ୍ତା କରି ବସିଲେ ତାଙ୍କ ଜ୍ଞାନ କହିଲେ ଯେ ଅନ୍ତ ମୁଁ ନ ପାଇଲି ଅଉ ପାଇବାକୁ ସମର୍ଥ କିଏ ତାଙ୍କ ଅନନ୍ତନାମକୁ ଦେଇ ଭୁଜ ଟେକାଇ ରହିଲେ ତାଙ୍କପରେ ନାରଦ ମହାମହା ସ୍ୱରଗୁଣିଣୀ ସ୍ୱର ବୀଣାନାଦ ସହିତ ଆସିଲେ ବୋଇଲେ ପିତା ଯେ ପାରିଲେ ନାହିଁ ମୁଁ କି ପାରିବି ଏହା କହି ବୈକୁଣ୍ଠ ଶିଖରକୁ ଅନାଇଁ ଦେଲେ ଶୁଣିଙ୍କର ନାଚିଲେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରୁଛନ୍ତି ଶେଷ କେତେ-ବେଳେ କରି ପାରିଲେ ନାହିଁ ତେଣୁ ଏହିପରି ଯେତେକ ସୁରପୁର ଅଦ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ପୁର ଅଛି ସମସ୍ତେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ଭ୍ରମ ମଣ୍ଡଳ ହେଲଣାରେ ଗଲେଣି, ଯାଉଛନ୍ତି, ଯିବାକୁ ଅଛି, ଆଉ ଦେଖନ୍ତୁ ।

ଭକ୍ତମାନେ ତଣକାଦ୍ଧ ଅସ୍ୱା ଚିନ୍ତା ପୂର୍ବକ ସେହି ବୈକୁଣ୍ଠ ତତ୍ତ୍ୱଦର୍ଶୀ ହେବାକୁ ମହା ଅରଣ୍ୟରେ ଏକାନ୍ତ ଚିତ୍ତରେ ବସିଲେ କନ୍ତୁ ନ ପାଇ ଋଷି କଳ ହେଲା ବୋଲି ଋଷିଜନ ନାମ ଦେଇ ନାବୁଛି ଭଜିଲେ ବସ୍ତୁସ୍ଥରେ କାଇ ଏ ପ୍ରକାର ଯେଉଁ ସ୍ଥଳ ମୁଁ ନବୋଧରେ ବର୍ତ୍ତି ପାରେ ତ କନ୍ତୁ ବସ୍ତୁ ଅଂଶ ମୋର କହିବାର ଅଛି ତାହା କହିବାକୁ ଋର-ସମ୍ପୁଟରେ ଠିଆ ହୁଏଁ । ଆପଣମାନେ ସଦଯ୍ନପୂର୍ବକ ଶୁଣିବା ହେଉନ୍ତୁ ଅହା ଏହି ଅତନ ଭୁବନରେ ଦିବ୍ୟ ଘଟ ପାଇ ହେଉଁ ପରି ବସ୍ତୁର ଘଟାଇଲେ ଜନଯାକା ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରକାଶିତ ହେବ ତାହା ସ୍ୱବ କଲ୍ଲ-

ହେ ବସ୍ତ୍ରଯ୍ୟ । ଋଷି ଛନ୍ଦ ବଳେ ନାମ ଧେୟ୍ୟ । ଏହୁ ପରକାରେ ଭୂମ୍ୟ
ଅନ୍ତରରେ କେତେ ମୁଁ କହୁଁଛି ଦୁସ୍ତରସ୍ୟ । ୭ ।

ଏବେ ମୁଁ ଜଣାଣ କରୁଛି ତାହେନ ହୃଦୟେ ବସ୍ତୁର କର ବାରେ ।
ବାରଗଣନାରେ ତୁମ୍ଭେ ଉ କହୁଲ କୃପା କର ତୁମ୍ଭେ ଥଦେ ଧୀରେ । ତାହା
ଦେଖ ଏବେ । ପ୍ରଥମକୁ ରଖ ହୃଦଂଚରେ । ଦ୍ୱିତୀୟରେ ଜଡ ତୃତ୍ତୀ-
ୟକୁ କେତ ଦେଖି ତୁମ୍ଭେ ସେ ପଞ୍ଚମଠାବେ । ୮ ।

ବାଲ୍ୟ ମୋର ବାଞ୍ଛନୀୟ ଦେଖନ୍ତୁ ବାର ଗଣନା ସାତ ଗୋଟି ରବି, ସୋମ, ମଙ୍ଗଳ, ବୁଧ, ଗୁରୁ, ଶୁକ୍ର, ଶନି, ଏଥି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଥମ ରବି, ଗ୍ରହମାନେ ରବି ଯେ ସୂର୍ଯ୍ୟନାରାୟଣ ଉଦୟାସ୍ତକୁ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ସେ ଉଦୟ ହେଲାରୁ ତାଙ୍କର କାନ୍ତି ସଂସାରରେ ପ୍ରକାଶ ହେଉଅଛି ସଂସାରେଯେତେକ ବସ୍ତୁ ପ୍ରଶଂସିତ ଦୂଷିତ ସେ କ୍ଷମ କରନ୍ତି ନାହିଁ ତାଙ୍କର ସମାନ ଦୃଷ୍ଟି ଜଗମଣ୍ଡଳରେ ସମସ୍ତେ ବା ଇତ୍ୟାଦି ପଦାର୍ଥ ସ୍ୱସ୍ୱଗୁଣାନୁଯାୟୀ ଗୁଣ ପ୍ରକାଶ କରୁଅଛନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ମୋର ପ୍ରାର୍ଥନା ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଲକ୍ଷ କରି ପ୍ରକୃତ୍ତଦ୍ୱାରା ସ୍ତୁତ ବଧିତା ଜଡ ସମାନ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାଲିବା ହେଉଛନ୍ତି ଏହା ଦେଖ ଭାଗବତରେ ପ୍ରମାଣ ଅଛି ।

ନୂର ଅଙ୍କୁର ଯେତେ ଜନ । ଏହାଙ୍କୁ ଦେଖିବ ସମାନ ।

ଏହା ଶ୍ରୀବ ଉଜବା ହେଉ । ଦ୍ୱିତୀୟ ସୋମ ବା ଯେବ ଚନ୍ଦ୍ର ତାଙ୍କୁ ସୁଧାଙ୍କର କହନ୍ତି ଚାହିଁବା ବୋଲିବେ ତାହାଙ୍କର କାନ୍ତି କେଉଁପରି ପ୍ରିୟଙ୍କର ତାହା ଲକ୍ଷ କରନ୍ତୁ ଓ ମୁଖସ୍ୱାଦ ପ୍ରିୟ ବୋଧ ହେବା ଭଳି ଭାବନ୍ତୁ କର୍ଣ୍ଣ ଟିଙ୍କ୍ ଶେଷକୁଷ ପ୍ରକାର କରିବାର ଶୋଭନୀୟ ନୁହେ । କାରଣ ଅତ୍ର ମଧ୍ୟ ରହିଛିରେ ଅଛି ଯଦି ଆପଣମାନେ ପଞ୍ଚମ ଯେ ଗୁରୁ ଯେ କି ଅନ୍ଗ୍ନନରେ ଦୃଷ୍ଟି କର ତୃତୀୟ ଯେ ମଙ୍ଗଳକୁ ଖୋଜଲେ ଚେତେବେ ଭ ହେବ ।

ନଷ୍ଟ ହେବ ନାଶ ଚତୁର୍ଥ ପ୍ରକାଶ ସପ୍ତମ ଛାଡ଼ି ନାହିଁ ସେ କାର୍ଯ୍ୟ ।
ଏ ଉକ୍ତିରୁ ବୁଝ ଯୋଗମାନ ହେଇ ବୁଝିବ ହୋଇ କର ଚାତୁର୍ଯ୍ୟ ।
ଅନନ୍ଦ ସେ ହୋଇ । କଷ୍ଟର ନଷ୍ଟବ ହୁଦେ ଧାଇ । ପ୍ରଥମକୁ ଛାଡ଼
ଦ୍ୱିତୀୟରେ ଜଡ ତୃତୀୟେ ଲଭ ଚତୁର୍ଥେ ପାଇ । ୯ ।
ପଞ୍ଚମ ପ୍ରକାଶ ଷଷ୍ଠରେ ନ ପଶ ସପ୍ତମକୁ ଧାଏଁ ଅଷ୍ଟମେ ଲଭ । ନବ
ମକୁ ଛାଡ଼ି ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଲେଉଡ଼ି ତ୍ରୟୋଦଶ ପାଶେ ନାହିଁ ଯାଅ । ପଞ୍ଚଦଂ-

ସ୍ୱାଇମାନେ ଷଷ୍ଠ ଯେଉ ଶୁକ୍ର ମେଦ ମାଂସାଦ ଘଷ୍ଟ ନାଶକର ଏହା ଲଗ୍ନଚର ଚତୁର୍ଥ ଯେ ବୁଧ ଅର୍ଥାତ୍ କ୍ଷୀଣ ପ୍ରକାଶକର ସପ୍ତମ ଯେ ଶନି ବୈରଗାର ବା ମନ୍ୟ ଅଣି ବଧିତାରେ ସ୍ଥଳତାହିଁ ତହିଁରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ସୁଗମରେ ରହୁ ପାଉବ ନାହିଁ ବା କାର୍ଯ୍ୟ ଲଭିବ ନାହିଁ, ମୋଟାମୋଟରେ ଏହା କହୁଛୁ ମନ ତୃପ୍ତି ନ ହେବାରୁ ଏବେ ସ୍ପଷ୍ଟରୂପେ ଯୋଗଗଣଙ୍କୁ ବା ୧ ବିଷ୍କୁମ୍ଭ ୨ ପ୍ରୀତି ୩ ଆୟୁଷ୍ମାନ ୪ ସୌଭାଗ୍ୟ ୫ ଶୋଭନ ୬ ଅତିଗଣ୍ଡ ୭ ସୁକର୍ମା ୮ ଧୃତି ୯ ଶୂଳ ୧୦ ଗଣ୍ଡ ୧୧ ବୃଦ୍ଧି ୧୨ ଧ୍ରୁବ ୧୩ ବ୍ୟାଘାତ ୧୪ ହର୍ଷଣ ୧୫ ବଜ୍ର ୧୬ ଅସୃକ୍ ୧୭ ବ୍ୟତିପାତ ୧୮ ବରୀୟାନ୍ ୧୯ ପରିଘ ୨୦ ଶିବ ୨୧ ସିଦ୍ଧ ୨୨ ସାଧ ୨୩ ଶୁଭ ୨୪ ଶୁକ୍ର ୨୫ ବ୍ରହ୍ମ ୨୬ ଇନ୍ଦ୍ର ୨୭ ବୈଧୃତି । ଅବ ଲକ୍ଷ କରି ଜଣାଉବାକୁ ଠିଆ ହେଲି ଏହା ପ୍ରକାଶରୂପେ ଆପଣମାନେ ବୁଝି ପାରିବେ ଦେଖନ୍ତୁ ପ୍ରଥମେ ବିଷ୍କମ୍ଭ ବିଷୋଦ୍ଧାରକ ଅଞ୍ଜନତା ସ୍ୱିକ ହୁଇ ହରି ଦ୍ୱିତୀୟ ଯେ ପ୍ରୀତି ବନ୍ଧୁସମାଗମ ସ୍ୱିବ ପ୍ରେମରେ ଜଡ଼ିତ ହୋଇ ଚତୁର୍ଥ ସୌଭାଗ୍ୟ ପାଇ ତୃତୀୟ ଯେ ଆୟୁଷ୍ମାନ୍ ଓ ଦୀର୍ଘାୟୁ ହୋଇ ଲଭ । ପଞ୍ଚମ ଯେ ଶୋଭନ ବା ଶୋଭାସ୍ୱମାନ ଯତ୍ନିରେ ହେବ ତାହାକୁ ଦେଖାଇ ଚାଲ ସ୍ୱାଇ ଷଷ୍ଠ ଯେ ଅତିଗଣ୍ଡ ବା ମହାଗଣ୍ଡ-ଗୋଳରେ ନ ପଶ ତହିଁରେ ବଞ୍ଚୁ ଲାଭ ନାହିଁ ଓ ସପ୍ତମ ସୁକର୍ମ ବା

ଷଷ୍ଠ ଯେ । ଭଙ୍ଗ ଭୁଲୁଥାଅ ଦ୍ୱାସ୍ଥ । ନ ପାଅ ପଦର ହୃଦଯେ
ବସ୍ତ୍ର ଏକାଦଶେ ରଖ ଦୃଢ଼ମନ୍ତ । ୧୦ ।
ଦଶରେ ନ ଭୁଲ ତ୍ରୟୋବିଂଶ ଲୋଡ଼ା ସପ୍ତବିଂଶକୁ ଛାଡ଼ ବସ୍ତ୍ର ।
ଷଡ଼ବିଂଶ ସୁଖ ଜାଣି ହୃଦେ ରଖ ଚତୁର୍ବିଂଶ ଦେଖ ହୃଦେ ଧରି ।
ଏକବିଂଶନ୍ତ ସ୍ନେ । ବାଇଶରେ ରଖ ଦୃଢ଼ ମନ । ସତର ତାହିଁବ
ଷୋହଳ ବର୍ଜ୍ଜବ ଉଣାଇଶ ରଖ ଭୁମ୍ଭ କଣ୍ଠ । ୧୧ ।

ଉତ୍ତମ କାର୍ଯ୍ୟ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ସଂସାରରେ ଚିର ସ୍ମରଣୀୟ ହୋଇ ତୁମ୍ଭ ଯଶ ରହିଥିବ ତାହା ଲକ୍ଷ କର ଅଷ୍ଟମ ଯେ ଧୃଷ୍ଟ ଅଥବା ସଂସାରରେ ରହ ନବମ ଶୂଳ ଅଥବା ମର୍ମଭେଦକ ଦୁର୍ଜ୍ଜଣ ତାକୁ ଛାଡ଼ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଦର୍ପଣ ବା ପ୍ରେମାନନ୍ଦପ୍ରକାଶକ ହେବାକୁ ଉପାୟ ଖୋଜ ତ୍ରୟୋଦଶ ଯେ କ ବଣାଘାତ ଯହିଁରେ ତଳିଲେ ନାନା-ସ୍ଥାଗୀ ବା ଅପଦସ୍ଥରେ ପତନ ହେବ ତା ପାଟକୁ ନ ଯାଅ ଯଦି ପଞ୍ଚ-ବିଂଶତି ବା ବ୍ରିଜ୍ଜ ଯେ କ ସର୍ବେଶ୍ୱର ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଚିନ୍ତା କର ଈଶ୍ୱର ଚିନ୍ତାନୁଯାୟୀ ଆନନ୍ଦରେ ମଧୁ ଜମ୍ବୁ ଖାଇ ସଂସାର ବଜାର କର ସପ୍ତ ଦଶସ ଯହିଁରେ ଗୁଳଲେ କଷ୍ଟ ଚିନ୍ତା ନାହିଁ ସଂଗମରେ ଗୁଳିଲେ ପଞ୍ଚଦଶ ଯେ କ ବଜ୍ର ତାହା ଅର୍ଥ ରୁ ଅକାଳ ମୃତ୍ୟୁ ଦୁଃଖାଳୟ ହେବେ ଗୁହିଁବ ନାହିଁ କନ୍ତୁ ଏକାଦଶ ଯେ ବୃଦ୍ଧି ବା ତୁମ୍ଭ ଯଶ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ ତାହା ଲକ୍ଷ୍ୟ କର କାୟମନୋବାକ୍ୟରେ ହୃଦୟ ଧାରଣ କର ଶୂଳ ଓ ସପ୍ତବିଂଶ ଦଶ ଯେ ଗଣ୍ଡ ବା ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀ ପ୍ରତିହିଂସକ ବା ଛିଦ୍ରାନ୍ୱେଷଣରେ ନ ଭୁଲ ତ୍ରୟୋବିଂଶତି ବା ଶୁଭ ଯହିଁରେ ବୁଡ଼ିଲେ ତୁମ୍ଭର ମଙ୍ଗଳ ଜନକ ହେବ ତାହା ଖୋଜ ସପ୍ତବିଂଶ ଯେ ବୈଧୃତି ବା ଭାବନା କରି ବଧିତା ଛାଡ଼ିଲେ ଷଡ଼ବିଂ ଯେ କ ଇନ୍ଦ୍ର ବା ଇନ୍ଦ୍ରାସନରେ ଅମର ଭୋଗ କର ପର ପ୍ରେମାନ-

ବାର ଅମୃତେର ହୃଦୟେ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ନ ହୁଏ ଅଷ୍ଟାଦଶରେ ଉକ୍ତ ।
ଯାହା ସେ ଭାବିବ ସେ ଫଳ ପାଇବ ମୁଁ କହିଲି ଏ ଅଷ୍ଟତ୍ରିଂଶତ ।
ଦେଖ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଯେ । ଦୃଢ଼ ଜ୍ଞାନକୁ ହୃଦୟେ ଧରି । ମୁଁ ଅଟେଁ ବାଳକ
ମୂର୍ଖ ସଙ୍ଗେ ଲେଖି ନ ପାରେଁ ଭୁମ୍ଭଠାରେ ଉଚ୍ଛାରି । ୧୬ ।

ଜଗରେ ମହାସୁଖ ଜ୍ଞାନ କର ହୃଦୟରେ ରଖି ଚଳ ଓ ଚତୁର୍ବିଂଶ ଯେ ଶୁନ ଅର୍ଥାତ୍ ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗ ଯଥାର୍ଥ ଗ୍ରହି ବା ହୃଦୟେ ଧର ଏକବିଂଶତି ଯେ ସିଦ୍ଧ ଅର୍ଥାତ୍ ମହାଜନମାନେ ମନୁ ଆଦି ଯେଉଁ ଉପଦେଶ ବା ନ୍ୟାୟ ଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ପଦକୁ ଧାରଣ ହେବା ଲକ୍ଷରେ ଦ୍ୱାବିଂଶତି ସାଧ ବା ମାର୍ଜନୀୟ କରିବାରେ ମନକୁ ସାଧ କର ବା ସ୍ଥିର କର ନା ଭାଇ ଯଦି ମୋ କହିବାଟା ଅସୁଖ ବୋଧ ହେଲା ତେବେ ସପ୍ତଦଶ ବା ବ୍ୟ-ର୍ଥପାତ ଯେ[illegible] ବିପତ୍ତି ପଥର ମୁଣ୍ଡରେ ରଖି ଷଡ଼୍‌ଦଶ ଅର୍ଥାତ୍ ଅସୁଖ ବା କ୍ଳେଶ ପାଇ ଅଶ୍ରୁପାତ ସନ୍ତତରେ ହେବାକୁ ଭାବ ତ୍ରିନବିଂଶ ବା ପରିଘ ଓ ଖଣ୍ଡା ଧରି ଆପଣା କରେ ଆପଣା ଗଳା ଛେଦନ କର ନାଶକୁ ଭଜ ବନ୍ଧୁଗଣେ ମୁଁ ନିଷ୍ଠୁର ବାକ୍ୟ କହିଲି ଏଥିରେ ଅବଶ୍ୟ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ରାଗ ଜନ୍ମିଥିବ କାରଣ ଦ୍ୱାଦଶ ଯେ କ ଧ୍ରୁବ ଅର୍ଥାତ୍ ମୋର ଆସ୍ଥା ଚନ୍ଦ୍ରାପୂର୍ବକ ନବମ ତିର ହୁଏ କହୁଅଛୁ ଆପଣମାନେ ବଧିର ନ କରି ଅଷ୍ଟାଦଶ ଯେ ବସିସ୍ଥାନ ଅର୍ଥାତ୍ ବୈରଭାବରେ ରହିଅଛ ଭାଇମାନେ ଶୁଣ ମୋର ମନା କରିବାଟା ଅଯୋଗ୍ୟତା ହୁଏ ଆପଣମାନେ ଶୁଣିଲେ ମୋର ଯତ୍ନ ନ ଷୋଡଶପାଲ ଷୋଡଶରେ ଯାହା ବୁଣେ ତାହା କାଟେ ବ ଅନ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ପା ଏ ବଧିର କର ଛଦନୁଯାୟୀ ଆପଣମାନେ ଉବଷୋଡଶରେ ଯେଉଁ ପରି ଭାବ ବୀଜ ବୁଣିବା ହେବେ ସେ ହିପରି ଫଳଭୋଗୀ ହେବେ ମୋର କହିବାଟା ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଅ ଛଇଶ୍ୱ ଅସହ୍ୟ ବୋଧ ହେଉଅଛୁ କାରଣ କ୍ଷମା କରି କରୁଣ ହୃଦୟରେ

ଷଷ୍ଠ ଯେ । ଉଚ୍ଚ ବୃକ୍ଷୁଥାଅ ବବାସ୍ତ । ନ ପାଅ ପତନର ହୃଦୟେ
ସ୍ୱପ୍ନର ଏକାଦଶେ ରଣ ଦୃଢ଼ମତ । ୧୦ ।

ଦଶରେ ନ ବୁଡ଼ ଇତ୍ୟୋଦ୍ଧଂଶ ନୌକା ସପ୍ତଦ୍ଧଂଶକୁ ଛାଡ଼ ସ୍ୱପ୍ନର ।
ଖଡ଼୍ଗଦ୍ଧଂଶ ସୁଖ ଜାଣି ହୃଦେ ରଣ ଚତୁର୍ଦ୍ଧଂଶ ଦେଖ ହୃଦେ ଧରି ।
ଏକଦ୍ଧଂଶଷ୍ଠ ନ୍ୟେ । ବାଉଣରେ ରଣ ଦୃଢ଼ ମତ । ସତର ତାହିଁବ
ଶୋଦ୍ଧଳ ଉତ୍ତବ ଉଣାଇଶ ରଣ ଭୁମ୍ଭ ବଳ । ୧୧ ।

ଉତ୍ତମ କାର୍ଯ୍ୟ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ସଂସାରରେ ଚିର ସ୍ମରଣୀୟ
ହୋଇ ଭୁମ୍ଭ ଯଶ ରହିଥିବ ତାହା ଲକ୍ଷ କର ଅଷ୍ଟମ ଯେ ଧୃଷ୍ଟ
ଅଥବା ସଂସାରରେ ରହି ଜୀବନ ଶୂଳ ଅଥବା ମର୍ମଭେଦକ ଦୂର୍ଗୁଣ
ତାକୁ ଛାଡ଼ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଦର୍ପଣ ବା ପ୍ରେମାନନ୍ଦପ୍ରକାଶକ ହେବାକୁ
ଉପାୟ ଖୋଜ ତ୍ରୟୋଦଶ ଯେ କ ବାଣପାତ ଯହିଁରେ ଚଳଲେ ନନା-
ଙ୍ଗୀ ବା ଅପଦସ୍ଥରେ ପତନ ହେବ ତା ପାଖକୁ ନ ଯାଅ ଯଦି ପଞ୍ଚ-
ଦ୍ଧଂଶଷ୍ଠ ବା ତ୍ରିକ୍ଷ୍ମ ଯେ କ ସର୍ବେଶ୍ୱର ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଚନ୍ତା କର ସ୍ୱପ୍ନର
ଚନ୍ତାନୁଯାୟୀ ଅନନ୍ଦରେ ମଧୁ ଜନ୍ତୁ ଖାଇ ସଂସାର ବଦ୍ଧାର କର ସ୍ୱପ୍ନ
ଦ୍ଧବସ ଯହିଁରେ ଗୃହଲେ କଷ୍ଟ ଚନ୍ତା ନାହିଁ ସ୍ୱଗମରେ ଗୃହଲେ
ପଞ୍ଚଦଶ ଯେ କ ବକ୍ର ତାହା ଅର୍ଥରୁ ଅକାଳ ମୃତ୍ୟୁ ଦୁଃଖାଳୟ ହେବେ
ଗୃହିଁବ ନାହିଁ କନ୍ଦ୍ର ଏକାଦଶ ଯେ ବୃଦ୍ଧି ବା ଭୁମ୍ଭ ଯଶ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ
କଲେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ ତାହା ଲକ୍ଷ୍ୟ କର କାୟମନୋବାକ୍ୟରେ ହୃଦୟ
ଧାରଣ କର ଗୃହ ଓ ସପ୍ତଦଶ ଯେ ଗଣ୍ଡ ବା ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦୀ
ପ୍ରତିହଂସକ ବା ଛିଦ୍ରାନ୍ୱେଷଣରେ ନ ବୁଡ଼ ଏସ୍ତୁଦ୍ଧଂଶଷ୍ଠ ବା ଶୁଭ
ଯହିଁରେ ବୁଡ଼ିଲେ ଭୁମ୍ଭର ମଙ୍ଗଳ ଜନକ ହେବ ତାହା ଖୋଜ
ସପ୍ତଦ୍ଧଂଶ ଯେ ବୈଧୃତି ବା ଭାବନା କରି ବଧୃତା ଛାଡଲେ ଏକ୍ଦ୍ଧଂ
ଯେ କ ଇନ୍ଦ୍ର ବା ଇନ୍ଦ୍ରାସନରେ ଅମର ଭୋଗ କର ପର ପ୍ରେମାନ-

ବାର ଅମୃତେର ହୃଦୟେ ବସ୍ତୁର ନ ବୁଝି ଅଷ୍ଟାଦଶରେ ଇତ ।
ଯାହା ସେ ସ୍ମରିବ ସେ ଫଳ ପାଇବ ମୁଁ କହିଲି ଏ ଅନ୍ତହୃଃସହ ।
ଦେଖ ବସ୍ତୁର ଯେ । ଦୃଢ଼ ଜ୍ଞାନକୁ ହୃଦୟେ ଧରି । ମୁଁ ଅଟେ ବାଳକ
ମୂର୍ଖ ସଙ୍ଗେ ଲେଖ ନ ପାରେଁ ଭୁମ୍ଭଠାରେ ଉଚ୍ଚାରି । ୧୬ ।

ନରେ ମହାସୁଖ ଜ୍ଞାନ ବଶ ହୃଦୟରେ ରଖି ଚଳ ଓ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଂଶ ଯେ ଶୂନ୍ୟ ଅର୍ଥାତ୍ ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗ ଯଥାର୍ଥ ବ୍ରହ୍ମ ବା ହୃଦୟେ ଧର ଏକବିଂଶତ ଯେ ପିଣ୍ଡ ଅର୍ଥାତ୍ ମହାଜନମାନେ ମନୁ ଆଦ ଯେଉଁ ଆଦେଶ ବା ନ୍ୟାୟ ଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ପଦକୁ ଧାରଣ ହେବା ଲକ୍ଷରେ ଦ୍ୱାବିଂଶତି ସାଧ ବା ମାଧକୀୟ କରିବାରେ ମନକୁ ସାଧ କର ବା ସ୍ଥିର କର ନା ଭାଇ ଯଦ ମୋ କହିବାଟା ଅସୁଖ ବୋଧ ହେଲା ତେବେ ସପ୍ତଦଶ ବା ବ୍ୟର୍ଥପାତ ଯେଉଁ ବପଲ୍ ପସଗ ମୁଣ୍ଡରେ ରଖି ଷଡ଼୍ଦଶ ଅର୍ଥାତ୍ ଅସୁବ୍ ବା କ୍ଳେଶ ପାଇ ଅଶ୍ରୁପାତ ସନ୍ତତରେ ହେବାକୁ ଥିବ ଊନବିଂଶ ବା ପରିଘ ଓ ଖଣ୍ଡା ଧରି ଆପଣା କରେ ଆପଣା ଗଳା ଛେଦନ କର ନାଶକୁ ଭଜ ବନ୍ଧୁଗଣେ ମୁଁ ନିଷ୍ଠୁର ବାକ୍ୟ କହିଲି ଏଥିରେ ଅବଶ୍ୟ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ରାଗ ଜନ୍ମିଥିବ କିନ୍ତୁ ଦ୍ୱାଦଶ ଯେ ନ ଧ୍ରୁବ ଅର୍ଥାତ୍ ମୋର ଆସ୍ଥା ଚଳ୍ୟାପୂର୍ବକ ନିଦର ଶେର ବୁଝି କହୁଅଛି ଆପଣମାନେ ବସ୍ତୁର ନ କରି ଅଷ୍ଟାଦଶ ଯେ ବଣିଯ୍ୟାନ୍ ଅର୍ଥାତ୍ ବୈରଭାବରେ ଚଳୁଅଛ ଭାଇମାନେ ଗୁଳ ମୋର ମନା କରିବାଟା ଅଯୋଗ୍ୟତା ବୁଝି ଆପଣମାନେ ଗୁଳିଲେ ମୋର ଯନ୍ତ୍ର ନ କ୍ଷେତ୍ରପାଳ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯାହା ବୁଣେ ତାହା କାଟେ ନ ଅନ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ପାଏ, ବସ୍ତୁର କର ତଦନୁଯାୟୀ ଆପଣମାନେ ଭବକ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁ ପରି ଭାବ ବୀଜ ବୁଣିବା ହେବେ ସେହିପରି ଫଳଭୋଗୀ ହେବେ ମୋର କହିବାଟା ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଅ ଭଣଯ୍ ଅସହ୍ୟ ବୋଧ ହେଉଅଛି କିନ୍ତୁ କ୍ଷମା କରି କରୁଣ ହୃଦୟରେ

ଈଶ୍ୱର ଯେ ହେତୁ ସେ ଯେଉଁ ପୁରୁଷ କେମନ୍ତେ ଦାସ ହୋଇଣ ରହୁ । ତାଙ୍କଠାରୁ କେହି ସଂସାରରେ ନାହିଁ ଚତୁର୍ଯୁଗେ ବିସ୍ତାରିତ ହେଉ । ତାଙ୍କୁହିଁ ଦେ ତନ୍ତ୍ର । ଈଶ୍ୱର କର ହେ ତୁମ୍ଭ ଜଣ । ଆଉ ତ ଛହୁବ ତୁମ୍ଭ ଗୁଣଛନ୍ଦ ତନ୍ତ୍ରରେ ଦେଖାଏଁ ଦଅ ମତ । ୧୩ ।

ଅତାଉଁ ଈଶ୍ୱର ଶକ୍ତିଦ୍ୱାରା ତତ୍ତ୍ୱ ଚୈତନ୍ୟ ଏକତ୍ର ରଖି ବିଜ୍ଞାନ ଶକ୍ତିରେ ଦେଖି ଧାରଣ କରିବା ହେତୁ ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ହେ ବନ୍ଧୁଗଣେ ! ମୁଁ ବାଳକ ଓ ବୁଦ୍ଧିହୀନ କେତେଗୁଡ଼ାଏ ନିଷ୍ଠୁର ବାକ୍ୟ କହିଲି ତେଣୁ କରି ସମ୍ମୁଖରେ ବାସ୍ତ୍ରା ବା ମୂର୍ଖ ସଙ୍ଗରେ ଲକ୍ଷ କରିବା ହେତୁ ଆପଣମାନଙ୍କର ସମ୍ମୁଖରେ ମୁଁ ତ କହିବା ଯୋଗ୍ୟ ।

ବନ୍ଧୁଗଣେ କଥାଟିଏ ମନେ ପଡ଼ିଲା । ବାସ୍ତ୍ରା ମୂର୍ଖ ରହିଲା ନାହିଁ ଆଉ ଚଳୁ ପଦ ଶୁଣିବା ହେତୁ ଆପଣମାନେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବା ଯଉବନ କାଳ ଲକ୍ଷରେ ଯୁବତୀ ହୃଦ୍ଭି ନ ରଖ ନାହିଁ ବ ନିରସ୍ତ ରହିଲୁଁ ସେ ଏହା ଈଶ୍ୱର ବିଂଶତି ଯେ ତ ଶିବ ବା ଯୋଗେଶ୍ୱର ମହାଦେବ ତାଙ୍କ ପାଖେ ପାର୍ବତୀ ଥିଲେ ନାହିଁ ତ ଅନ୍ୟ ପାର୍ବତୀ ସଙ୍ଗରେ ରଖି କେଉଁ ପଥ ଦାସତ୍ୱ ପଦକୁ ଲଭିଥିଲେ ତାଙ୍କର ଭଳ ସଂସାରେ କେହି ହେବ ନାହିଁ ଯାହାର ଗୁଣ କୀର୍ତ୍ତି କାନ୍ତି ଚତୁର୍ଯୁଗରେ ବା ସତ୍ୟ, ଦ୍ୱାପର, ତ୍ରେତା, କଳିରେ ବେଦାଦିରେ ପ୍ରଚୁର ହୋଇ ରହିଅଛି । ତାଙ୍କର ଗୁଣାଦି ଓ ତାଙ୍କୁ ହୃଦୟରେ ଧ୍ୟାନ କର । ହେ ବନ୍ଧୁ ତୁମ୍ଭର ନିକଟ ବିଷୟକୁ ସ୍ୱୀକାର କର ଆଉ କ କହିବ ପଦ ମୂର୍ଦ୍ଧାରୁ ପିଠିରେ ପୁଣି ମନରେ ହେଲା ଯେଉଁ ଭଳିରେ ଆପଣମାନେ ଗୁଣ-ଛନ୍ଦ ତାହାର ନ କହିଲେ ମୁଁ ରହିବ କାହିଁ । ବନ୍ଧୁଗଣେ ! ଆପଣମାନଙ୍କର ଗୁଣ, ଛନ୍ଦ, ବା ସ୍ୱରୂପ ତନ୍ତ୍ରରେ ଦୃଷ୍ଟି କରାଇ ଦିଅଁ । ଅନୁଗ୍ରହ କରି ତତ୍ତ୍ୱ ଦେଇ ଶୁଣିବା ହେତୁ । ଯେଉଁଠା ମୋର ଜ୍ଞାନରେ

ଯାହା ମୁଁ ଦେଖିଲି ସେ କଥା ଯୋଗିଲି ମନରେ ନ ବହୁବ ଯେ
ପ୍ରାସ । ସଂସାର ମଧ୍ୟରେ ଯେମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ସୃଜେ ଭ୍ରମାଇଛ ସେ
ମାନସ । ତୁମ୍ଭ ପ୍ରେମ ଗତ । ଚନ୍ଦ୍ରରେ ବୁଝାଏଁ ତୁମ୍ଭ କଥ । ମେଷ-
ମୁଣ୍ଡ ପ୍ରାପ୍ତ କୁଣ୍ଡ ତୁମ୍ଭ ହୁଏ ବୃଷ ପ୍ରାପ୍ତ ବହୁଅଛ ମତ । ୧୯ ।

ଦେଖି ପାରିନ ସେହିସବୁ ଯୋଡ଼ାଯୋଡ କରି ବାପ୍ୟାପର ଲେଖି ଦେଲି ଆପଣମାନେ ମନରେ କଷ୍ଟ ବୋଧ ଧାରଣ କରିବେ ନାହିଁ ।

ଦେଖନ୍ତୁ ସଂସାର ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁପରି ବା ଯେଉଁ ରକମରେ କର୍ତ୍ତାରଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମନକୁ ଭ୍ରମାଉ ଅଛ ଓ ଯେଉଁ ପର ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କ ବାଞ୍ଛାମାତ୍ରେ ଓ ପ୍ରେମ ସହିତ ଯେଉଁ ପରି ଗମନାଗମନରେ ରତ ହୋଇ-ଅଛ ସେ ସବୁ ଚନ୍ଦ୍ରରେ ବା ମେଷ, ବୃଷ, ମିଥୁନ, କର୍କଟ, ସିଂହ, କନ୍ୟା, ତୁଳା, ବୃଶ୍ଚ, ଧନୁ, ମକର, କୁମ୍ଭ, ମୀନାଦିରେ ଲକ୍ଷ କରି ଦେଖାଇ ତୁମ୍ଭ ଆଗରେ କହିବାକୁ ଅଗ୍ରସର ହେଲି ଶୁଣିବା ହେଉ । ଦେଖନ୍ତୁ ମେଷ ଯୁଦ୍ଧ ଆପଣମାନେ ଦେଖିଅଛନ୍ତି ଯେଉଁ ପର ବା ମେଷଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରୁ ମୁଣ୍ଡ ପିଟାପିଟିହେଲେ ତାଳ ପଙ୍ଖା ହୋଇଯାଏ ଓ ବ-ଳର ଆନନ୍ଦ ଜାତ ହୁଏ ତଦନୁଯାୟୀ ମେଷମୁଣ୍ଡ ଓ ଆପଣମାନଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ କିଭଳି ବୋଲିବେ ଦେଖନ୍ତୁ । ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ଏକୁଟିଆ ଥିବ ଆଉ ଜଣେ ମିଶିଲେ ଦୁହିଁଙ୍କର ନାକ ନାକ ବଢ଼ାଇ ଲକ୍ଷ କରି କଥୋପକଥନ ହେବାଟା ଆପଣମାନେ ତ ଦେଖୁଥିବେ ତାହା ବଢ଼ାଇ କହିବି ଲୋଡ଼ାନ୍ତ ନାହିଁ । ଆଣି ମୁଣ୍ଡି ହୃଦସ୍ଥରେ ବଢ଼ିମାହାର ବଡ଼ଷା ଯେତେ ଅହମାନାଦରେ ଲେଙ୍କ ଲଗାନ୍ତି ତୁଣ୍ଡ ବ୍ୟଥା ଯାଏ କି ଯେ ଭଲ ଦୀର୍ଘ ସ୍ୱରରେ ଗର୍ଜନ ତର୍ଜନ ସହିତ ବାକ୍ପଟୁତା ଦୃଷ୍ଟି ବସାଇଲା ସେ ଠାରେ ମୁଣ୍ଡା ତାଳ ଲକ୍ଷ ହୁଏ । ଏଣ

ମୈଥୁନରେ ମାତ୍ର ଥାଅ ଦବାଗ୍ନି ଭଳଦ୍ରା ଉପକୁ ବନ୍ତ ଅଧ ।
ହିଂଦପ୍ରାୟ ବଳ ଦେଖାଅ ସଙ୍କଳ ଜନ୍ୟରେ ଲଗାଉଛ ମାନସ । ଭୁଲ-
ଭାବକୁ ଯେ । ଦେଖି ଉନ୍ମତ୍ତପ୍ରାୟ ଥାଅ ବୁଝୁ । ବସ୍ତ ଯେ କନ୍ଦର୍ପ ଭାଙ୍ଗେ
ଭୁମ୍ଭ ଦର୍ପ ବଢ଼ାଉଛ ସେ ନିଜ ଭାବକୁ । ୧୫ ।

ଆପଣମାନଙ୍କର ଚକ୍ଷୁ ଓ ମେଷ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ବଦେଦ କି ରହିଲା ଅଡ଼ ଦେଖନ୍ତୁ ବୃଷ ଯେକି ଶଣ୍ଢ ତା ମନକୁ ଯାହା ଅଭୀଷ୍ଟ ତାହା କରେ ବା ତାହାର ଶୋଇବା ରହିବା ସ୍ଥାନ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଥାଏ କି ? ତଦନୁଯାୟୀ ଆପଣମାନଙ୍କର ଚକ୍ଷୁରେ ଯାହା ଘଟିଲା ତାହା ଧର୍ମ କର୍ମ ଶୁଭ ଉତ୍ପାଦ ସୁଭଦ୍ର ଜ୍ଞାନ ବଳେ ଅତ୍ର ପୂର୍ବ ସଞ୍ଚିତ ଅଷ୍ଟାଦଶ ପୁରାଣ ସ୍ମୃତି ଆଦ ଯାହା ମହାଜନମାନେ ସଞ୍ଚୟ କରି ଦେଇଥିଲେ ଏବେ ସେହି ପୁରାଣ ସ୍ମୃତି ଆଦ ମହାରଣ୍ୟରେ ଭୀମନାଦ କରି ଶୋଚନୀୟ ଅଶ୍ରୁପାତରେ କାନ୍ଦୁଛନ୍ତି । ଅତ୍ର ତାଙ୍କୁ ସଙ୍କୁଳିତ କିଏ ଓ କୌଳିକ ସମାଜ ନିୟମ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହେଉଥିଲେ ସେ ପୂଜା ପାଉଥନ୍ତେ ତାହାତ ପ୍ରୟୋଜନକୁ ଅସର ନାହିଁ ତେଣୁ ନୀରବରେ ଅରଣ୍ୟବାସକୁ ଭଜିଲେ ଭାଇମାନେ ସ୍ଥିରୀକୃତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ପଦ ସ୍ମରଣୀୟ କିଏ ଅଛି ବା ତତ୍ତ୍ୱ ଓ ମତ ଅସ୍ଥିର ଭାବ ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିବାରୁ ଶଣ୍ଢ ସଙ୍ଗରେ ଲକ୍ଷ କର । ଇଚ୍ଛାନୁଯାୟୀ ଚାଲିବାରୁ ।

ପ୍ରିୟ ବନ୍ଧୁଗଣେ ! ଅଳ୍ପ ଦୃଷ୍ଟି କରନ୍ତୁ ସଂସାର ମଧ୍ୟରେ ତୃତୀୟ ଯେ ମୈଥୁନ ତାହା ମୈଥୁନ ବୃତ୍ତି ବା ନାରୀ ପୁରୁଷ ଯୁଗ୍ମନିୟମରେ ତତ୍ତ୍ୱ ସନ୍ତୁଳରେ ସତସ୍ତରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଥିବା ଦୃଷ୍ଟି ହୁଏ କି ନାହିଁ ନୈସର୍ଗ ସମୟରେ ମଦନ ଧରି ନବଯୌବନା କନ୍ୟାଗଣଙ୍କ ସହିତ ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼େ ସେ ସମୟରେ ସଂଲାପାଦ କି ସିଦ୍ଧାନ୍ତପଦ କି ନିୟମ ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼େ କି ? ସବୁ ବିଲୋପ ହୋଇ ସର୍ବଗୁଣ ଅକର ସେହି ପ୍ରେମାଙ୍ଗିନୀ ହୃଦୟରେ ତତ୍ତ୍ୱ ବସାଉଥାଅ ବା ସ୍ୱର୍ଗ ବା ଦିବସ ଭଳେ ତା ସ୍ନେହ

କାରାଗାରରୁ ମୁକ୍ତିହେବା ଉପାୟ ଖୋଜୁଥାଅ କି ? ଆ ଭ୍ରାନ୍ତ ! ସେହିତ
ଉପାୟ ଅପ୍ରାପ୍ତ କରୁ ବିଧାନାଦ ପ୍ରଣାଳୀ ତହିଁରେ ମଧ୍ୟ ଅଛି । ଶୁଣିଲେ
କଥଣ ହେବ ସେହି ପ୍ରଣାଳୀ ମହାସାଗରରେ ଭାସୁଅଛି ଟାଣି ରଖିବା
୫ ଲୋକ ପୁଅ କିଏ ତାହା ମୋର ଅଦୃଷ୍ଟ ବୁଝାଏ ଯଦି ଦେଖ ଏହା କି
ନିରନ୍ତର ଥିବ ତାହା ନୁହେ ଚତୁର୍ଥ ଯେ ହନୁଜ୍ଞା ଅର୍ଥାତ୍ କର୍କଟ
କନ୍ୟାମାସ ହେଲେ ବୀରମୂର୍ତ୍ତି ଧାରଣ କରେ । ଯେଉଁ ସମୟରେ
୬ ପ୍ରସବ କରେ ତହୁଁ ପଞ୍ଚମ ଲଭେ । ତଦନୁଯାୟୀ ଯୌବନାବସ୍ଥା ତରଙ୍ଗ-
ଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତରଙ୍ଗ, ନାଶରେ ଯେଉଁ ଶୋକାବସ୍ଥା ପ୍ରବେଶ ତାହ ତ
ଅନାଉଁ ଅଛି । ବୁଝିଲେ ପଞ୍ଚତ୍ତ୍ୱରୁ ବଳକର ଅମ୍ଭେ ସମସ୍ତେ ସେହି
ନକ୍ଷତ୍ର ବୀରତ୍ୱ ବା ଉତ୍ସାହତାକୁ ଆଶା ରଖି ପଞ୍ଚମ ଯେ କି ସିଂହ
ଅର୍ଥାତ୍ ସିଂହତୁଗଣ ବା ମୃତ୍ୟୁରପଦ ମୁଁ ଜାଣିବା ଗୁଣରେ ଓ ମୁଁ ଯୌବନ
୭ ଓ ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ରୂପବାନ୍ ଭୁଦାଇ ଷଷ୍ଠ ଯେ କନ୍ୟା ବା ନବକିଶୋରୀଙ୍କ
ଠାରେ ମନ ରୈରିଜନଙ୍କୁ ବନ୍ଧା ଦେଇ ସୁରଣୀୟପାଙ୍କ ଶାନ୍ତ କରୁଥାଅ ।
ଓ ତୁଳ ଯେ ବ୍ୟାପାରାଦ ଅର୍ଥାତ୍ ସ୍ୱ ସ୍ୱ ବନ୍ଧୁ ହୃଦୟରେ ଲଘ କରି
ଗର୍ବ ଧାରଣ କରି ମୃତ୍ୟୁ ଟେକ ଗୃହୁଅଛି ଓ ବନ୍ଧୁତ୍ୱରସରେ ଜଡ଼ିତ
୮ ହୋଇ ଅହୋରାତ୍ର କାଳକର୍ତ୍ତନ ଘଟାଇବାର ବାଞ୍ଛନୀୟ ହୋଇ ଚଳନ୍ତି ।
ସରକ କାଳାନୁଯାୟୀ ସପ୍ତମ ଯେ ବୃଶ୍ଚ ବା ବୃଶ୍ଚିକ ଦର୍ଶନ କଲେ ଯେଉଁ
ବିକଳତା ଭୋଗ କରାଏ । ତଦ୍ରୂପ କାମ କାମକ ବଶ ଦେହରେ ଘାତ
କରି ବିକଳତାରେ ତୃତୀୟତନ୍ତ୍ରକୁ ଭୋଗ କରାଉଅଛି । ଭାଇମାନେ !
୯ ସେହି ଦର୍ପଦଳନ କନ୍ଦର୍ପ ଉତ୍ତାଧୀନରେ ରଖି ତାହାର ମାନସ ପୂର୍ଣ୍ଣ କର୍ତ୍ତା
ହୁଏ ଓ ନିଜ ଗୁଣକୁ ଉତ୍କୃଷ୍ଟତା ଦେଖାଇ ନିଜର ଇତରକୁ ବୃଦ୍ଧି କରା-
ଉଅଛି କରୁ ହେତୁାଦ ଜାଣକ ବୁଝ । ସୁଗମରେ ଥିଲେ ସଂସାର
ଉପୂର୍ଦ୍ଧିକର୍ତ୍ତା ଓ ପ୍ରବଳତା ବା ଜଗମ ନିରକ୍ଷଣରେ ଚଳାଇଲେ ସର୍ବ-
ନାଶର ମୂଳ ହେତୁ କରେ ।

ଧନୁର ପ୍ରସ୍ତର ଭାବରେ ମୋହର ଜଣାଯ଼ି ହେଉଥାଇ ଯେ ମତେ । ଯେଉଁ ପ୍ରକାରରେ ସଂସାର ମଧ୍ୟରେ ବିହାର କରୁଛ ସଜ୍ଜନେ । ତବ ବିବେକ ଯେ । ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ସାକ୍ଷ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟ ବାକ୍ୟ । ସେ କଥାକୁ ଭାଳ ଏ ପଦ କହିଲି ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ରକୁ ଯେ ଥରେ ଦେଖ । ୧୬ ।

ଦେଖି ତୁମ୍ଭ କର୍ମ ଧନୁ ଧରି ଯମ ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ରହେ ଅନୁବ୍ରତେ । କର୍ମ ଅନୁସାରେ ତୁମ୍ଭ ଅନ୍ତରରେ ବନ୍ଧ ପାଇଁ ହେଉଅଛି ସତ୍ୟରେ । ମାୟାସାଗର ଯେ । ଦେଖୁଅଛ ଏହି ଯେ ସଂସାର । ମକର ହୋଇ ତୁମ୍ଭକୁ ଖେଳା ଏ କରୁଅଛି ସେହି ସେ ଅହାର । ୧୭ ।

ଓ, ହୋ, ଭାଇମାନେ ! ଦଶମ ଯେ ଧନୁ ତା ଅର୍ଥାତ୍ ମନେ ପଡ଼ିଲେ ଡର ମାଡ଼ୁଛି । ହେମନ୍ତ ବଳବ ଦେଖନ୍ତୁ ଯେଉଁ ଭାବନାରେ ଆମ୍ଭେମାନେ ଚଳିବା ବା ଯେଉଁ ଭାବକୁ ଧାଇ ଜଗମଣ୍ଡଳରେ ବିହାର-ଯାତ୍ରା କରୁଥାଉଁ ସେହିସବୁ ସଜ୍ଜନଙ୍କ ବଖାଣ ସହିତ ବିଶ୍ୱର ଜୀବ ଯେ ଶମନାଧିପ ଧନୁ ଧରି ଆମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ରହିଅଛି କର୍ମାନୁଯାୟୀ ଦାଣ୍ଡ ପ୍ରହାର ମାରିକେଇ କର୍ମାର୍ଜିତ ଫଳରେ ଯୋଗ କରାଉଅଛି । ଆପଣ-ମାନେ ମନୁଶାସ୍ତ୍ର ଦେଖନ୍ତୁ, ସେହି ଯମରାଜା କାହାର ସଫାଇ ଦେବା-ପାଇଁ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ସାକ୍ଷ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରଖିଅଛି । ଏହା କହିଲାବେଳକୁ ଦୁଃଖ-ବୋଧ ଲଭ ଜଣାଇ ଦେଲି । ଯେ ଆପଣମାନେ ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର ଦେଖିବା ହେଉ । ଓ ଏଥୁଅନନ୍ତର ଏହି ଯେ ପୃଥିବୀ ମାୟାସାଗର ମଧ୍ୟରେ ଦଶମ ଯେ ମକର ବା ନକ୍ର ଘାହା ଏହି ସଂସାରକୁ ଲକ୍ଷ କରି । ଯେଉଁପରି ଜଳ ପ୍ରସବ କରି ସନ୍ତାନଙ୍କୁ ଭକ୍ଷଣ କରେ ତଦନୁଯାୟୀ ଏହି ସଂସାର ଉତ୍ପତ୍ତି କରାଇ ଭକ୍ଷଣ କରୁଅଛି ଓ ଦେଖ ଏକାଦଶ

କୁମ୍ଭକୁ ଯେ ଦେଖ କରିଣ ବବେକ କୁମ୍ଭେ ଜଳ ପୂର୍ଣ୍ଣ ରହୁଥାଏ ।
ଉଳଗଲେ ଜଳ ଦେଲେ ରସାତ୍ମଳ ଆଉ ନ ଯେ କୁମ୍ଭ ଶୋଷପାଏ ।
ଏହି ଜୀବନ ଯେ । କୁମ୍ଭେ ଜଳ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାଏ ହୋଣ । ଯେବେ ଉଳଯିବ
ଅଉ ନ ରହିବ ଚମତ୍କାର ମାୟା ଏ ଭୁବନ । ୧୮ ।

ମୀନ ପ୍ରାୟେ ମନ କର ଛନ୍ଦ ଛନ୍ଦ ଭ୍ରମୁଛ ମହା ଏ ଘୋରବନ ।
ହୋଇଣ ପ୍ରମତ୍ତ ବଶୀଭୂତ ପୁଣ ଲୁଣ୍ଠି ନେଉଛ ଏ ଯନ୍ତ୍ରାସନ । ସବୁ
ଅନିତ୍ୟ ଯେ । କ୍ଷଣକେ ସବୁ ହୋଇବ ହତ । ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଶରୀର ଦେବ
ନାରଖାର ମେଷ ହୋଇଯିବ ଏଜନ୍ମ ତ । ୧୯ ।

ଯେ କୁମ୍ଭ ତାହା ଏହା ବୁଝ, ଏହି କୁମ୍ଭରେ ନୀର ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଥୋଇଲେ ରହିବ ଅକାଶାଦ ଶଯ୍ୟା ଓ ନଗର ପ୍ରଭୃତି ଶୋଭା ଦୃଷ୍ଟି ପାଉଅଛୁ ମାତ୍ର ଉକ୍ତ କୁମ୍ଭ ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିବାକାଳେ ଯେଉଁ ବିନ ଶୋଷିଲୁ ବା ମାନନୀୟ ହୁଏ ସେହି କୁମ୍ଭ ପୃଥ୍ୱୀରେ ଉଳଗଲେ ସେହି ନୀର କୋଉଠାର ଉକ୍ତ କୁମ୍ଭରେ ପ୍ରସ୍ତୁତବାର ବଳ ହୁଏ କି ? ବା ବୃକ୍ଷ ଯେଉଁ ସମୟରେ ପଲ୍ଲବିତ ଥାଏ ତାହା ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଖା ଅଗ୍ର ପ୍ରଭୃତି କେଉଁପରି ଦୃଷ୍ଟି ନ ଥିବେ ଓ କୁଠାରରେ ଛେଦନ କରି ଭୂମିଶାୟୀ ହେଲେ ଯେଉଁପରି ଅଶୋଭା ଦୃଷ୍ଟି କରୁଅଛ ତଦନୁଯାୟୀ ଏହି ଶରୀର ରକ୍ଷା । ବୁଦ୍ଧିମାନେ ! ମୀନ ଯେଉଁପରି ଅଗାଧବନରେ ଚଞ୍ଚଳତା ଧାରଣ କରି ବିହାର କରୁଅଛି ତଦନୁଯାୟୀ ଆପଣମାନେ ମାୟାବନରେ ଭ୍ରମଣ କରୁଅଛ । ଏହି ବନର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାହିଁ ବୁଧଜନେ ଆପଣମାନେ ସ୍ୱବୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦ ଅଗ୍ରେ ବିବେକ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ସଦା ସୁଖରେ ରହୁଥିବା ଜନ୍ତୁ ଭାବ ! ଏହା ସତ୍ୟ ନୋହେ । ଏ ଅନିତ୍ୟ ସଂସାର ସଙ୍କେତ

ବହୁଳ ଯେତେକ ହୃଦୟେ ଗ୍ରହଣ କରିଣ ବିବେକହୃଦେ ଧ୍ୟାୟି
ବିଚାରିବ ତହିଁ ଜ୍ଞାନ କୃତ ହୋଇ ସଂସାର ବୃକ୍ଷ ଏ ଅଟଇ । ଏହି
ବୃକ୍ଷରେ ଯେ । ଫୁଟିଛି କୁସୁମ ଦେଖ ଥରେ । ବୁଝିପାର ଯେବେ ସେ
ପୁଷ୍ପକୁ ତେବେ ତୋଳି ନେଇ ରଖ ହୃଦ୍ ପରେ ।୨୦।

ସେ ଯେଉଁ ପୁଷ୍ପର ବାସନା ପ୍ରକାର କି କହିବି ତା ତୁମ୍ଭ ଆଗେ
ଦେବତାବୃନ୍ଦଗଣେ ପାଇବା କାରଣେ ଜଗିବସିଛନ୍ତି ସେ ସ୍ୱଗେ ।

ଦେହାଦି ଅସ୍ଥାୟୀ ହେତୁ କରି । ଭାଇମାନେ ! ଏହି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟସ୍ୱରୂପ ଅନନ୍ତବିସ୍ତାର ଯାହା ତୁମ୍ଭର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖୁଅଛ କ୍ଷଣକ ମଧ୍ୟରେ ସବେବ ଏପରି ବିଲୋପ ହୋଇ ଯିବ ଯେ ଆଉ ତାହାର ଚିହ୍ନ ବର୍ତ୍ତି ରହି ପାରିବ ନାହିଁ ମାଏକ ହେ ବନ୍ଧୁଗଣେ ଦେଖନ୍ତ କ୍ଷଣକେ ନଷ୍ଟ ହୋଇ ଗଲାରୁ ଏହି ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଶରୀର ମୃତ୍ତିକାମୟ ମୃତ୍ତିକାରେ ମିଶି ଏହି ସଂସାର ମିଥ୍ୟାମୟ ସ୍ୱପ୍ନ ଦୃଷ୍ଟି ମିଛପରି ସବୁ ଲୟ ହେବ । ଆଉ ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର ବର୍ତ୍ତମାନକାଳୀନ ଅବସ୍ଥା ଦେଖାଇବ କି ? ବିଚାର କର ଦେହ ମିଥ୍ୟା ଜଗତ ମିଥ୍ୟା ମାୟା ମିଥ୍ୟା ଦୃଢ଼ଜ୍ଞାନରେ ଦୃଷ୍ଟି କର । ଭାଇମାନେ ! ଯେତେ ଗୁଡ଼ାଏ ବିଷୟ ଜଣାଇଲି ତାହା ସବୁ ହୃଦୟରେ ରଖି ବିବେକ ବଳଦ୍ୱାରା ହୃଦୟରେ ଧ୍ୟାନ କରିବ ହେଉ । ଜ୍ଞାନ ହୃଦୟରେ ଧ୍ୟାନ କରି ବିଚାର କରିବେ ଯେ ସଂସାର ନାମକ ବୃକ୍ଷ ଯାହା କହିଅଛ ତାହା ନଷ୍ଟମୟ ଏହି ଅଟେ ।

ଏହି ବୃକ୍ଷରେ ଯେଉଁ ପୁଷ୍ପ ପ୍ରସ୍ଫୁଟିତ ହୋଇଅଛି । ତାହା ବାରେ ଅନାଏ ଯେବେ ଲକ୍ଷ କରି ପାରିବ । ତେବେ ସେହି ପୁଷ୍ପକୁ ତୋଳି ନେଇ ହୃଦୟରେ ବା ମସ୍ତକରେ ରଖିବ ଭ୍ରାତୃବୃନ୍ଦ ! ସେହି ପୁଷ୍ପର ବାସନା ପ୍ରକାଶ ବା ସୁଗନ୍ଧ ସୁମଧୁର କି ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ତାହା ତୁମ୍ଭ ଆଗରେ କିଣ ଜଣାଇବି । ସେହିଁ ପୁଷ୍ପ ବାସନା ଏପରି ସୁବାସିତ ହୁବାସିତ ଯେ

ମାଳଜଗିଛୁ ଯେ । ତୋଳ ବଢ଼ ନାଏ ବାଛୁ ବାଛୁ । ଦୁଇ ଜାତ ଫୁଲ
ଝଡ଼ଇ କେବଳ ପାଏ ଜାଣି ଫୁଲ ସେ ଦେଉଛି । ୨୧ ।

ସେ ଛାଡ଼ି ପାଉବ ଫୁଲ କଣେ ଯିବ ଭ୍ରମ ଯିବ ତାରପାଶେ ଗଲେ ।
ସ୍ପେ ଝୁଣ୍ଟଣେ ଦେଇ କର୍ମ୍ମେ ଭ୍ରମାଇ ଦଏ ପାଶେ ରହିଲେ ।
ଦେଖ ତାହାର ଯେ । ବନମାଳୀ ନାମ ସେ ପ୍ରଭାବ । ଯେଉଁ ଫୁଲ
ଇଚ୍ଛା ଲଭିବାକୁ ବଞ୍ଚା କରିଛ ଯାଅ ସେ ମାଳଘର । ୨୨ ।

ଦେବତାଦିଗଣେ ଓ ଋଷିଗଣେ ପାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରେମାଭିସନ୍ଧିରେ ଉକ୍ତ ବୃକ୍ଷ ଅନ୍ୱେଷ କରିବସିଛନ୍ତି ପାଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । କାରଣ ସେ ବୃକ୍ଷ ମୂଳରେ ବୃକ୍ଷର ବୃକ୍ଷରକ୍ଷକ ମାଳୀ ପ୍ରାପଣିକ ସ୍ୱରୂପ ଧରିଅଛି ଓ ପୁଷ୍ପ-ଭଲ ଭଲ ବାଛିକରି ତୋଳ ବଞ୍ଚାନଏ । କିନ୍ତୁ ଦୁଇଜାତ ଫୁଲ ପ୍ରସ୍ଫୁଟିତ ସେହି ଦୁଇଜାତ ଫୁଲ କେବେ ତାହା ସୁଦ୍ଧା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନ ଦେଇ ପାଏ ଛାଡ଼ି ଫୁଲ ପ୍ରଦାନ କରେ । ହେ ସବ୍ୟଗଣେ ! ଯଦି ଆପଣମାନଙ୍କର ସେହି ଫୁଲ ପାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା ଥାଏ ତେବେ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନେ ଫୁଲ ଛାଡ଼ିବ ସେ କଣିବାକୁ ଯିବ ।

ଆହା ! ମନେ ତ ପଡ଼ନ୍ତି ଗୁଣଜ୍ଞଜନେ ! କଣି ଯିବାକୁ ମୁହିଁରେ କହିଲି କହିକରି ଭାବନାରେ ଭୁଲି ବସିଲିଣି ନାଣ ଦେଲି କଳବ ଦେଖନ୍ତୁ ସେ ସେହିଁ ମାଳୀ ବଡ଼ ଶଣ୍ଠ ଓ ଅନେକ ପ୍ରକାରରେ ଜନ ମନକୁ ହରଣ କରି ଭ୍ରମାଇବାର କଥାଟା ଉଦ୍ଭ୍ରମ ପ୍ରକାରେ ଶିଖିଅଛି ଯେ ଯାଉଅଛନ୍ତି ସମସ୍ତେ ଭ୍ରମି ଭ୍ରମି ଯାଇସାରିଲେଣି ଓ ଯାଉଛନ୍ତି ଯିବେ ସୁଦ୍ଧା ସେ ସବୁ ବୁଝି ସତର୍କରେ ଯିବ ନ ହେଲେ ଭ୍ରମିଯିବଟି ସେହି ମାଳୀ ନାମଟି କହୁ ଦେଉଅଛି ତାହାର ନାମ ବନମାଳୀ ବନ ପ୍ରଭୁର ବା କଣ୍ଟକ ଯେଉଁ

ସେ ମାଳୀ ବଳୁର ବଳେ ଶରନ୍ତର ତାଙ୍କ ପଦ୍ମପାଦେ ବଉ ଥଅ ।
ଏ ସବୁ କହିଲି ଯାହା ବୁଝିଥିଲି ମନରେ ନ ବହିବ ଯେ ହାସ !
ଜଳ ପ୍ରକାଶ ଯେ । କ୍ଷମା କରିବ ମୋହର ଦୋଷ । ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ଥାଏଁ
ଗୀତରେ ଜଣାଏଁ ଦୀନହୀନ ଏ ବହ୍ୱାବୀ ଦାସ । ୨୩ ।

ଫୁଲ ନେବା ପାଇଁ ତୁମ୍ଭ ଇଚ୍ଛା ବା ଲଭିବାକୁ କଷ୍ଟ ହଇ ହେଲେ ସେହି ମାଳ ଘରକୁ ଯାଅ । ସେହି ମାଳିର ହୋମ୍ବର ଗୃହଦ୍ୱ ଉଷ୍ଣୀଷ୍ଟ ହସବ ସନ୍ତରେ ମୁଁ ନବୋଧାସ୍ୱ ଅଟେଁ ଓ ସେହି ମାଳିଙ୍କ ଗୁଣ କୀର୍ତ୍ତି ସ୍ମରଣ କରି ଓ ସେହି ମାଳିଙ୍କ ପାଦପଦ୍ମରେ ଆଶା ରଖି ହାଲ ନର୍ତ୍ତନ କରେଁ । ସଭ୍ୟବୃନ୍ଦେ ! ମୁଁ ନବୋଧ ଯାହା ବୁଝିଥିଲି ତାହା ସବୁ ଜଣାଇ ଦେଲି ଜଣାଇବାରେ ଯେତେ ନିଷ୍ଠୁର ବାକ୍ୟ ବା କର୍ଣ୍ଣକଟୁ ହୋଇଥିବ । କ୍ଷମନା ନ ହୋଇ ସୁମନା ହେବେ ଭଦ୍ରେ ! ଯାହା ସବୁ ବର୍ଣ୍ଣିଅଛି ଜଣାଇ ଦେଲି ହାତଯୋଡ଼ି ମାଗୁଅଛି ହାସ କରାଇବେ ନାହିଁ ଓ ଦୋଷାଦୋଷ ମୋର କ୍ଷମା କରିବେ । ମୁଁ କ୍ଷମା ମାଗୁଅଛି ମୋର କ୍ଷୁଦ୍ର ନାମ ଦୀନହୀନ ବହ୍ୱାବୀଦାସ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିକ ଗଣ ପ୍ରମାଣ କରିଅଛନ୍ତି । ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗରେ ଥାଏଁ କଳୁ ଜଣାପଡ଼ିବାଟା ପଦ୍ୟ ଯୋଜନା କରି ଜଣାଏଁ ।

ରାଗ କେଦାର କାମୋଦୀ ।

ମନଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦ ।

ସିନ୍ଧୁଜା ପଦ ବୁଝି ଭାବରେ ମନ । ଯେବେ ଭାବୁ ବ ଏହା ମାୟାଭବନ ଯେ । ୧ । ଧ୍ୟାନ କରୁଅଛୁ ଯେତେ ପଦାର୍ଥ । ଧ୍ୟାନର ଭାବ ସବୁ ଏ ଅଟେ ବ୍ୟର୍ଥ ଯେ । ୨ । ଇସ ପାଇଣ ସବୁ ଦେଉ ପାସୋର । ଭବ ସଂସାର ମାୟା ଜାଣି ନ ପାର ଯେ । ୩ । ସୁଦ୍ଧବାଦ ପାଇଣ କାଳ ନ ଦେବ । ସୁଦ୍ଧ ଭାର ଭ୍ରମ୍ଭ ମିଛେ ଗରଜ ଯେ । ୪ । ଅନାୟୁମ ଭାହିଁକ ଭାବରେ ମନ । ଅରଣ୍ୟ ଅଟେ ଏହି ମାୟାଭବନ ଯେ । ୫ । ଆସିଛୁ ଭୁଞ୍ଜି କେତେ ପ୍ରକୃତ ଭାର । ଅଣା ନ ରଖୁଥିବୁ ସେବାଲ ମୂଳ ଯେ । ଭବ ଜନ୍ମକୁ ସାର ଭାବ ସ୍ୱ ଚତ୍ତ । ଉତ୍ପନ୍ନତଃ ଭ୍ରମ୍ଭ ଦୋଷ ଉନ୍ନତ ମ୍ପେ । ୬ । ଲଳକରେ ସବୁକାଳେ ଜୀବନ ଥିବା । ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ଧନ ରଖି ଭୁଞ୍ଜିବା ଯେ । ୮ । ଉଦ୍ୟୋଗେ ଲାଗି କର ଧନ ସଞ୍ଚୟ । ଉତ୍ତାର କେଉଁଷ୍ଠ କେ କର ଭୁ ଲୟ ଯେ । ୯ । ଉଣା ପଡ଼ିବା ହେଥା ନ ହୁଏ ଜଣା । ଡ଼ାଉଅଛ ତରଙ୍ଗ ପ୍ରେମ କାମନା ଯେ । ୧୦ । ରୂପବନ୍ତ ଷୋଡ଼ଶ ସବୁ ଯାଉସୋରୁ । ଯେପଣ କରୁଅଛୁ ସ୍ନେହ ପୁତ୍ରରୁ ଯେ ।୧୧। ସେପଟେ କାହାବଳେ ଦେଖ ଭୁ ଥରେ । ଲୁଣି ବସିବୁ ଭାବ ଅଭାବ ଘରେ ଯେ । ୧୨ । ଋତ ରହୁଛୁ ତୋଷଠାରେ ତା ସୁନ୍ଦା । ଋତ ଭୁଲିରୁ ଦୋଷ ଭଯ ଦୋରେହା ଯେ ।୧୩। ଝଙ୍କାଇବ ସେ ନୂହେ ଦେଖୁଛ ସବୁ । ଝଡ ପାଉରୁ ଚନା ତାର ପ୍ରଶଂ ଯେ । ୧୪ । ଏଣୁ ତାଳରେ ଦେବ ପାଇଲେ ତାହା । ଏହା ଥିବ ସେ ସବୁ ତାଳକୁ ସ୍ୱନ୍ଦା ଯେ । ୧୫ । ଐଜ୍ଞ ଏ ଘଷ୍ଟ ପାଇ ଭ୍ରମ୍ଭ ଏହା । ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ପାଇ ଭୁଞ୍ଜ ଦେଉ ବାଞ୍ଛା ଯେ । ୧୬ । ଓଜଃ ପାଇଣ ଭୁଞ୍ଜ ଓ ଘରେ ବାସ । ଓଜ ସ୍ଥଳ ଦେଖାଉ ଓଁକାର ନାଶ ଯେ । ୧୭ । ଊର୍ଦ୍ଧାବର

ମୂଷଣ ବୁଲୁ ସଂସାର । ଔଜଳ୍ୟ ଦ୍ରାକ୍ଷଂ ହେବ କର ବଣ୍ଟର ଯେ ।୧୮
ଅଚଳନ୍ତ ମାୟା ଏହା କଳ ନ ପାରୁ । ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ପୁରୁଷ ତହୁଁ ସେ
ସ୍ମରୁ ଯେ । ୧୯ । ଅନ୍ତଃକରଣେ ଯେବେ ଜାବ ଦେଖିବୁ । ଅନ୍ତଃ-
କାଳରୁ ଫଳ ପାଇ ତୃଷିବୁ ଯେ । ୨୦ । ବନ୍ଧୁଛ ମନ ଏହା ବୁଝିରେ
ବାୟା । ଭ୍ରମ ବୋଲି ସବୁ କରୁଛୁ ଯାହା ଯେ । ୨୧ । ଖାଇଣ
ମାୟାମଦ ହୋଇ ଅଚେତ । ଖଣ୍ଡ ସ୍ୱର୍ଗ ଅଭର କରୁ ଦୁ ନୃତ୍ୟ ଯେ ।
ସ୍ମରୁ ବୋଲିଣ ଯେଉଁ ପଦାର୍ଥ ଅଛି । ଗୁରୁ କୃପେ ସାକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତ
ହେଉଛ ଯେ । ୨୩ । ଘଟ ପାଇଣ ଦେଖୁ ମାୟା ସଂସାର । ଘଟାଇ
ନ ପାରୁଛୁ କେ ଦେଲା କର ଯେ । ୨୪ । ଉଭୁଁ ଅସିବା ଦେଖ ଦୁର୍ଦ୍ଦିମୀ
ଜଳ । ଉଅଁସ ପ୍ରାପ୍ତ ଏହା ହେଉନ୍ତି ଜାଣ ଯେ । ୨୫ । ଚମତ୍କାର
ଭୁବନ ଦେଖିଣ ଏହା । ଚକିତ ହୋଇ ବୁଝି ନ ପାରୁ ତାହା ଯେ ।
ଗ୍ରହି ଅସିଛୁ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନ ଗୋଚର । ଛାଡ଼ିଲେ କନା ଅଉ ଦେଖୁ
ସେ ଘର ଯେ । ୨୭ । ଜଗତ ବୋଲି ଯେଉଁ ହାଟ ବସିଛି । ଜାଗ୍ରତ
ହେଲେ ତାହା ଶୋଭୁ ଦଣ୍ଡୁଛ ଯେ । ୨୮ । ଝିଟିକେ ଏ ଘଟ
ଅନ୍ତର ହେବ । ଝଲମଲ ଝଲବା ଅଉ କ ଥିବ ଯେ । ୨୯ ବସ୍ତୁମ
ତଉ ଏହା କହେଁ ତୋ ଅଟେ । ନିଷ୍ପୃ ଗୁରୁପ୍ରାଦ ଭଜ ସବୁବେ
ଯେ । ୩୦ । ଢାଣି ଧଇଛି ଧନୁ ଦେହରେ ଯମ । ଟାଳ ରହୁ ଦେଖ
ଭୁ କଲ ଭ୍ରମ ଯେ ।୩୧। ଠହୁଲ ନ ପାଉ ଭ୍ରମୁ ଏହା । ଠଣା
ପାଇଣ ନ ପାଉ କଥାଁ ଦକ୍ଷା ଯେ । ୩୨ । ଡୋଳାରେ ଦେଖୁଅଛୁ
ଏହି ସଂସାର । ଢାଅଣୀ ହୋଇ ଗ୍ରାସୁଅଛି ଏ ଘର ଯେ ।୩୩। ତମାଳ
ତଥ୍ୟରେ ଭୁ ଦେଉଁ ଅଜନ । ଥାକି ଦେଖ ଭୁ ଏହା ଶୋଭ ତ
ମନ୍ଦ ଯେ । ୩୪ । ଅଣ ଅମୃତ ଦେଲୁ ସଙ୍ଗ ନ ପାଇ । ଅଣିମ,
ସ୍ୱହିଁ ଧନା ଭ୍ରମୁ ମଣ୍ଡ ଯେ । ୩୫ । ଚରଣ ଲବଣ୍ଡା ମାରୁଅଛି

ନାମ । ତାହା ଦେଖିଣ ଭୁଲିଗଲୁ ସେ ଧାମ ଯେ ।୩୭। ଅପୂ ସ୍ୱାର୍ଥ
ପାଇବୁ ସ୍ଥିର ନ ହେଲେ । ଥରା ହୋଇ ଭ୍ରମିଲେ ଅଣିର ଭୂଲେ ସେ ।
ଦଶା ଦଅନ୍ତି ଦୁଷ୍ଟେ ସଙ୍ଗେ ଥାଇଣ । ଦହର୍ଡ଼ି ବାନ୍ଧ ଓଟାରୁଥାନ୍ତି
ପୁଣ ଯେ ।୩୮। ଧଇର୍ଯ୍ୟ ଧଇଲେ ତୁ ପାଇବୁ ଲାଭ । ଧର୍ମାରୂପ
ଦେଖି ତୁ ବୃନ୍ଦା ନଭବ ଯେ ।୩୯। ଭଗବତ ଯେତେ ଜୀବ ଏହା
ବଶୁରୁ ।ନିର୍ଗତ ହେଉଛନ୍ତି ତାଙ୍କ ଗର୍ଭରୁ ଯେ ।୪୦। ପରକାଳରେ
ସେହି ସ୍ଥାନରେ ଭେଟ । ପ୍ରକାଶ ହେବ ତୋର କର୍ମ ଅଦୃଷ୍ଟ ଯେ ।
ଫଳ ପାଇବୁ ଯାହା କରିଣ ଥିବୁ । ଫେରି ଆସିଣ ଅନ୍ୟ ଘଟ ଗୃହିବୁ
ଯେ ।୪୨। ବିକାଶ ହେବୁ ଏହି ସଂସାର ପରେ । ଦୁଃଖ ଦେଖିବୁ
ଅସି ସେହି ରୂପରେ ଯେ ।୪୩। ଭଲକର ବୁଝିବୁ ଏହା ତୁ ଦେଖ ।
ଭବମାଝରେ କରକର୍ମ ଅଲେଖ ଯେ ।୪୪। ମନୁଆଦ ଯେ ଥିଲେ
[illegible]ବ ଏ ତ୍ରିଲେ । ମାଇଣ ଦୁଷ୍ଟଙ୍କୁ ହେ ଚାର ହୋଇଲେ ଯେ ।୪୫।
ଜନ୍ମମରଣ ଏହା ଜାଣ ନିଷ୍ଟପୃ । ଜଗମୋହନ ମାୟା ସବୁ ଅଥୟୁ ଯେ।
ରସକ ହୋଇଣ କେବଳ ପୁରୁଷ । ରଖି ନ ପାରୁ ତାଙ୍କ ହୃଦେ ବଶ୍ୟ
ଯେ ।୪୭। ଲବେ ହେଲେ ତାଙ୍କୁ ତୁ ନ ପାରୁ ସ୍ମର । ଲୋଭମାୟା
ମୋହରେ ଦବା ଖଙ୍କସ । ବିକାଶ ହୋଇ ଭ୍ରମୁଛୁ ଏହି ବନ ।
ବିଷୟୁ ବନ୍ଧ ହେଉଛୁ ଛନ୍ଦଛନ୍ଦ ଯେ ।୪୯। ସବୁ ଛାଡ଼ିଣ ଏବେ
ପଣ ଶରଣ । ସର୍ବେଶ୍ୱର ଜଣର ପାଦକୁ ଯେନ ଯେ ।୫୦। ଶଙ୍ଖପ୍ରଭ
ଧ୍ୟାୟି ଏବେ ଜର ବଗୃର । ସଦାହାଲେ ଅସୟୁ ହେବୁ ଏଠାର ଯେ ॥
ସକଳ ଜଳ ସ୍ଥଳ ଅବରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ । ସାଯାରେ ସେ ପୁରୁଷ ଅଛନ୍ତି
ଜାଣ ଯେ ।୫୨। ହରଣ କରନ୍ତି ଅଶେଷ କଳ୍ମଷ । ଦୟାଧାମଙ୍କୁ
ହୃଦୟରେ ତୁ ଭୋଷ ଯେ। ୫୩। ଶ୍ରୀଗଣ୍ଡିବ ଷପ୍ନନ ଦେ ଯେ ପୁରୁଷ
କ୍ଷମା ମାଗୁଛି ତାଙ୍କୁ ବହୁଦାସ ଦାସ ଯେ ।୫୪।

ଦଶ ଅବତାର ।

ସ୍ୱର କେଦାରକାମୋଦୀ ।

ଶ୍ରୀସନ୍ଧ୍ୱ ସ୍ୱତପଢ ସେ ଯେ ପୁରୁଷ । ଖ୍ୟାତ କିପୁର କର୍ତ୍ତା ସେ ପ୍ରଭୁ
କ୍ଷଣ ଯେ । ୧ । ହରିଙ୍କ ଭୁଜଙ୍ଗ ଯେ ଅସଜେ ଥାଇ । ହରବୋ-
ଇଣ ଜାଣ ସେ ରୂପ ଧ୍ୟାୟି ଯେ । ୨ । ସ୍ୱରୂପ ଯୁବତୀ ଯେ ପ୍ରକୃତି
ମାତ । ସକଳ ବଣଧାତା କର୍ତ୍ତୃର ସେ ତ ଯେ । ୩ । ଷଡ଼ଦର୍ଶନ ସତ
ଭଜ ତମରେ । ଶତ୍‌ଚକ୍ରଦଳ ପଦ୍ମ ହେଲେ ଜାଣ ରେ ଯେ । ୪ ।
ସର୍ଜ୍ଜନା କରିବାକୁ କଲେ ବିଚାର । ଶିବ ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁ ସେ ହେଲେ
ପ୍ରଚାର ଯେ । ୫ । ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ସର୍ଜ୍ଜନକୁ ବ୍ରହ୍ମା ରହିଲେ । ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେ
ଯୋଗୀରୂପ ଶଙ୍କର ହେଲେ ଯେ ॥ ଲାବଣ୍ୟରୂପ ଏ ଯେ ହେଉଛି ମହୀ ।
ଲକ୍ଷ କଲେ ଜାଣିବ ତପର ସେହି ଯେ । ୭ । ସ୍ୱୟଂ ମଧ୍ୟେ [illegible] କର୍ଣ୍ଣରୁ
ଜାତ । ରଣ ଲଗାଇ ଯୁଦ୍ଧେ ହେଲା ସେ ହତ ଯେ । ୮ । ଯଶସ୍ୱୀ
ଋଷି ଅସ୍ତ୍ର ଓଡ଼ିୟ ପ୍ରତିଜ୍ଞେ । ଜଗନ୍ମୋହିନୀ ମଧୁ ଯା ଧାମ ହେଲେ
ଯେ । ୯ । ମହାଚଳ ରହିଲା ସେ ନାଗଲୋକ । ମର୍ତ୍ତ୍ୟପୁର ଯେ ଭୂତ-
ମଧ୍ୟ ଯା ହେଲା ଯେ ୧୦ । ସ୍ୱଗବତୀ ହୋଇଣ ସପ୍ତ ଖଣ୍ଡରେ ।
ଅବାକୁର ହୋଇଲେ ପ୍ରେମରଙ୍ଗରେ ଯେ । ୧୧ । ବ୍ୟସନେ ଯେ
ତନବ ତାହାର ପାଇଁ । ବଧିବେ ବିଷ୍ଣୁ ଅବତାର ସେ ହୋଇ ଯେ ।
ଫଳ କୁସୁମ ତରୁ ବୃକ୍ଷାଦି ଜାତ । ଯେତେ ଅପଣା ଗର୍ଭେ ପ୍ରଥମେ ଖ୍ୟାତ
ଯେ । ୧୩ । ପ୍ରକାଶ କଲେ ଯଜ୍ଞେ ଯେତେ ଏ ଜୀବ । ପ୍ରଧାନ ଜନ୍ମ-
ଜନ୍ତୁ କଲେ ଭୁଦେବ ଯେ । ୧୪ । ଜଗ ଜଡ ପର୍ବତ ଏଥି ମଧ୍ୟେଣ ।
ଜଣ୍ଡିପୁ କର ଜହଲ୍ୟା ହେଲେ ପୁଣ ଯେ । ୧୫ । ଧର୍ମ ମଧ୍ୟରେ ପାପ
ପ୍ରବଳବାସୀ । ଧରଣୀ ରୂପ ପୃଥ୍ୱୀ ସଙ୍କଟ ହର ଯେ । ୧୬ । ଦଇନାମନ୍ଦ
ଦୈତ୍ୟ ସମୁଦ୍ରେ ଜ ତ । ଦଳନ କଲେ ମୀନରୂପେ ତହିଁ ତ ଯେ । ୧୭ ।

ଥରଥର ହୃଷ୍ଟର ଅବନୀଶ୍ୱର । ଅମୃତ ମୋହିନୀ ତହିଁ ଶିବ ମନର
ଯେ । ୮ । ତ୍ରିଲୋଚନାଥ କ୍ଷୀରାବ୍ଧିର ମନ୍ଥିଲେ । ତହିଁ ସେ କୂର୍ମରୂପେ
ପିଠି ଧଇଲେ ଯେ । ୯ । ଅଣାକାର ଯେ ଦର ସାଗରେ ଉଧ ।
ଅନାଇଁ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ଯେ ଦେଲେ ଅଦେଶ ଯେ । ୧୦ । ଦକ୍ଷିଣ ନେଇ
ପତ୍ର ରହିବୁ ନାହିଁ । ଭାଲେ ମସ୍ତକେ ହିରଣ୍ୟାକ୍ଷ ଯେ ତହିଁ ଯେ ।୧୧
ଭକ୍ତର ଦର୍ମ ଭାର ପ୍ରବଳ ଦେଖି । ତେଉଁ ଯାଉଛୁ ତହୁଁ ଶେଷ
ହେଲା ଯେ । ୧୨ । ଠୂଳବ୍ରହ୍ମ ବ୍ରହ୍ମାକୁ ଅଦେଶ ଦେଇ । ଠାଣିରେ
ଶୂକର ଯେ ହୋଇଲେ ତହିଁ ଯେ । ୧୩ । ଟାଣେଣ ଶଙ୍ଖ ଦଳ ନାଶ
ଯେ କଲେ । ଟାଣି ଦନ୍ତ ମୂଳରେ ପୃଥ୍ୱୀ ଧଇଲେ ଯେ । ୧୪ । ନୃସିଂହ
ଧ୍ୱଂସକାରୀ ଦଇତ୍ୟଙ୍କରେ । ନଚ୍ଛାର ଦର୍ମ କରେ ପ୍ରହ୍ଲାଦରେ ଯେ ।୧୫
ନୃସିଂହ ଦ[illegible] ସ୍ତୁରଗ । ଯେ ଥପୁର । ନୃସିଂହ ସଦାକାଳେ ହଳ
ଅପାର ଯେ । ୧୬ । ଜଗତ କର୍ତ୍ତା ପ୍ରହ୍ଲାଦ ରକ୍ଷକ । ଜାଣି, ଦୁର୍-
ବାସ ହୃଦୟେ ହେଲା ଯେ ।୧୭। ସ୍ତମ୍ଭ ଫାଡ଼ିର ବାହାରି ତା ହୃଦ ।
ଛିଡ଼ି ଉପ୍ରୋଧ ତାଙ୍କୁ କରିବା ବଧ ଯେ ॥ ଚମତ୍କାର ହୁବନେ ତାଙ୍କ
ହୋଇ । ତହିଁଦଗକୁ ସ୍ତୁହିଁ ହିରଣ୍ୟ କହୁ ଯେ । ୧୯ । ଉପାସ୍ୟ
ବଳେ ଯେବେ ଚୋଦରିଅଛୁ । ଦ୍ରୁପଖତ ନୋହୁଲେ ନଷ୍ଟେ ନାଶୁଛୁ
ଯେ । ୨୦ । ଘଣ୍ଟନାଙ୍ଗ ନୃସିଂହ ହେଲେ ଏଣୁ । ସଇବେ ନାଶ
ହଲେ ନୃସିଂହଦେଶ୍ୱର ଯେ । ୨୧ । ସର୍ବ ତରୁଣ ଉଗ୍ରମୂର୍ତ୍ତି ହୋଇଲେ
ଗ ି ଜଗନ୍ମୋହିନୀ ସନ୍ତୋଷ ହଲେ ଯେ । ୨୨ । ଶେପେଲ ଦାନ
ଦେଇ ରଜା ସେ ବଳ । ଖୁବ କଲେ ସେ ପ୍ରଭୁ ଏ ମହାବଳୀ
ଯେ । ୨୩ । ହରୁଣୀବର ଏଣ ବାମନ ରୂପେ । ହର ପ୍ରସାଦ ଦାନ
ମାଗିଲେ ଅପେ ଯେ । ୨୪ । ଅନ୍ତଃକରଣ ଶୁଣିବ ଜିପାଦ ଭୂମି ।
ଅଞ୍ଜଳେ ଦେଇ ଷେନଲେ ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ ଯେ । ୨୫ । ଅଭୁତେ ପାଦ

ଏଡ଼ ଜାଣିରୁ ଛଡ଼େଇ । ଅଗସ୍ତ୍ୟ ତ୍ରିପୁରକୁ ଦାନରେ ନେଲେ ଯେ ।
ଔଦାର୍ଯ୍ୟ ବଳଗଲା ପାତାଳପୁରେ । ଔପ୍ରାଣ୍ଡକ ନନ୍ଦିଦ୍ୱାମାନେ ସେ
ହେବେଲ ଯେ । ୩୭ । ଓଁକାର ପୁରୁଷ ସେ ଦେଖିଣ ନରୁ । ଓଳମ୍ବିଲ
ହୋଇଣ ଭ୍ରୂଭଙ୍ଗଗର୍ଭେ ଯେ । ୩୮ । ଅଇଲେ ଯେ ଚଣ୍ଡିବିମ ରୂପରେ
ବଳ । ଅଣ୍ଟି ହୋଇଣ ଖଣ୍ଡିଭୁଲ ସହାର ଯେ । ୩୯ । ଏତା ସବଣେ
କ୍ଷିପୁର ବନ୍ଧାଇଲା । ଏଡ଼ାମ୍ବର ହୋଇଣ ସଂଗସ ଦେଲା ଯେ । ୪୦ ।
ଲୋକାଧିପତି ସମାବତାର ହେଲେ । ଲୁପ୍ତ ହୋଇଲେ ତର୍ବାକର
ଭୁଲେ ଯେ । ୪୧ । ଲୁପ୍ତ ପାପାତ୍ମା ସବଣକୁ ମାଇଲେ । ଲୋକାଧିପ
ମିଥିଳା ପୁରେ ସେ . ହେଲେ ଯେ । ୪୨ । ରୂପାନନ୍ଦ ହୋଇଣ କୃଷ୍ଣା-
ବତାର । ସେପିଲେ ମୈନ୍ଦବାଡ଼ ଅସି ସଞାର ଯେ । ୪୩ । ରୂପବନ୍ତି ।
ସେ ଯୋଗିଜନ ମୋହୁଣ । ରୂପ ଦେଖାଇ କଂସ ଛଳେ ନିଧନ ଯେ ॥
ଊତ୍ପ୍ରାଣ୍ଡକ ସେଁ ଦୁଷ୍ଟ ସହାର କର । ଉଡ୍ଡୀଇଲେ ଶୀବର୍ଦ୍ଧପାଣ୍ଡବେ ଧର
ଯେ ॥ ଉପବନ ଯେ ବୃନ୍ଦାବନ ବିହାରୀ । ଉଦ୍ଧବେ ଜ୍ଞାନ ଦେଇଗଲେ
ସେ ପୂଜ୍ୟ ଯେ । ୪୬ । ଉଚ୍ଛାନୁସାରେ ଭୋଗ ଯାଉବାପାଇଁ । ଛନ୍ଦ-
ସହୁରେ ନୀଳାଚଳରେ ରହୁ ଯେ । ୪୭ । ଉଦ୍ଧବେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଲଭ
ବୌଦ୍ଧରୂପରେ । ଉଦ୍ଧବ ଶାସ୍ତ୍ର ଯୋନଛନ୍ତି ସଙ୍ଗରେ ଯେ । ୪୮ ।
ଅଗମ କଳ୍କିରୂପ ଯେ କଳ୍କିସ୍ୱମ । ଅସି ସମ୍ବଲ ଗ୍ରାମେ ସେ ଦ୍ୱିଜୋ-
ତ୍ତମ ଯେ । ୪୯ । ଅବଳା ଯଶୋବନ୍ତୀ ସୂନୁ ତା ପତି । ଅଧିଭ-
ହେଳାଣ୍ଡିବେ ତା ଗର୍ଭେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଯେ । ୫୦ । ସୁଭଦ୍ରାବର୍ଦ୍ଧ ବର ଏପର
ହୋଇ । ସୁଣ୍ଡ ପାଇବେ ଦଶାବତାରେ ସେହୁ ଯେ । ୫୧ । ଭସନ୍ତ
ହୋଇଛନ୍ତି ଶୁଦ୍ଧଯୁଗର । ରକ୍ଷା କରୁଣଛନ୍ତି ଅବନୀଶ୍ୱର ଯେ । ୫୨ ।
ଧୀରେ ଯେ ମୁଁ ଅଜ୍ଞାନ ତ ବର୍ଣ୍ଣି ପାରେଁ । ଧ୍ୟାଇପନ୍ତୁ ସେହୁ ପ୍ରଭୁପାଦରେ

ଘୋ । ୫୩ । ସୀତାନାଥ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପାଦକୁ ସ୍ମର । ଶିରେ କର ଯୋଡ଼ନ୍ତୁ
ଦଢ଼ ବଦାଶ ଘୋ । ୫୪ ।

—※—

ରାଗ ଘଣ୍ଟାରବ ।

ମୋହ କାର୍ପାସସ୍ତବ ।

ଶୁଣ ଅହେ ବୁଧଜନେ । ହୋଇଣ ଏକାଗ୍ରମନେ ।
ସ୍ୱଭାବ ହୃଦୟ ହୋଇଣ ସଦୟ ବର୍ଣ୍ଣିବ କର ଯା ଧ୍ୟାନେ ।୧।
କାଳ କେଛୁ ମୁଁ ନ ଜାଣେ । ତୁମ୍ଭସଙ୍ଗେ ମୁଁ ଯେ ଜଣେ ।
ଭବବାସ୍ତୁ ହୋଇ କହୁଅଛୁ ମୁହିଁ ବର୍ଣ୍ଣିବ ଯା ହେଲା ମନେ ।୨।
ଦେଖ ସଂସାରମଧ୍ୟରେ । ଅଭିମାନ ମୁଖ୍ୟ ଦୂରେ ।
ଏତୁ ଧନ ପାଇ ହୃଦେ ଗର୍ବ ବହି ଭ୍ରମୁଛ ଏ ଅରଣ୍ୟରେ ।୩।
ମୁଁ କାର ପଦକୁ ଧର । କାଣ୍ଡୁଛ ଦବା ସର୍ବସ୍ୱ ।
ବଡ଼ ମୁହିଁ ବୋଲି ହୃଦେ ଥାଅ ଭାଳ ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ ସେ ବହୁ କର ।୪।
ମୂର୍ଖଜନେ ତା ଭାଷନ୍ତି । କୂଟ ଜ୍ଞାନ୍ୟା ଅତରନ୍ତି ।
ବୁଧଙ୍କ ହୃଦୟ ଦେଖି ମାୟାମୟ ଅନନ୍ତ ମାୟା ତନ୍ତ୍ରନ୍ତି ।୫।
କର ଯୋଡ଼ ମୁଁ କହୁଛୁ । ଯାହା ମୋ ହୃଦେ ହେଉଛୁ ।
କାର୍ପାସର ମୂଳ ହୃଦେ କର ତୂଳ ମୋହ ମୂଳ ବେଢ଼ି ଅଛୁ ।୬।
ହୃଦେ କରନ୍ତୁ ଲଢ଼ାଇ । ବହୁ ଆପଣା ବଢ଼ାଇ ।
ସେ ସବୁ ଜଗତ ଦେଖାଇ ଅଣଚ୍ଛ ତୁମ୍ଭଆଗେ କହୁବଇଁ ।୭।
ବଡ଼ ସ୍ୱଭାବ ଯେ ଜନ । କୂଟ ନ ଭିଆଏ ଜାଣ ।
କୂଟସ୍ୱଭାବେ କଥା ସ୍ୱଭାବ ହୃଦେ ବଢ଼ିଆ ଘଞ୍ଚୁ କହେ ଯେ ବଚନ ।୮।
କାର୍ପାସକୁ ମୋହ କହେ । ସମୁଦ୍ରମଧ୍ୟେ ମୁଁ ରହେ ।
ଶିପର ଯେ ଶ୍ରେଣୀ ସ୍ୱ ସୁଖ ମୋ ପୁଣି ଅନନ୍ତ କଲ୍ଲୋଳ ବହେ ।୯।

ସ୍ୱାଦୁ ବୃନ୍ଦ ଜଳଧାର । ଜାଣ ତା ମୋର ଅଧାର ।
ଦୋଉ ଟେକେ ବୃପ ଥାଏଁ ସେହୁ ଦ୍ୱୀପ ଗୃହାନ୍ତ ଯେ ପୂରନର ॥ ୧୦ ॥
ଚତୁର ପ୍ରେମ ଚନ୍ଦ୍ରାରେ । ବଢ଼ବ ଯାଇଁ ସେଠାରେ ।
ତା କୃପାସୁ ଜାଣି ଅସୈବ ମୁଁ ପୁଣି ଶ୍ରାବଣ ତା ହୃଦୟରେ ॥ ୧୧ ॥
ଦଇବ କୃପା ସେ ହେଲେ । ରହିବ ତା ଭାଗ୍ୟବଳେ ।
କ୍ଳେଶ ଦନ ତାର ସବୁହରି ଦୂର ରହିବ ତହିଁ ନିଷ୍ଟଳେ ॥ ୧୨ ॥
ସେହୁ ଚତୁର ପୁରୁଷ । ହୋଇଥିବ ପ୍ରେମ ବଶ ।
ନଥାଦ କମର ବସାଇ ତହିଁର ନେଇ ଦ ଏ ସମାପାଶ ॥ ୧୩ ॥
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ନ ହେଲେ ମୁହିଁ । ବସି ନ ପାରଇଁ ତହିଁ ।
ମୁଁ ଯେ ବଜ୍ରକୋଷ୍ଠ କର ତୁ ହେବେକି ହୃଦୟରେ ଏବେ ଧ୍ୟାୟି ॥ ୧୪ ॥
ଅଜ୍ଞାନ ମୂର୍ଖ କାର୍ପାସ । ଅସ ମୋ ଶରଣ ପଶ ।
ମହାଧନୀ ମୁହିଁ ହଣ୍ଡୁ ବ ନାହିଁ ଶ୍ରାବକର ମୋତେ ଦୋଷ ॥ ୧୫ ॥
କାର୍ପାଣ ମୋତକୁ ଗୃହିଁ । ବହୁଛୁ ଗୁଣରେ ଭାଇ ।
ତୋ ଗାରମାପଣ ନ କହ ଏ ସ୍ଥାନ ତଏ ତୁ ମୁଁ ନ ଛାଡ଼ଇଁ ॥ ୧୬ ॥
ମୋ ଫୁଲର ଶୋଭା କାନ୍ତ । ଦେଖି ଖଣ୍ଡେ ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତ ।
ମୋର ଯେତେ ଗୁଣ କହୁଛୁ ତା ଶୁଣ ହଣ୍ଡୁର କର ଗୋ ମନ ॥ ୧୭ ॥
ଜବା ଜବାକ ଭଡଣ । ଅଷ୍ଟଣରେ ଜଡଣ ।
ମୋତେ ନ ଗୃହିଁଲେ ପିପାହୁ ଜେ ବୋଲେ ଦେଣ୍ଟ ତୁ ଏହା ଧ୍ୟାୟିଣ ।
ସଂସାର ମଧ୍ୟେ ଯେ ନର । ଲଜ୍ଜାରୁ ମୁଁ ରକ୍ଷାକାର ।
ହୁଜ ମାଠ ଯେତେ ସେବଥାନ୍ତି ମୋତେ ଅମ୍ଳାନ ମହିଁ ତାଙ୍କର ॥ ୧୯
ସନ୍ଧ୍ୟାଜନେ ଧ୍ୟାୟି ଚକ୍ରେ । ଘଷିଥାନ୍ତି ସେ ନଇରେ ॥
ହୋଇ ସୁସଜ୍ଜିତ ଅଚନେ ଜଳର ଭ୍ରମୁକଣ୍ଠ ଯୋଷାମତେ । ୨୦ ।
ପୂଜନୀୟ ସମସ୍ତଙ୍କ । ତୁ ଏ ଦେଖାଇ ତୋ ଟେକ ॥

ଶରଣ ଭୁ ପଶ ପାତକୀ ପ୍ରକାଶ ଭୁ ଅଟୁ ସେ ନିର୍ବିବେକ । ୨୧ ।
ମୋହ ଦଶର ଉତ୍ତର । ଶୁଣ କାର୍ପାସ ମୋ ଗିର ॥
ଅମୂଲ୍ୟ ସମ୍ପତ୍ତି ଯାହାକୁ ବୋଲନ୍ତି ମୂର୍ଖ ଜାଣ ଏ ସଂସାର । ୨୨ ।
ବଜ୍ର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମତେ ଗଣି । ସୁବର୍ଣ୍ଣେ ବସାଇ ପୁଣି ॥
ଭାଗ୍ୟଶାଳୀ ଜନ ଏବା ଯେ ସଜନ ଗଳାରେ ବନ୍ଧେ ସେ ଧନୀ । ୨୩
ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଯାହିଁ ବହିବ । ଦେଖାଇ ମୋର ପ୍ରଭାବ ॥
କେୟାଉ ଯେ ମୋହର ଦେଖି କେଉଁ ନର ସେଠାରେ ନ ସେବଇବ
ଚୂର୍ଣ୍ଣ ସଭାମଧ୍ୟେ ପୁଣ । ଅଦରଣୀୟ ମୁଁ ଜାଣ ॥
ବଡା ଭୁ ସେଇକୁ ଦୂର ପରପାକୁ ବେଳେ ବରୁଥାଉ ଟାଣ । ୨୫ ।
ବାଟ ଅଗଣାରେ ପଡ଼ି । ଦେଉଥାଉ ଗଡ଼ାଗଡ଼ି ॥
ଦେହ ନିର୍ବାହ ଏପର ରେ ଚାଣ୍ଡ ବନ୍ଧୁ ଥାଉ କଥା ବଢ଼ି । ୨୬ ।
ଖଡ଼୍ଗ ଭୁ ତୋ ଅଭିମାନ । ପଶ ଅସି ମୋ ଶରଣ ॥
ହସ୍ତେ ଏହା ଜାଣ ଲୌହ ଦେଇ ପୁଣ ଭାଙ୍ଗିବ ତୋର ଗର୍ବ ଟାଣ ।୨୭
ବଦନ ବନ୍ଦୁ କାର୍ପାସ । ପୁଣ ମୋହ ମନ ତୁଷ୍ଟ ॥
ସଭା ଯା ଶୁହିଁଲୁ ବସ୍ତ୍ରର ପ୍ରା ବଲୁ ନାଶ କନ୍ତୁ ମୂର୍ଖ ପାପିଷ୍ଠ । ୨୮ ।
ମୁଁ କ ଥାଇଁ କଏ ସ୍ୱଳ୍ପ । ଏଦୃଷ୍ଟେ ଭବ ଏ ଦେହ ॥
ଶୁଣିଣ ଅଭାଷ ସାଗୁଅନ୍ତୁ ଦଶ ମନୁଷ୍ୟ ଭୁ ବେଗେ ପଳା । ୨୯ ।
କ୍ଷୀଣ ରେ ପାଉଲୁ ଦେହ । ଭ୍ରମେ ମରୁ ଅଷ୍ଟ ଭୁଜ ॥
ଦନ୍ତଅଛୁ ପୁଣ ଅରେ ମୂଢ଼ ଶୁଣ ବର୍ଦ୍ଧା ମରୁଛୁ ଗରଜ । ୩୦ ।
ଅଣି ଦୃଷ୍ଟି ହୃଦୟରେ । ମଦାନ୍ଧେ ଭ୍ରମ ସଂସାରେ ॥
ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ଚଡ ଅଞ୍ଜନରେ ଜଡ ପଣ ଦେଖାଉ ଭୁ କାହେ । ୩୧ ।
ଭଲେ ସ୍ଥିର ଧର ଚିତ୍ତ । ଭାବ ଦେଖ ଏହାକୁ ତ ॥
ତୋର ଯେତେ ଗୁଣ କାନ୍ତ ଶୋଭାବନ ବାହାପାଇଁ ଶୋଭାକର ।୩୨

ଶୁଭାଙ୍ଗୀ ଯେ ସୁକୁମାରୀ । ଦାଣ୍ଡେ ଦେବା ଠିଆ କରି ॥
କେହୁ କର୍ଣ୍ଣଫୁଲ ତାଡ଼ାକାର ମାଳ ତୋ ଜନ୍ମ ଥିବ ସେ ଧରି । ୩୩ ।
ହାସ ଉହ୍ଲାଦ ଯେତେକ । ତା ହୃଦୟେ ସବୁ ରଖ ॥
ଏକା ଡେଇଁ କନା ନ ଦଶେ କଞ୍ଚନା ନ ବୋଲିବେ ତାକୁ ଲୋକ । ୩୪
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଭୂଷଣ । ଯେତେ ଥିବ ହୃଦେ ସ୍ଥଳ ॥
ମୋର କନା ସେହୁ ତ୍ରିରତ୍ନ ତା ଦେଖି ଶୋଭା ନ ପାଇବ କାହିଁ ॥
ଥିବାଯାଏ ତୋର ଚେତ । ଶୋଇଥିଣା ମୂଳ ଦେହ ॥
ପାଣି ଘଟ ଗଲେ ନ ବୁଝିବେ ଛଳେ ମାଙ୍ଗୁଳ ହେବୁ କଥାନ । ୩୬ ।
ପ୍ରସ୍ତୁତ କଣ୍ଠା ବଳ । ତାର ଆଏ ଦେଖ ମୂଳ ॥
ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗଟା ମାନ ନୁଅଇ ନିର୍ମାଣ ତହୁଁ ହୁଏ ସେ ଅଟଳ । ୩୭ ।
ସଦାକାଳେ ଥିବ ରହି । ସମାଧେ ଭାବ ଦେଖାଇ ॥
ଚଡ଼ିତର ହୋଇ ଥିବ ଭବେ ରହି ତାସଙ୍ଗେ ଗଣ୍ୟ ନ ହୁହି । ୩୮ ।
ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମି ଶୋଭାଯୁକ୍ତ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ତୋଷ୍ଟ ହୃତ ॥
ଯେ ବାହିଁବ ତୋତେ ଶୋଭା ତା ଅଗ୍ରତେ ଥଉ କାହିଁ କାହାକୁ ତ ।
ଶାନ୍ତ କାଳେ ନବାଣ । ମାଷ୍ଟିସଙ୍ଗେ ହେବୁ ଲୀନ ॥
ବହି ଅଭିମାନ ଦେଖାଉ ତୁ ଠାଣ ପଣା ରେ ତୁ ମୂଢ଼ଜନ । ୪୦ ।
ସଦେଁ ଯେ ନ ଚେଳ ତୋର । ଶାରମା ଜ୍ଞାନ୍ତ ଅପାର ।
ମୂର୍ଖ ଶଠ ଭାବ କହୁଲେ ନ ହେବ ଦାନ୍ତରୂପ ସୁମଧୁର । ୪୧ ।
ଦୟା ଧର୍ମ ସ୍ୱନେ ଚେର । ରୂପ ଚେଳ ଯେ ପ୍ରଖର ।
ଲଭଣ ଲକ୍ଷଣ ନ ଦର୍ଶେ ମୁଁ ପୁଣ ପଟେ ହେବୁ ତାରଖ ର । ୪୨ ।
ମୋର ପାଇ ଅପମାନ । କରିବି ଭଜ ସ୍ୱସ୍ତାନ ॥
ମୁହିଁ ସେହୁହାତେ ଭାବଲି ନସେତେ ଫିଟି ଗଲା ହୃଦସ୍ଥାନ । ୪୩
ଏପରି ବିବାଦ ବେଶି । ଫିଟି ଗଲା ମୋର ଅଛି ॥

ଧର୍ମ ମାର୍ଗପୂର୍ବ ଅନ୍ୟଙ୍କ ଦଣ୍ଡାର ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଧର୍ମ ସାକ୍ଷୀ । ୪୪ ।
ଦୃଷ୍ଟ ନାହୁଁ ହୋଇଣ । ସତ୍ୟଦର୍ଶ ସେହି ଜାଣ ।
ସଖାଗଣ ଦୃଷ୍ଟ ଦେଖନ୍ତି ସେ ନାହିଁ ତାହାକୁ ବହୁତ ପୁଣ । ୪୫ ।
ଏବେ ମୋ ଗୁହାରି ଶୁଣ । ସ୍ୱଦେଶ ହେ ହିନ୍ଦୁଗଣ ।
ଉଭୟ ଜନ ରକ୍ଷ ସନ୍ନିଧାନ ଶାନ୍ତ ତୁମ୍ଭ ଅଭିମାନ । ୪୬ ।
ଅଭିମାନ ଦୂରେ ଥିଲେ । ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ନୃପ ହୋଇଲେ ।
ଦୃଷ୍ଟ ବର୍ଷରେ ଭ୍ରମିଣ ସଂସାରେ ଲଭ ଅପଯଶ ଚଳେ । ୪୭ ।
ନିର୍ବିଘ୍ନ କର ଏଥିକି । ସଂସାର କଲ୍ୟାଣ ଲକ୍ଷି ।
ଏକା ହୋଇ ଜନା ବିଶ୍ୱସ୍ତ ସ୍ୱଦେଶ ଲଭ ଏକା ମନ୍ତ୍ର ଦେବ । ୪୮ ।
ଧନୀ ନିର୍ଧନୀ ନ ଥିଲେ । ପଣ ବହାନ୍ତି ହା ଭୁଲେ ।
ପରାଧୀନ ହୋଇ ଚଳନ୍ତି ବ ଭାରତ ସ୍ୱଦେଶ ଦେଖ ତା ଜନ୍ମେରେ । ୪୯ ।
ସେମାନେ ତ ଥିଲେ କେହି । ଚଳନ୍ତା କପଟ ସ୍ୱାର୍ଥ ।
ସମ୍ପ୍ରେ ପରବଶ ଲଭି ସୁଖ ବାସ ଧାର୍ମିକ ହୋଇଥାଉଁ । ୫୦ ।
ସ୍ୱ ସ୍ୱ କର୍ମକୁ ଅନାଇଁ । ଭାବେ ଜଗତ ସେ ହୋଇ ।
ଭକ୍ତି ରୋଗ ଗଙ୍ଗେ ଦୀନଜନ ସଙ୍ଗେ ଶୋଭାବନ ଦେଶ ମଧ୍ୟ । ୫୧ ।
ସଂସାରେ ଯେତେକ ନର । ଭ୍ରାତୃଭାବ ହୃଦେ ଧର ।
ମନ୍ଦ ଅଦ ତତ ଉତ୍ପ୍ରେମେ ଜଗତ ହିଂସାନ୍ତ ବୈଶ୍ୟ ଲୋକ । ୫୨ ।
ଧର୍ମ ଦ୍ୱାରକୁ ଅନାଅ । ସମସ୍ତେ ଏ ଭୂମି ପୁଅ ।
ସ୍ୱର୍ଗ ଗୀତ ବୋଲି ଯାହା ଥାଅ ଭକ୍ତ ତା ସେ ବିଏ ବହୁ ଦଅ । ୫୩ ।
ସମସ୍ତେ ସମାନ ବନ୍ଧୁ । ଭାବ ସ୍ନେହ ଭଳି ଯୁଝ ।
ଲୋକଙ୍କ ଦୁଃଖ ଭବ ରସ ଦୁଃଖ ପରିବାରକୁ ସେ ଦେଇ । ୫୪ ।
ଦର୍ଶନ୍ତି ଫଳ ଭୁଞ୍ଜି । ଖଳ ଯିବ ଅଖି ବୁଜ ।
ସୁଖ ପୂରେ ଯାଇ କି ବୋଲିବ ଛାଇ ସର୍ବ ସେ ବଶ୍ୟ ହେଉ । ୫୫ ।

ଜୀବ ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁ ନାହିଁ । ଦାଶରଥି ରୂପେ ଏ ଦେଖି ।
ଷଡ଼୍‌ଶ୍ୱପଡିର ଅଟେ ସନ୍ତାନ୍‌ର ବୃଝାଇ ଯାଉ ଅଷଇ । ୫୬ ।
ଧର୍ମ ହେଉ ଦୃଢ଼ରେ ହିଁ । ହୃଦୟେ ଦେଖ ଚରୁହିଁ ।
ଷଡ଼କାଳ ପାଇଁ ସ୍ୱର ସତ୍ତା ତହିଁ ଚନ୍ଦ୍ରଗୁପ୍ତ ପଢ଼ିପାହିଁ । ୫୭ ।
ସେଠା ବ୍ରହ୍ମସ୍ଥ ଯେ ଛୁଣା । ଅନ୍ତର୍ଗତ ତାଙ୍କୁ ଜଣା ।
ଏଠା ବଡ଼ ସାନ ତାଠାବ୍ରେ ସମାନ ବଚନ ତାହା ସ୍ୱବଦା । ୫୮ ।
ତାର ଲେଖା ଯେ କାଗଜ । କହୁବା ବଡ଼ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ।
ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁ ଶେଷ ଯେ ତୁମ୍ଭ ମାନସ ଦନେ ଭୁଲେ ନାହିଁ ଦ୍ୟାଜ । ୫୯
ତା ଲେଖାରେ ଦେବା ପଞ୍ଚ । ଗୃହ୍ଣଥାଉ ଅକ୍ଷି ବୃଢ଼ ।
ତା ଠାବକୁ ଗୃହିଁ ଗୃହଲେ ହେ ଭାଇ କାମନକୁ କର ବଶ ॥ ୬୦ ।
ଜାଣ କୁଳ ପଣ ଧନୀ । ନିର୍ବାଣ ତା ପାଖେ ପୁଣି ।
କର୍ମଫଳ ଗୃହିଁ ବସାଏ ଯେ ତହିଁ ନାହିଁ ସେଠି ହିଁଣାହିଁଣି । ୬୧ ।
ସ୍ୱଦାର୍ଥବୁଢ଼ ଦେବାକୁ । କେହୁ ନାହିଁ ସେ ଠାବକୁ ।
ଧନଦ ଦେବାକୁ ଭାବନ ଯେ ବହୁ ଲଖାଉବ ଯେ କାହାକୁ । ୬୨ ।
ସେ କଥା ଲେଖିଲେ ସବୁ । ତାଳ ଯିବ ଭାବ ଭବୁ ।
ବଡ଼ କଷ୍ଟକଥା ଭାବଚରେ ବ୍ୟଥା ଅମ୍ଭେ ତା କାହୁଁ ପାଇବୁ । ୬୩ ।
ଏଠା ସତ୍ତା ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ । ସମ୍ରାଟ ଅମ୍ଭ ଯେ ପୁଣ ।
ଏଡ଼ଓଡ଼ା କାମ ଯେହୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଧାମ ତାଙ୍କ କୀର୍ତ୍ତି ବଚଷଣ । ୬୩ ।
ଧର୍ମନୀତ ଶାସ୍ତ୍ରଯୁକ୍ତି । ଅଚଳ କରୁ ଅଛନ୍ତି ।
ସମସ୍ତ ସମାଜ ଧର୍ମ ନାରାୟଣ ପରି ପ୍ରଜାଙ୍କୁ ପାଳନ୍ତି । ୬୪ ।
ତାଙ୍କ ପାଖିଅ ସତବ । ଗୁଣ ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ ଲୁଦେବ ।
ସେ ଗୁଣ ସାଗର ଗର୍ଭ ସୁଧାଗିର ସନ୍ତରରେ ଯେ ଭୁଲବ ।
ଭାରତ ବର୍ଣ୍ଣାଧିପତି । ସାକ୍ଷାତ ସେ ବ୍ରହ୍ମମୂର୍ତ୍ତି ।

ତାପସୁ ପରସ୍ପର ହୋଇଣ ସେ ପୁଣ କରିଲେ ଉତ୍କଳ ସ୍ତୁତି । ୬୭ ।
ଗର୍ଜ୍ଜଚନ୍ଦ୍ରନଙ୍କୁ ମୋର । କୋଟି କୋଟି ନମସ୍କାର ।
ଯାଜୁଲ୍ୟମ୍ୟାର୍ଚ୍ଚପେ ଯା ତେଜ ପ୍ରକଶେ ଭାରତ ଅନନ୍ଦ ଘର ।୬୮।
ତାଙ୍କ ତଳେ ଯେ ଅନନ୍ତ । ଥରେ ଯାରେଁ ଯେବେ ଚିନ୍ତ ।
ଦେଖେଁ ତାଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତି ଲଭେଁ ପ୍ରେମସୁଖ ଓ କର୍ପୁର ତାଙ୍କ କାନ୍ତି । ୬୯
ମେଘ୍ରଭ ସେ ପିତାମ୍ବର । ହଦାଁ ତାଙ୍କ ଚଳବର ।
ମୋ ଥିବାର ଯାକ ତାଙ୍କ ଯା ଚରଣେ ନେ ହେବ ଦେହ ଅନ୍ତର ।୭୦
ମାତୃଭାଷା ସେହୁ ହେଉ । ବନ୍ଧୁ ସମାଗମ ଧାଉଁ ।
ଏହି ଯେ ଉତ୍କଳ ଭାଇ ଅଙ୍ଗ ବଙ୍ଗ ସବୁ ଯା ଦେଲେ ବିଶାଳ । ୭୧ ।
ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦେଶାଧିପତି । ରକ୍ଷକ ଅମ୍ଭ ଭୂପତି ।
ତାଙ୍କ ପୁଣ୍ୟବଳେ ରହୁ ଏହି ସ୍ଥଳେ ତାଙ୍କ ଅନ୍ନ ଖାଇ ତୃପ୍ତି । ୭୨ ।
ହେଉ ସଦାନନ୍ଦ ଧାମ । ସମସ୍ତେ ସେ ପୁଣ୍ୟଧାମ ।
ତାପସୁ ପରସ୍ପର ଦେଖି ଅମ୍ଭ ଗୁଣ ଦଅନ୍ତୁ ଯାହା ଯେ ବର୍ଣ୍ଣ । ୭୩ ।
ଜଣାଉଁ ଦେଲ ଏଥର । ସ୍ୱଚ୍ଛ ଉଦାର୍ତ୍ତିବ ଲକ୍ଷେ ।
ଦେଶମାତୃବାସନା ଯେବେ ମହାମନା ସୁଧର୍ମବାସନା ଦେଇ । ୭୪ ।
ମୋହ ତୃଣ ଦୂର କର । କାର୍ଯ୍ୟ ଗୁଣକୁ ଧର ।
ବର୍ଣ୍ଣଅନୁଯାୟୀ ଦେଶ ପ୍ରେମମୟୀ ତତ୍ତ୍ୱ ଜଣ୍ଡିସୂକ୍ତ ଧର । ୭୫ ।
ତୁମ୍ଭସଙ୍ଗେ, ଜଣେ ମୁହିଁ । ଚନ୍ଦ୍ରଅଛୁ ମଣି ରହିଁ ।
ଦାସୀ ଦାସର ଦୋଷ କ୍ଷେମା ତବ ଗୁଣେ ରଖ ପ୍ରେମ ଦେଇ ।୭୬

ସର ପୁର ।

ସ୍ୱର୍ଗ ମୂଳ ଦେବ ଦେଶୀଙ୍କ ବଦନ ସ୍ତବ କଲେ ଏହି ଦବାସନ ।
ମଧୁଜାରେ ଦେଖ କଳ୍ପବୃକ୍ଷ ରକ୍ଷ ମାନବ ଦେହରେ ଏ ସୁବନ୍ଧ ।୧।
ସଦାଚାରକୁ ମୂଳ ଭବ ହୃଦସ୍ଥଳ ସଂସ୍କାର ପୁଷ୍ଟ ଯୋଗ୍ୟ ଅଶେଷ ।

ଫସ୍ପିକ ଫସ୍ପୃଷ୍ଟି ଷାଷାହୋଇ ଯୋଷ୍ଟି ଫକଲ୍ପ କୁସୁମ କର ଲକ୍ଷ । ୬ ।
ଷବ୍ ଫଳ ମୂଳ ଦେଇ ପ୍ରେମସ୍ଥଳ ଦେଖିବାକୁ ଆଜ୍ଞା ଦେଉଛନ୍ତି ।
କୁଳୋଭବ ଧର୍ମ ହମାଙ୍କ ନସ୍ୟମ ବସ୍ତ୍ର କରଛନ୍ତି ଯେ ସେବାନ୍ତି । ୭ ।
ସେ ବସ୍ତ୍ରକୁ ହେଲେ ପ୍ରେମରସେ ଛନ୍ଦ ଅନାଥ ହେ ଏହୁ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଲୋକ ।
ସିଦ୍ଧିକ କଞ୍ଚକ ଅନେନେ ମହିକ ଦେଖିକ ଶୋଭାକୁ ପେ ଅନେକ ।
ପାଉଣ ବାଦକ ଡ ଗୋକୁଳ ଭାବ ଦାବଦତ୍ତ ସ୍ୱରେ ସୁବେଶ ଗୃହଁ ।
ଅଣି ଲକ୍ଷି ହୃଦେ ଭ୍ରମୁଛି କ ଷାହେ ଅଶ୍ରୁବେ ଗ୍ରବ କ ମନ ବାଇ ।
ଠାବ ପାଉକ ଠାବ ନ ବଗୃହ ଠୂଲହେବାଧନ ମନେ ଯୋଷି ।
ଠୌର ନ ପାଇଣ ହେଉଛି ଉଚ୍ଛଳ କାମକାର କାମନାକୁ ଲକ୍ଷି । ୮ ।
ଡାଲ ଯିବ ଫଉ କା ଲକ୍ଷ୍ଟ ଧଉ ଡାଳକୁ ବ ଯାହା ହୁଏ ଦେଖ ।
ଡାଳ ଗୃହ୍ନ ଡାଲ କରୁବ କବଲ ଏ ମାଯୃ ହୋଇଯିବ ଅଲେଖ । ୭
ଢାଳବେଳା ଶତ୍ରୁ ଦାରୁଣରେ ଭଡ଼ା କୀର୍ତ୍ତି ଅଙ୍କରକୁ ହର ହର ।
ଧର୍ମନଷ୍ଟ ହୋଇ ଧର୍ମ ତତ୍ତ୍ୱ ଗୃହଁ ଧର୍ମନାଜ୍ଞବରେ ଧରାଧର ॥ ୮ ।
ଧପ ଧପ ଲିଷି ହଉ ପ୍ରେମରକ୍ଷି ଧୀଶକ୍ତି ଧୀଗୁଣାରେ ଯେ ଥାଇ ।
ଧୀରକୁ ବଗୃହ ହଲେ ଯେ ପ୍ରଗୃହ ଧୀରଲଳତରେ ଦେଖ ମହୀ । ୯ ।
ଧୃତିମାନ୍ ମାନସ ହୋଇ ଭାବ ବସ ଧୂମ୍ରାବଲୋକତେ ଧ୍ୟାନସ୍ଥ ।
ଧେଣୁ ସ ବଜାଇ ପ୍ରେମରେ ଭଜାଇ ବନ୍ଧୁବର୍ଗସଙ୍ଗେ ସୁବେଶ ରହ ।
ଧେନୁଚାର ଭଙ୍ଗ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ମୂଳସାଜ ଧେୟ ଧ୍ୟାନ କରି ରସ ଲୁଣ ।
ଧସ୍ୱଧରରଣ ପାଦେ କରି ଅଣ ହେନ୍ଦରସେ ଦେଖ ଭାବଲୋକ । ୧୧
ନନ୍ଦନ ହରି ପ୍ରେମରସେ ବରି ଦେହ ତରି ଭାବ ରସେ ଲୁପ୍ତ ।
ନାଦାସ୍ୱ ହେ ।ଇଣ ବନ୍ଧୁମନ ଟାଣ ନବ କୁସୁମ ଇଭୁ ସୁବାସ । ୧୬
ନିସାର୍ଥିବ ଏହୁ କାମ କାଣେ ଛେଉ ଗୃହଁ ଗୃଲଯାଅ ଉରସ୍ଥବେ ।
ନବ ନବଧର ଗୃହଁଣ ବେ ସ୍ୱର ଶୋଭା ପାଇ ରହ ଏହୁସ୍ଥବେ ।

ଭକ୍ତିର ଚଞ୍ଚଳ ଚଞ୍ଚଳା ନେଇ ଜାଲ ଚଢ଼ାଇବୁ ବଡ଼ ବଂଶୀ ଗାଇ ।
ଭକ୍ତିସିନ୍ଧୁ ପାଇ ଚତୁର କୁହାଇ ଚତୁର୍ବର୍ଗେ ସମ୍ପଦ ହର । ୧୪ ।
ଭବସ୍ଥ ନେତ୍ରାପଣ ଭସ୍ମାଭସ୍ମ ମନ ଭସିଂ ଭସାଂଭ ଭସଗୁଛ ।
ଭସବାନ୍ ଅଭ୍ୟସ ବନ୍ଧୁରା ଭଦସ୍ୟ ଭସାଧାଭ ଗୁଣେ ଦୃଢ଼ବନ୍ଧ ।୧୫।
ପ୍ରଲାପ ପ୍ରଲୋଭ ପ୍ରବଞ୍ଚକ ଭାବ ମୁହିଁ କାଣ ଯାଉ ଅଛି ଭବ ।
ପ୍ରୀତିରେ ପ୍ରୀତିଦ ପ୍ରୀୟମାଣ ବୋଧ ପ୍ରେମ ପ୍ରେମିକରେ ଦବେ ଲଭ
ବନ୍ଧୁସମାଗମ ଭ୍ରତେବ ଭତେସାଦ୍ଭମ ପ୍ରେମରସେ ଯେ ପ୍ଲାବିତ ହୁଅ ।
ପ୍ରୀୟମାଣରବ ସଦା ଢାଳେ ଅବ କବିନ୍ଦ୍ରକୁ ଦେହ ସୁଙ୍ଗେ ଥାଅ ।୧୬
ଦବେ ଜନ୍ମ ହେଲେ ଭ୍ର ବ କର୍ମ କଲେ ଅନ୍ତ ବିଷୟକୁ ମୁହିଁ ଭବ ।
ଯହୁଁପ ଭଁ ଅସି ଭବାର୍ଣ୍ଣବେ ପଶି ଲଭାଉଛ ଏହୁ ମାୟୁ ମୋଦ ।୧୮।
ସ୍ନେହ ବୀଜ ବୁଣି ପ୍ରେମ ଫଳ ଟାଣି ଖାଅ ସୁଖସମ୍ଭୋଗରେ ବାରେ ।
ଯଶ ଅପଯଶ ରଚିତ ପ୍ରଦାଣ ଭାବ ଗୃହଁ ଭାବା ମର୍ମକ୍ଷରେ ।୧୯
ପାପ ପୁଣ୍ୟ ଦେଇ ଯିବ କ୍ଷତଦେଇ ଶୋକ ସନ୍ତାପଦ ମନ ଜାଣି ।
ଜଳନ୍ତ ପ୍ରାଦେଶ ହେବ ଶୋଭା ପାଏ ମିଟିଯିବ ଯେ ଏହୁ ଅବନୀ ।
ସ୍ୱବ ବୁଧଜନେ ଭୂମ୍ ପ୍ରେମଧାରେ ବୀଜ ଦୋଇ ଦନ ଦବେ ନାଶ ।
ମୁହିଁ ଭବରସ ଯାହା ହେଲ ଦୃଶ୍ୟ ତାହା ଜଣାଉଛି ଭୂମ୍ପାଶ ।୧
ମୋ ହୃଦୟବାସ ଦେଖି ଭ୍ରବ ବସ ଶୋଭିତ ପ୍ରଦାଣ ପ୍ରେମ ଶୋଷ ।
ଶୋଭିତରେ ଜଡ଼ ବରୁଅଛୁ ଭଡ଼ ଅଧମ ମୁଁ ଯେ ବହାଶ୍ଚ ଦାସ ।

ଶ୍ରୀ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଜଣାଣ ।

ଅଶାବର୍ଣ୍ଣକ୍ତ ବସନ୍ତ ।

କରଇଁ ମୁହିଁ ଜଣାଣ । ପ୍ରଭୁ ପାଦକୁ ସ୍ମରିଣ । ଅତୁଳ ଯେ କେହୁ-ଅଛୁ ଦେହୁ । ଅଗମ୍ୟ ଢାଳନା ବନ । ଦେଉଛ ଦେଖେ ଦର୍ଶନ । ସାସ୍ତ୍ରାଦନ ହୃଦୟରେ ବହୁ ସେ । ଚନ୍ଦ୍ରାସୁଧ । କୃପାମୟେ କଷଅ ସେ

ବୋଧ । ନୁହଇଁ ମୁଁ ଜାଣ ସେ କୋବଦ ସେ ॥ ୧ ॥ ଦେଖାଉ ଅନନ୍ତ
ମାୟା । ହରି କେବ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ । ଏହା ହେଲା ତ ତୁମ୍ଭର ଦୟା ।
ପୋଷ୍ଟବନ ଯେ ଅତ୍ୟନ୍ତ । ଦେଖାଅ ହେ ଜଗନ୍ନାଥ । ଅଜ୍ଞାନୀ ମୁଁ ତୁମ୍ଭ
ବାନ୍ଧୁ ଗସ୍ୟା ହେ । ଦୀନବନ୍ଧୁ । କେମନ୍ତେ ବର୍ଣ୍ଣିବ ଏହି ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ । ବାଟ
ହୁଡ଼ ନାହିଁ ତୁମ୍ଭ ଛନ୍ଦ ହେ ।୨। ଲଗାଇଣ ପ୍ରେମରସ । ମାୟା ସାଗର
ପ୍ରକାଶ । ଦୁଃଖାର୍ତ୍ତ ନାଦ ଏ ଘୋଷ ହୁଏ । କାମନା ମାରେ
ଲହଡ଼ା । ତରଣି କୈବର୍ତ୍ତ ଲୋଡ଼ା । ତୁମ୍ଭ ବିନା ତାହା ଦେବ କି
ହେ । ଭବସିନ୍ଧୁ । ତହିଁକି ଯେ ବାଟ ଦଅ କହି । ଭୟରେ
କାତର ହୁଏ ଦେହ ହେ ॥୩॥ ପେଲଦେଇ ହରି ହରି ।
କୁଟିଳ ସ୍ୱଭାବ ଧରି । ରହିଥାଅ ନିକଟ ମାର୍ଗରେ । ଗ୍ରହିଁ ଥାଅ
ନାଟ ଖେଳ । ଲଗାଇଣ ମାଡ଼ଗୋଳ । ଫୋଟଣ ସେ ପ୍ରେମ
ହୁସ୍ବର୍ଗରେ ହେ । କୃପାନିଧି । ଉଥାଣ ହରିଣ ଏ ବାରିଧି । କାମନା
ତରୁଣ ଥାଅ ସର୍ବେ ହେ । ଦୟାସାଗର ହୋଇଣ । କରୁଛ ଏହା
ଉଥାଣ । ବର୍ଣ୍ଣିବ ହେ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ । ଉଦ୍ଧାର କରଛ ପସ୍ । ଉପମା
ରହିଛ ଧସ । କୀର୍ତ୍ତି ତୁମ୍ଭ ଶୋଭା କହିଛଣ ହେ । ବାସୁଦେବ । କେବେ
ଯାହା ପ୍ରକାଶ ହୋଇବ । କାଳ ସବୁ ଯାଉଛି ଭୂଦେବ ହେ ।୪।
କୁତକାଳେ ହେଲେ ବୃଷ୍ଟି । ତୁମ୍ଭ କୀର୍ତ୍ତି ସ୍ତୁଣ ବର୍ଣ୍ଣି । ଶାସ୍ତ୍ରାଦ ଅନନ୍ତ
ସେ କରିଣ । ସେ ସବୁ ଗ୍ରହିଁଣ ନାଥ । ଦେଖେଁ ଏ ସବୁ ଅଦ୍ଭୁତ । ବୃଥା
ମାୟା ହରିଣ ଉଥାଣ ହେ । ଭଗବାନ । ମାୟାସାଗର ନାମ ବହିଣ ।
ଦେଖାଉଛ ତୁମ୍ଭର ଏ ଗୁଣ ହେ ।୫। ଅନନ୍ତମାୟା ବ୍ୟାପକ । ଚହିଁ
ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଲୋକ । ତହିଁ ପରେ ଭାବକୁ ବହିଣ । କର୍ମ ଅନୁସାରେ ଫଳ ।
ଦେଉଅଛ ଅବିମଳ । ତାହା ସବୁ ଦେଖିଣ ନୟନ ହେ । ଅଶ୍ୱସ୍ତୁତା ।
ଦେଖି ତୁମ୍ଭ ଏ ସବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା । କାଳ ମୋର ହୋଇଗଲା ବୃଥା ହେ ।

ଭଷଣ ଯେବେ ଯୁା କଲ । ବା ହୁଁଡ ଦେଉଛ ଫଳ । କୃପାମୟ ସ୍ୱଣରୁ ପ୍ରକାଶ । ତୁମ୍ଭର ମୁଁ ଅଟେଁ ଦାସ । ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କରିଣ ଥଣ୍ଡ । ବୃଥାରେ ମୋ ବଡ ଦୁଏ ଖେଷ ଦେ । ଦୁ ଦେଣ୍ଡ । ଦୃଷ୍ଟି କରାଅ ଯେ ମୋ ମାନସ । ଅଣ କରିଛୁ କହ୍ନାଶ୍ରି ଦାସ ଦେ । ୮ ।

